PRÁVNICKÁ FAKULTA MASARYKOVY UNIVERZITY

Obor Právo a právní věda

Katedra právní teorie

Diplomová práca

Zneužívanie nealkoholových drog (aktuálne právne a psychologické aspekty)

Zuzana Želinská

Brno, 2016

„Prehlasujem, že som diplomovú prácu na tému Zneužívání nealkoholových drog (aktuální právní a psychologické aspekty) spracovala sama. Všetky pramene a zdroje informácií, ktoré som použila k napísaniu tejto práce, boli citované v poznámkach pod čiarou a sú uvedené v zozname použitých prameňov a literatúry.“

Zuzana Želinská

Na tomto mieste by som rada poďakovala vedúcej práce JUDr. Karin Brzobohatej, Ph.D. za jej odborné vedenie, cenné rady a podnetné pripomienky. Taktiež mojej rodine, blízkym a v neposlednom rade MŽM za neutíchajúcu trpezlivosť.

Abstrakt

Táto diplomová práca sa zaoberá psychologickými a právnymi aspektami zneužívania nealkoholových drog. Pozostáva z dvoch časti. V teoretickej časti sú uvedené základné teoretické poznatky súvisiace s drogovou problematikou, psychologické aspekty drogovej závislosti, charakteristika najrozšírenejších návykových látok a vývoj protidrogovej legislatívy od jej začiatkov až po súčasnosť. Praktická časť mapuje a analyzuje stav drogovej scény v Českej republike a konkrétne v Juhomoravskom kraji.

Kľúčové slová

drogy; drogová závislosť; protidrogová politika; protidrogová legislatíva, drogová kriminalita, drogová scéna, Jihomoravský kraj

Abstract

Presented thesis deals with the issue of non-alcoholic drugs. The thesis consists of two parts. The theoretical part provides basic theoretical knowledge related to drugs, psychological aspects of drug addiction, characteristics of most popular addictive substances and development of drug law to the present day. The practical part analyze state of drug scene in Czech republic and specifically in South Moravian region.

Key words

drugs; drug addiction; drug policy; drug legislation, drug-related crime, drug scene, South Moravian Region

Obsah

Teoretická časť 9
1. Základne pojmy a terminológie z oblasti nealkoholových drog 9
1.1 História užívania drog 9
1.2 Pojem droga a jeho právne významné aspekty 10
1.3 Teoretické poznatky a pojmoslovie drogovej závislosti 13
2. Psychologické aspekty drogovej závislosti 17
2.1 Rizikové faktory a príčiny vzniku závislosti 17
2.1.1 Biologické faktory podieľajúce sa na vzniku závislosti 17
2.1.2 Psychické faktory podieľajúce sa na vzniku závislosti 18
2.1.3 Sociálne faktory podieľajúce sa na vzniku závislosti 18
2.2 Štádia drogovej závislosti 18
2.2.1 Fáza experimentovania a občasného užívaniam OPL 19
2.2.2 Fáza pravidelného užívania OPL 19
2.2.3 Fáza návykového užívania OPL 20
2.2.4 Fáza terminálna 20
3. Základná klasifikácia návykových látok a ich účinok na užívateľa 21
3.1 Legálne drogy 21
3.2 Opiáty 22
3.3 Halucinogény 23
3.4 Stimulačné drogy 23
3.5 Konopné drogy 25
4. Vývoj protidrogovej legislatívy v medzinárodnom kontexte 26
4.1 Vývoj medzinárodných protidrogových dohovorov 26
4.2 Medzinárodné orgány pôsobiace v oblasti kontroly užívania drog 31
4.2.1 Orgány OSN 31
4.2.2 Orgány EÚ 32
4.2.3 Ďalšie organizácie pôsobiace v oblasti kontroly užívania drog 33
4.2.3.1 WHO 33
4.2.3.2 Rada Európy 33
5. Vývoj právnej úpravy omamných a psychotropných látok v ČR 34
5.1 Právna úprava ČR v boji proti zneužívaniu drog do roku 1989 34
5.2 Porevolučná drogová legislatíva ČR 38
6. Súčasná protidrogová legislatíva de lege lata v ČR 42

6.1 Jednotlivé ustanovenia drogových trestných činov v trestnom zákone č. 40/2009 Sb. 42
6.1.1 Nedovolená výroba a iné nakladanie s omamnými a psychotropnými látkami a s jedmi 42
6.1.2 Prechovávanie omamnej a psychotropnej látky a jedu 44
6.1.3 Nedovolené pestovanie rastlín obsahujúcich omamnú alebo psychotropnú látku 45
6.1.4 Výroba a držanie predmetu k nedovolenej výrobe omamnej a psychotropnej látky a jedu 46
6.1.5 Šírenie toxikománie 46
6.1.6 Výroba a iné nakladanie s látkami s hormonálnym účinkom 47
6.2 Zákon č. 200/1990 Sb., o priestupkoch 48
6.3 Právna úprava v normách netrestnoprávneho charakteru 49
6.3.1 Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkach 49
6.3.2 Zákon č. 379/2005 Sb., o opatreniach k ochrane pred škodami spôsobenými tabakovými výrobkami, alkoholom a inými návykovými látkami 50
6.3.3 Zákon č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog 51
Praktická časť 52
7. Drogová scéna v Českej republike 52
7.1 Súčasný stav drogovej scény Českej republiky 53
7.2 Drogová trestná činnosť v Českej republike 56
7.3 Protidrogová politika Českej republiky 57
8. Drogová scéna v Juhomoravskom kraji 59
8.1 Obecná charakteristika Juhomoravského kraja 59
8.2 Protidrogová politika Juhomoravského kraja 59
8.3 Analýza súčasného stavu drogovej scény v Juhomoravskom kraji 61
8.4 Drogová trestná činnosť v Juhomoravskom kraji 64
8.5 Situácia medzi užívateľmi na tanečnej scéne v ČR so zameraním na Juhomoravský kraj 65
9. Úvahy de lege ferenda 70
Záver 75
Zoznam zdrojov a použitej literatúry 78

Úvod

Spoločnosť sa odjakživa nachádza buď vo formálnom alebo neformálnom usporiadaní. Spoločenský poriadok je formovaný skrz náboženstvo či spoločenskú zmluvu, ktorá je zavedená implicitným súhlasom. Prostredníctvom neho sa človek dobrovoľne zbavuje časti svojej slobody výmenou za z toho plynúci pocit bezpečia a prekonáva tak prirodzený stav, kedy je človek človeku vlkom. Túto myšlienku ďalej rozvíja Kant a jeho kategorický imperatív, ktorý sa vzťahuje k zasahovaniu do života druhých, nedopúšťaniu sa krívd a činenia druhým len to, čo od nich sami považujeme za správne. A ak sa Kant nemýli, tak sa motívy racionálnych ľudí riadia morálnym zákonom nehľadiac na genetickej zvýhodnenie. V prípade problematiky drog sa tak dostávame do sféry individuálnych práv, kedy sa ich užívaním nezasahujte do života druhých, kedy robíme svoje slobodné rozhodnutie. Ale je tomu naozaj tak? A čo dopad tohto chovania na jeho okolie, celú spoločnosť? Praktizujúci má potešenie z danej činnosti, z ovplyvňovania sa látkami, ktoré môžu viesť k strate kontroly, ku zmeneným stavom vedomia. Sám riskuje či už žiadúci či nežiadúci, zámerný či nechcený stav závislosti. Moderna garantuje každému právo na život podľa vlastných predstáv. Aká je však v tejto situácii úloha štátu ako niekoho povolanejšieho, s väčšou expertízou, kovanejším úsudkom? Kde sa nachádza hranica vhodnej miery zakročenia a zásahu do "vnútorného života" človeka? O tom, že sú mechanizmy slúžiace k odstráneniu drog v spoločnosti naozaj potrebné, niet pochýb. I napriek ich existencii počet užívateľov nielenže neklesá, ba je tomu naopak. Vyvstáva teda otázka, či sú tieto mantinely nastavené správne a ak áno, prečo neprinášajú želané výsledky. Významný posun vpred by dozaista prinieslo, ako sa dozvedáme zo skúseností rôznych štátov sveta, správne nastavenie pomeru medzi represiou a prevenciou. Ľudia si totiž často krát nie sú schopní sami uvedomiť následky a rizika vlastného chovania. Z toho dôvodu je nutné, aby v takýchto momentoch zasiahol štát a o daných negatívnych dopadoch informoval spoločnosť a zároveň ju pred nimi chránil.

Cieľom tejto práce je najprv charakterizovať a následne zhodnotiť zneužívanie nealkoholových drog, ako z pohľadu psychologického, tak i právneho, predstaviť možné perspektívy riešenia tohto pálčivého problému a načrtnúť rolu štátu v nich.

Diplomová práca obsahuje 9 kapitol a je rozdelená na teoretickú a praktickú časť. Základné teoretické poznatky sú zhromažďované, spracované a usporiadané pomocou metód syntézy a analýzy.

Začiatok práce je venovaný vymedzeniu pojmov súvisiacich s drogami, ktorých porozumenie je predpokladom úspešného preniknutia do problematiky. Druhá kapitola približuje psychologickú stránku vzniku drogovej závislosti, jej príčiny a etapy. Tretia kapitola je venovaná stručnej charakteristike jednotlivých typov návykových látok a ich rizikovosti, ktorej hodnotenie, ako sa ukáže v nasledujúcich kapitolách, bude východiskom i pre tvorbu právnej úpravy. Vývoju právnej úpravy na medzinárodnej úrovni a najdôležitejším organizáciám pôsobiacim v tejto oblasti je venovaná ďalšia kapitola. Po nej nasleduje priblíženie vývoja právnej úpravy v Českej republike, to ako pred i po revolúcií, s prihliadnutím k historickým súvislostiam a medzinárodnej úprave. Poslednú časť tejto práce napokon uzavrie šiesta kapitola venovaná aktuálnej protidrogovej legislatíve a jej najvýznamnejším trestným i mimotrestným právnym predpisom.

V praktickej časti práce najskôr prevediem analýzu situácie na drogovej scéne na celorepublikovej úrovni. Pozornosť bude venovaná hlavne aktuálnemu stavu na drogovej scéne, nástrojom protidrogovej politiky štátu a stavu drogovej kriminality. Pomocou analýzy a syntézy získaných údajov sa v nasledujúcej kapitole zameriam na Juhomoravský kraj. Za využitia metódy komparácie porovnám získané údaje s celonárodnými štatistikami a s údajmi z predchádzajúceho roka. Ďalšími použitými metódami sú indukcia a dedukcia. V rámci JMK bude ďalej priblížená drogová scéna týkajúca sa špecifickej skupiny užívateľov zúčastňujúcich sa tanečných akcií, ako miest s najčastejším výskytom užívania drog. Posledná kapitola bude venovaná návrhom úprav de lege ferenda. Zaujaté postoje a navrhované zmeny sú vytvorené na základe zoznámenia sa problematikou, získania poznatkov a vypozorovanými nedostatkami legislatívy.

Pri spracovaní tejto práce som vychádzala z odbornej právnej literatúry, časopiseckých článkov, právnych predpisov, judikatúry a internetových zdrojov s touto témou. Dáta využité k analýze a zmapovaniu situácie v republike i kraji sú čerpané z poskytnutých výročných správ a informácii zo strany protidrogového koordinátora kraja, Polície ČR, Krajskej hygienickej stanice a pracovníkov obecne prospešných spoločností.

Teoretická časť

1. Základne pojmy a terminológie z oblasti nealkoholových drog

1.1 História užívania drog

Drogy si našli svoje miesto v spoločnosti už od jej počiatkov. Objavenie ich účinku na organizmus človeka sa datuje už od obdobia neskorého paleolitu. V tejto dobe sa objavovali hlavne ako prostriedok zmeny stavu vedomia v rámci šamanských rituálov najpočetnejšie prebiehajúcich v oblastiach Južnej Ameriky a Karibiku. Typickými rastlinami v týchto zemepisných šírkach boli Peyotl a Ayahuasca, ktorých jednotlivé časti obsahovali psychedelické látky schopné navodiť halucinácie.

V následnom období neolitu boli objavené vlastnosti maku siateho. Záznamy pochádzajúce z Mezopotámie datujú využitie ópia a v ňom obsiahnutého morfia pochádzajúceho z nezrelých makových hlavičiek ako anestetika, ktoré sa postupom času rozšírilo aj do oblasti Grécka, Indie, Egypta a Číny. [1]

V tom istom období bolo využívané aj konope ako liečivý prostriedok. Prvé zmienky o terapeutickom využití konope indického pochádzajú z obdobia vlády čínskeho cisára Šen-nunga (2737-2697 pred n. l.). Ten bol vynikajúcim liečiteľom a konope predpisoval pri liečení malárie, zápchy, reumatických bolestí a ženských chorôb. V Európe sa o liečivých účinkoch tejto rastliny prvý krát zmieňujú Dioskorides a Plinius. Tisícky rokov bolo konope vyhľadávané nielen kvôli liečivým účinkom, ale aj pre svoje euforické vlastnosti.

Známe boli aj listy kokového keru. Kokainovník pravý vyšľachtili a pestovali príslušníci národa Čibčov, ktorí žili na náhornej rovine v strednej Kolumbii a tvorili jednu z najvyspelejších predkolumbovských kultúr. Čibčovia boli dobrými poľnohospodármi a obchodovali s listami koky s okolitými kmeňmi. Inkovia uctievali koku ako posvätnú rastlinu. Koka pre nich bola darom bohov, ktorý im dodával silu, utišoval hlad a pomáhal im zabudnúť na všetko utrpenie, ktoré prežívali. Užívanie koky bolo ale vyhradené iba bohatšej vrstve Inkov. Tí ju používali pri kultových obradoch, ktoré boli súčasťou obetovania bohu Slnka a iniciovaných rituálov spojených so vstupom do dospelosti. Starí Inkovia používali koku tiež ako utišujúci prostriedok pri operácii hlavy. Keď Španieli

---

[1] KURDLE, Stanislav. Historie užívaní a zneužívaní návykových látek. In: KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup 1*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003, s. 83-88. ISBN 80-86734-05-6.

dobili oblasť dnešného Peru a Bolívie, boli prekvapení stimulačnými účinkami koky. Dávali ju Indiánom, ktorých zotročili, pretože koka potlačovala chuť k jedlu a otupovala ich. V roku 1750 poslal botanik Joseph de Jussie niekoľko prvých exemplárov do Európy. Sú uložené v parížskom Prírodovednom múzeu a v roku 1783 sa určila ich príslušnosť k čeľadi Erythroxylaceae a rodu Erythroxylum.[2]
Užívanie všetkých spomenutých bolo až do začiatku 20. storočia a uskutočnenia troch „ópiových konvencií" legálne.

1.2 Pojem droga a jeho právne významné aspekty

V dnešnej dobe sa pojem droga, aj kvôli ich rozšírenosti a obľube, skloňuje v rôznych kontextoch. Za drogy bývajú trocha nadnesene označované koníčky, jedlo, závislosť na počítači či nákupoch. Čo sa týka etymológie slova, prevláda názor, že slovo pochádza zo slova *„drogue"* používaného kedysi vo francúzštine označujúceho tinktúru, farmaceutický produkt a jeho možnej odvodeniny *„droog"* resp. *„droge-vate"* v holandčine popisujúcou suché sudy, v ktorých boli medicínske rastliny uschovávané.[3]

Pod pojem droga tak možno podradiť nielen ilegálnu substanciu slúžiacu užívateľovi k navodeniu stimulačného účinku a tým spôsobujúcu fyziologickú zmenu v tele užívateľa a majúcu vplyv na jeho centrálnu nervovú sústavu jej vdýchnutím, fajčením, konzumáciou, kožnou absorpciou, rozpustením pod jazykom či injekčnou aplikáciou, ale tak možno označiť i akýkoľvek preparát používaný vo farmaceutickom priemysle a medicíne. Táto rôznorodosť pojmu sa dá najvýraznejšie pozorovať v niektorých jazykoch patriacich pod germánsku jazykovú rodinu, kedy sa slovo liek a droga zhodujú (*drugs* v anglickom jazyku, *medicin* v dánštine) alebo majú minimálne rovnaký slovotvorný základ (*yf, lyfið* v islandčine).

Definícií slova je naozaj mnoho, čo však majú takmer všetky spoločné je časť popisujúca drogy ako prírodne alebo syntetické látky schopné vyvolať na nich závislosť a ovplyvniť vnímanie a následne i chovanie človeka.

V českom prostredí prináša definíciu napríklad J. Presl označujúci za drogu každú látku splňujúcu dve požiadavky, ktorými je psychotropný účinok, a teda schopnosť ovplyvniť nejakým spôsobom naše prežívanie okolitej reality, zmeniť naše vnútorné naladenie

---

[2] Konope indické, siate a plevelné. *Drogy- biológia* [online]. 2004 [cit. 15.2.2016]. Dostupné z : < http://www.1sg.sk/www/data/projekty/2004/guardians/beatnici_a_drogy/bio.htm>
[3] NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. Praha : Koniasch Latin Press, 1997. s. 9

a schopnosť vyvolať závislosť, kedy droga obsahuje niečo, čo sa z nedostatku vhodnejšieho pomenovania označuje ako „potenciál závislosti“. [4]

Pojem droga tak možno zameniť za pojem návyková látka. M. Nožina sa k pojmu drog taktiež vyjadruje a zastáva názor, že tendencie z minulosti pod neho subsumovať suroviny živočíšneho alebo rastlinného pôvodu používaného ako liečivo, sa vytráca z povedomia širokej verejnosti a udržuje sa čiastočne už len medzi lekárnikmi a niektorými odborníkmi. Toto vymedzenie nahrádza nové, a to, že drogou je látka užívaná prevažne k vyvolaniu zmeny nálady či vedomia, stavu telesných a duševných funkcií a so zámerom získania nových zážitkov. [5] Zo slovenských autorov možno spomenúť F. Novomeského vymedzujúceho vnímanie tohto pojmu buď ako usušenej upravenej i neupravenej suroviny rastlinného i živočíšneho pôvodu, slúžiacej na výrobu liečiv či technicky dôležitých látok alebo ako omamný prostriedok.[6]

Definíciu návykových látok možno nájsť aj v trestnom zákonníku, ktorý za ne vymedzuje „*alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobilé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování*“.[7] Alkohol tak aj napriek tomu, že je samotným zákonodarcom považovaný za návykový, nespadá s ostatnými do kategórie nelegálnych látok. Oficiálnu definíciu globálnejšieho rázu predstavila Svetová zdravotnícka organizácia v roku 1969, ktorá vyslovila, že drogou je „*akákoľvek látka (substancia), ktorá ak je aplikovaná do živého organizmu, môže pozmeniť jednu alebo viac jeho funkcií*“.[8] Ďalším používaným synonymom je označenie OPL, a teda omamné a psychotropné látky.

Čo sa týka ďalšej klasifikácie drog v literatúre sa stretávame najčastejšie s delením drog podľa:

a) schopnosti vyvolať závislosť - mäkké (napr. kofeín, alkohol, nikotín, konope) a tvrdé drogy (napr. kokaín, pervitín, heroín)[9]
b) sociálnoprávneho postavenia - lieky, legálne drogy a drogy nelegálne (líšiace sa možnosťami ich užívania najmä z pohľadu práva).

---

[4] PRESL, Jiří. *Drogová závislost: Muže být ohroženo i Vaše dítě?* Praha: Maxdorf, 1995, s. 9.
[5] NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. Praha : Koniasch Latin Press, 1997, s.9
[6] NOVOMESKÝ, František. Drogy: *História – Medicína –Právo*. Martin: Advent Orion, 1996. s. 12
[7] § 130 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 20. 2. 2016].
[8] NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. Praha : Koniasch Latin Press, 1997, s.9
[9] Táto klasifikácia je dôležitá i z pohľadu práva, konkrétne práva trestného, ktoré za nakladanie s nelegálnymi mäkkými drogami stanovuje nižšie trestné sadzby.

Samozrejme, že vymenované delenia sú len demonštratívne. Behom vývoja ľudskej spoločnosti, ktorej boli drogy od nepamäti súčasťou, vzniklo postupne mnoho ďalších drog získaných rôznorodosťou postupov výroby či použitím rôznych vstupných surovín.

To že sa niektoré z drog považujú za legálne však neznamená, že by na spoločnosť i jednotlivcov nemali negatívny dopad. Alkohol a tabakové výrobky tolerované a akceptované spoločnosťou majú, aj v dôsledku ich dostupnosti, na svedomí mnoho životov.

Alkohol je i napriek jeho vysokej škodlivosti na organizmus človeka bežnou súčasťou života jednotlivca už od jeho skorého veku, kedy s ním v nemalom množstve prípadov prídu neplnoletí do styku nielen mimo, ale možno prekvapivo, i v rámci domova, keď je jeho podávanie počas rodinných osláv či iných stretnutí ospravedlňované kultúrno-spoločenským vývojom.[10] Je najviac konzumovanou drogou v spoločnosti a zastáva prvé priečky v miere negatívneho dopadu na užívateľa i spoločnosť.[11] Vzťah k jeho užívaniu sa v spoločnosti dá považovať za úzus a teda bezproblémové užívanie ako tvrdí I. Juráková, ktorá však ale ďalej varuje pred nebezpečenstvom jeho nadmerného užívania, abúzom, a to hlavne v mladom veku. [12]

Čo sa týka tabakových výrobkov, tie boli po dlhý čas širokej verejnosti prezentované ako zdraviu neškodná záležitosť. Od 40. rokov minulého storočia začali byť cigarety označované vo vedeckých štúdiách ako potenciálna príčina vzniku rakoviny. Vedecký článok od autorov Dr. R. Dolla a prof. B. Hilla nachádzajúci spojitosť medzi fajčením a rakovinou pľúc vychádzajúci v roku 1952, a postupom času i ďalšie štúdie potvrdzujúce toto tvrdenie, ostávali po niekoľko rokov odmietané veľkými tabakovými spoločnosťami.[13] Dodnes si niektoré z nich za svojou propagandou stoja a ich reprezentanti tvrdia, že: *"Neveríme, že by bolo niekedy preukázané, že je fajčenie príčinou chorôb."*[14] [15]

Aj napriek tomu však ku koncu 60. rokov museli tabakové spoločnosti otvorene priznať negatívny dopad fajčenia na ľudský organizmus. Potvrdili pozitívnu koreláciu medzi

---

[10] Ako zaujímavé vnímam aj výrazne rozdielne nahliadanie spoločnosti na alkoholika a narkomana.
[11] PRESL, Jiří. *Drogová závislost: Muže být ohroženo i Vaše dítě*? Praha : Maxdorf, 1995, s.9
[12] JURÁKOVÁ, Iveta. *Trestněprávní postih toxikomanů*, Brno : Masarykova univerzita v Brně, 1999, s.14
[13] Tobacco Explained. *WHO* [online]. 1998 [cit. 15.2.2016]. Dostupné z : <http://www.who.int/tobacco/media/en/TobaccoExplained.pdf>
[14] Tento výrok patrí viceprezidentovi a hovorcovi Tabakového inštitútu Murrayovi Walkerovi, ktorý ho vyslovil počas svojej výpovede v roku 1998 počas Minnesotského súdu. Preložené autorom.
[15] The history of the discovery of the cigarette–lung cancer link: evidentiary traditions, corporate denial, global toll .*Tobacco Control* [online]. 2012 [cit. 20.2.2016]. Dostupné z : <http://tobaccocontrol.bmj.com/content/21/2/87.full>

fajčením a rakovinou pľúc a boli nútené postupne obmedziť propagáciu ich užívania. Tento fakt žiaľ nemení nič na tom, že viac než 20 % populácie, predstavujúcich viac než jednu miliardu obyvateľstva, denne siahne po cigarete. V dôsledku fajčenia tak ročne zomrie približne 6 miliónov ľudí.[16] Do boja proti tomuto návyku, i keď je legálny, sa zapojil i zákonodarca. Prvý, i keď nie úspešným pokusom sa stal *zákon č. 303/1993 Sb.*, o zrušení státního tabákového monopolu a o opatřeních s tím souvisejících, a to konkrétne ustanovením § 6 absolútne zakázal tabakové reklamy v ČR.[17] Tento zákon v zápätí nahradil *zákon č. 40/1995 Sb*, o regulaci reklamy, ktorý obsahuje obdobné ustanovenie zakazujúce propagáciu tabaku v médiách v ustanovení § 3.[18] Zákon sa venuje i úprave reklám alkoholických nápojov, tú však z môjho pohľadu vzhľadom ku jeho samotnej škodlivosti a porovnateľnosti zdravotného rizika s výrobkami tabakovými upravuje príliš mierne.

Táto práca bude venovať pozornosť hlavne tretej kategórií, v ktorej sa ilegalita sprítomňuje v ich obstarávaní, držaním, výrobou, obchodovaním s nimi a v niektorých krajín i ich samotným užívaním.

1.3 Teoretické poznatky a pojmoslovie drogovej závislosti

S témou drog súvisia aj ďalšie pojmy, ktorých význam je, pre preniknutie do problematiky, dobré poznať:

a) Toxikománia - pojem v odbornej praxi je považovaný za už zastaraný, býva popisovaná ako *„stav periodicky sa opakujúcej alebo chronickej intoxikácie jedinca, pričom je tento stav vyvolávaný opakovaným užitím drogy prírodnej alebo syntetickej a škodí jedincovi samému i celej spoločnosti“.*[19] Prejavuje sa neprekonateľným nutkaním alebo potrebou pokračovať v užívaní drogy a drogu získavať akýmikoľvek prostriedkami. Tendenciou je si dávky zvyšovať a byť závislý na účinkoch substancie. Autori J. Kuchta H. Válková delia

---

[16] Na následky fajčenia vo svete ročne zomiera šesť miliónov ľudí. *Teraz Magazín* [online]. 2012 [cit. 20.2.2016]. Dostupné z : <http://www.teraz.sk/magazin/na-nasledky-fajcenia-vo-svete-rocne-z/10025-clanok.html>

[17] § 6 zákona č. 303/1993 Sb., o zrušení státního tabákového monopolu a o opatřeních s tím souvisejících. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 20. 2. 2016].

[18] §3 zákona č 40/1995 Sb., o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 20. 2. 2016].

[19] NOVOMESKÝ, František. *Drogy: História – Medicína –Právo*. Martin: Advent Orion, 1996. s. 12

závislosť na alkoholovú a nealkoholovú toxikomániu, často sa však stáva, že sa tieto obe u jedinca prelínajú či nahradzujú.[20]

b) Tolerancia drogy - znamená stav navodenej znášanlivosti a rezistencie organizmu dlhodobého periodického užívateľa vyznačujúci sa stále menším vnímateľným účinkom na centrálnu nervovú sústavu pri užití stále rovnakého množstva substancie vedúce k tendencii množstvo zvyšovať. Najvýraznejšie sa vyskytuje u sedatív, hypnotík a analgetík. Klasickým príkladom je užívanie morfínu viažuceho sa na receptory opiátov. Jeho užitím sa spustí inhibícia enzýmov zodpovedných za udržiavanie spúšťania impulzov v bunke. Po opakovanej aktivácii týchto opiátových receptorov sa však enzýmy adaptujú natoľko, že morfín už nie je v organizme schopný spôsobovať zmeny receptorového systému. A tým pádom sa účinok jeho dávky čím ďalej tým viac znižuje.[21] Taktiež sa v tejto problematike možno stretnúť s obdobným pojmom a to *„skrížená tolerancia"* znamenajúca odolnosť organizmu i voči ostatným látkam patriacich do tej istej skupiny.[22] Riziko týkajúce sa tolerancie súvisí s možnosťou jej nepredvídaného poklesu v prípade, že sa užívateľ ocitne v novom prostredí. Neuvedomujúc si túto skutočnosť sa mu pri obvyklom množstve dávky riskuje smrteľnú otravu.

c) *Úzus* - užívanie liečiv či iných látok charakteru drog v dávkach, ktoré sú v súlade s potrebami užívateľa i spoločnosti a nepoškodzujú zdravie človeka ani zámer spoločnosti. Je to užívanie v obmedzenom a kontrolovanom množstve nepoškodzujúcom zdravie človeka, nenarušujúce jeho chovanie ani vytvorené medziľudské vzťahy, bez negatívneho dopadu na jeho ekonomické pomery a u dospievajúcich nenarušuje proces ich fyzického a mentálneho vývoja. [23] Autor Lietava to popisuje ako *„spôsob bežného užívania drog – stav, keď sa droga ojedinele užíva v súlade s prijatými spoločenskými konvenciami (napríklad pohár vína na prípitok)."*[24]

d) M*isuzus* - užívateľ neprimerane prekračuje množstvo terapeutických dávok liečiv alebo ich nevhodne kombinuje a užívam pričom to, odkiaľ sa jedinec k droge dostane, nehrá rolu.[25]

---

[20] KUCHTA,Josef.; VÁLKOVÁ,Helena a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha:C.H.Beck, 2005.s.423.

[21] The Neurobiology of Drug Addiction. *NIH* [online]. 2007 [cit. 21.2.2016]. Dostupné z : <https://www.drugabuse.gov/publications/teaching-packets/neurobiology-drug-addiction/section-iii-action-heroin-morphine/6-definition-tolerance>

[22] DUŠEK, Karel;, JANÍK, Alojz. *Drogy a spoločnosť.* Bratislava: Vydavateľstvo Osveta, 1990, str.119

[23] NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách.* Praha : Koniasch Latin Press, 1997. s. 14

[24] LIETAVA, Ján. *Drogy v dejinách ľudstva*. Bratislava: Vydavateľstvo Uniapress National ,1997, s. 15

[25] Tamtiež, s.14

e) Abúzus je obyčajne nadmerné užívanie liečiv a iných látok a zneužívanie drog vedúce k nepriaznivému psychickému a fyzickému vývoju jedinca, pričom rozlišujeme jeho dve podoby - s návykom, kedy užívateľ dávku potrebuje a bez návyku. [26]

f) D*rogová závislosť* - vytvorenie nekontrolovateľnej túžby drogu znovu požiť a presvedčenia, že bez nej človek nedokáže existovať. Závislosť možno považovať za biologický a zároveň sociálny jav. Autorka Jurníková ho popisuje ako *" stav psychické, někdy i fyzické závislosti na drogách, užívaných trvale (kontinuálně) se škodlivými důsledky jak pro osobu užívající či zneužívající drogu (toxikomana, drogově závislou), tak pro společnost. Drogová závislost (toxikomanie) označuje obecně stav, kdy osoba užívající drogy přestala být vůči ní svobodná, vytvořila si na ni vazbu a droga se stala neoddělitelnou součástí jejího života."* H. Isbell navrhol vhodnosť jej rozlišovania na závislosť psychickú a fyzickú.[27] Obe z nich sa v mozgu jedinca prejavujú inak.

g) *Craving* - neprekonateľná túžba po opakovaní užitia drogy a pociťovania jej opojných účinkov zapríčiňujúca zhoršenie sebaovládania. Psychická závislosť ako forma neurotického chovania sa vyznačuje neprekonateľným nutkaním po užití drogy, posadnutosťou po navodení jej pozitívne vnímaných účinkov a pokračovaní v tejto činnosti, a to i s vedomím možných nepriaznivých dôsledkoch na svoj vlastný organizmus. [28]Zaujímavým momentom je, že s psychickým bažením po látke sa užívateľ môže stretnúť aj po dlhej dobe abstinencie.

Zvyčajne sa užívateľ najprv stretáva s tou psychickou, ktorá somatickú o istý čas, v závislosti na užitej návykovej látke, predchádza.

Psychický craving aktivuje v mozgu centra súvisiace s emóciami a pamäťou, zatiaľ čo fyzické baženie spôsobuje skôr jeho útlm.[29]

Fyzická závislosť, skladajúca sa z dvoch zložiek – zvyku a tolerancie, zase predstavuje stav, kedy v prípade, že daná droga je vôbec schopná ju vyvolať, sa pri absencii jej užitia začne organizmus dlhodobo prispôsobovaný na jej prítomnosť a zaradzujúc ju do látkovej výmeny v ňom prebiehajúcej reagovať abstinenčnými príznakmi. Človek sa tak stáva jej otrokom.

S oficiálnejšou definíciou závislosti sa môžeme stretnúť v dokumente Medzinárodnej štatistickej klasifikácie chorôb a pridružených zdravotných problémov a jej 10. revízii koordinovanej WHO (MKCH – 10), na príprave ktorej sa pripomienkami od zástupcov

---

[26] Tamtiež, s.14
[27] JURÁKOVÁ, Iveta. *Trestněprávní postih toxikomanů,* Brno : Masarykova univerzita v Brně, 1999, s. 11
[28] Tamtiež. s 11
[29] Tento výskum bol však zatiaľ prevedený len u užívateľov kokaínu.

odborných spoločností podieľala aj Česká republika. Tá syndróm závislosti popisuje ako „*soubor behaviorálních, kognitivních a fyziologických stavů, který se vyvíjí po opakovaném užití substance a který typicky zahrnuje silné přáni užít drogu, porušené ovládání při jejím užívání, přetrvávající užívání této drogy i přes škodlivé následky, priorita v užívání drogy před ostatními aktivitami a závazky, zvýšená tolerance pro drogu a někdy somatický odvykací stav.*“ [30]

Tejto definícií sa podobá taktiež postup stanovovania diagnózy závislosti podľa Diagnostického a štatistického manuálu Americkej psychiatrickej asociácie.[31]

V roku 1950 prijala WHO definíciu charakterizujúca toxikomániu ako neprekonateľnú nutkavú potrebu pokračovať v konzumácii drogy a zadovážiť si ju akýkoľvek spôsobom s tendenciou k zvyšovaniu konzumovaných dávok, typicky sprevádzaná psychickou a fyzickou závislosťou na účinkoch, ktoré droga vyvoláva za prítomnosti ďalšieho faktoru spočívajúceho v schopnosti vyvolať zničujúci účinok na indivíduum i spoločnosť. Tá bola v roku 1969 vymenená za novú, používajúcu pojem „drogová závislosť“, ktorý súčasne nahrádza dovtedy zaužívaný pojem „návyku na drogu“ a „toxikománie“. [32]

h) Abstinenčný syndróm - je stav, ktorý sa dostaví pri prerušení užívania drogy**.** Ten nastáva vtedy, keď je „*droga v organismu člověka závislého na drogách nepřítomna, dostavuje se celá řada příznaků, přičemž abstinenční syndrom (soubor příznaků) může být přítomen v oblasti fyzické nebo psychické.*“ [33]Práve tento syndróm je často dôvodom mnohých relapsov pri snahe si od drogy odvyknúť a predstavuje tak jednu z najťažších prekážok na ceste k „čistému“ ja.

ch) Flashback - pri užívaní návykových látok, konkrétne zo skupiny halucinogénov a konopných drog, môže ojedinele pri dlhodobej abstinencii dôjsť ku krátkodobému prežitku intoxikácie aj bez jej požitia. Takémuto stavu dochádza tým, že sa určitá malá časť, v organizme už nezistiteľnej substancie, ukladá po dlhú dobu do tkaniva jedinca.[34]

i) Adiktológia - veda zaoberajúca sa závislosťou, poskytujúca verejnosti informácie o zisteniach výskumu a špecializujúca sa prevažne na liečbu.[35]

---

[30] Mezinárodní statistická klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů. Desátá revize. [online]. 2014 [cit. 22.2.2016]. Dostupné z : < http://www.uzis.cz/cz/mkn/index.html>

[31] NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách.* Praha : Koniasch Latin Press, 1997, s 10

[32] JURÁKOVÁ, Iveta. *Trestněprávní postih toxikomanů*. Brno : Masarykova univerzita v Brně, 1999, s.10

[33] Tamtiež. s.13.

[34] KALINA, K. a kol. *Glosář z oblasti drog a drogových závislostí.* Praha : Úřad vlády České republiky, 2001, s. 51

[35] Tamtiež. s. 8

2. *Psychologické aspekty drogovej závislosti*

2.1 Rizikové faktory a príčiny vzniku závislosti

Ako predostrela predchádzajúca kapitola, drogová závislosť je kľúčovým pojmom prelínajúcim sa celou problematikou drog. Od roku 1934 je táto závislosť uznanou duševnou poruchou.[36] Je považovaná za spoločenský fenomén, pretože s dôsledkami ochorenia sa potýka nielen samotný jedinec, ale aj okolitá spoločnosť.[37] Táto porucha je samozrejme liečiteľnou chorobou, no jednoduchšie než ju dlhodobo liečiť, je byť schopný sa jej vyvarovať. Nejedenkrát sa totiž stane, že drogovo závislý aj po rokoch abstinencie nešťastnou zhodou okolností raz zaváha, neodolá a v momente sa vráti tam, kde bol, keď s liečbou začínal.[38] Príčin prečo človek po droge vôbec po prvýkrát siahne je mnoho a faktory, rizikové i ochranné, na seba zvyknú vzájomne pôsobiť a mnohoúrovňovo sa prelínať. Teoretické modely pracujú s troma hlavnými príčinami – osobnosťou človeka, prostredia a formy a možnosťami trávenia voľného času.[39] Jedná sa tak teda o skupinu faktorov biologických a psychických súvisiacich s osobnosťou človeka a faktorov sociálnych.

2.1.1 Biologické faktory podieľajúce sa na vzniku závislosti

Najvýznamnejším faktorom tohto typu je osobnosť jedinca pozostávajúca z duševných a telesných vlastností, ktoré sa vytvorili v priebehu jeho života. Má dynamický charakter a ovplyvňujú ju vrodené i získané vlastnosť. Na tom, či sa z človeka stane toxikoman, majú svoj podiel taktiež dedičné faktory, ktoré si so sebou nesie už od narodenia.[40] Ďalšími do tejto skupiny spadajúcimi príčinami spolupodieľajúcimi sa na vzniku závislosti sú pohlavie a vek. Problémy súvisiace so závislosťou na droge sa medzi skupinami maloletých, žien a osôb vyššieho veku rôznia a majú svoje špecifiká. [41]

---

[36] FROUZOVA, Magdalena. Psychologické a psychosociální faktory vzniku a rozvoje závislosti. In: KALINA, Kamil. a kol. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup 1.* 1.vyd. Praha*:* Úřad vlády České republiky, 2003. s. 124-129

[37] PRESL, Jiří. *Drogová závislost: Muže být ohroženo i Vaše dítě*? Praha : Maxdorf, 1995. s. 46

[38] Tak ako závislosť nemá jedinú príčinu, tak sa nedá navrhnúť jediná spoľahlivá metóda ako sa jej zbaviť. Liečba tak pozostáva z kombinácie postupov, na ktoré jedinec reaguje najpozitívnejšie a ako závislosť trvá dlhodobo, pričom ani sám lekár ani pacient nedajú ruku do ohňa za to, že je kompletne nezvratne vyliečená. Jedinec sa počas nej často pohybuje v začarovanom kruhu, kedy jeho silná motivácia prestať brať drogy a začať viesť plnohodnotný život sa v zapätí mení na hľadanie výhovoriek a pri ich skorom nepodchytení vedie k recidíve.

[39] JURÁKOVÁ,Iveta.*Trestněprávní postih toxikomanů*.Brno: Masarykova univerzita,1999. s. 43

[40] Tamtiež. s. 41

[41] NEŠPOR, Karel. *Návykové chování a závislost.* 2. upr. vyd. Praha : Portál, 2003. s. 56

2.1.2 Psychické faktory podieľajúce sa na vzniku závislosti

Na vzniku závislosti má vplyv motivácia jedinca. Tá môže vychádzať z jeho z individuálnych potrieb, akými sú únik pred negatívnou situáciou, či získanie pozitívneho pocitu, alebo v druhom rade je to dôsledok sociálneho tlaku a sociálnej konformity.

Na vzniku motivácie jedinca užiť psychoaktívnu látku má výrazný vplyv emočné prežívanie spojené s nedostatkom vnútornej pohody, napätia, stresu, dráždivosti a psychickej lability. Spôsob uvažovania a hodnotenia situácií u ľudí s nízkym sebahodnotením a sebadôverou vedie často k iracionálnemu správaniu a popieraniu rizík ich počínania, užívania návykových látok. To je zafixované na začiatku pozitívnym posilňovaním, kedy po užití látky nastáva eufória, alebo iné príjemné prežívanie. Negatívne dôsledky sa dostavujú neskôr.

Závislí ľudia majú tendencie k určitému spôsobu chovania akým je znížená sebakontrola a impulzivita. Jedinec, u ktorého absentuje autoregulácia a je frustrovaný, ľahšie prepadne závislosti, pretože aj bežná situácia je pre neho nezvládnuteľná. [42]

2.1.3 Sociálne faktory podieľajúce sa na vzniku závislosti

Tieto faktory sa vo výraznej miere podieľajú na vzniku závislosti. V prvom rade ide o dostupnosť drogy v danej spoločnosti. Riziko sa zvyšuje v mestskom prostredí, kde je väčšia dostupnosť a anonymita. Dysfunkčná rodina môže byť ďalším faktorom vzniku závislosti. Dieťa, ktoré nie je rodičmi citovo akceptované alebo sú v rodine zaužívané nesprávne výchovne metódy a vzory správania má tendenciu po drogách siahnuť častejšie ako dieťa vyrastajúcej v harmonickej rodine a láskyplnej rodinnej atmosfére.

Každý jedinec patrí do rôznych sociálnych skupín, ktoré jeho konanie ovplyvňujú pozitívne či negatívne.[43] Každá skupina má svoje hodnoty a normy a užívanie drog môže byť práve jednou z jej priorít. Ďalšími, nemenej dôležitými faktormi môže byť sociálna derivácia jedinca a nižšia úroveň vzdelania. [44]

2.2 Štádia drogovej závislosti

Drogová závislosť u užívateľa vzniká postupne. Tento proces možno opäť rozčleniť do niekoľkých etáp od prvého kontaktu s návykovou látkou a jej vyskúšanie až po

---

[42] VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha : Portál, 2004. s. 550

[43] Efektívnym nástrojom prevencie sú v tomto prípade, hlavne u mladistvých, vrstevnícke/ peer programy. Tie pôsobia prostredníctvom dospievajúcich dobrovoľníkov, ktorí sa primárnej prevencii venujú v rámci triedy.

[44] Tamtiež. s. 551

štádium, kedy sa stane neoddeliteľnou súčasťou jeho života. Miera do akej sa závislosť u jedinca vyvinie a doba tohto procesu závisí okrem vyššie spomenutých faktorov tiež na druhu užívanej látky, keďže u niektorých je známa len ich ľahká fyzická návykovosť príp. žiadna. Autorka Vágnerová uvádza, že *„každý človek sa môže za určitých okolností stať závislým na užívaní psychoaktívnej látky "* [45]a dodáva, že v počiatočnej fáze sú hlavnými spúšťačmi aktuálna stresová situácia, spôsob jej emocionálneho a racionálneho spracovania, schopnosť uvedomiť si riziko jej riešenia pomoci drogy a uspokojivosť sociálneho zakotvenia a funkčnosť vzťahov s ľuďmi, ktorí sú schopní a ochotní poskytnúť náležitú oporu. Zvýšené riziko vzniku závislostí sa vyskytuje hlavne v čase dospievania, kedy mladí ľudia majú tendenciu podceňovať svoju zraniteľnosť, rôzne experimentovať a taktiež sa u tejto skupiny uplatňuje „chuť všetkého zakázaného" a prejavuje úsilie protestovať voči spoločenským hodnotám a životnému štýlu dospelých. O rizikách návyku neuvažuje, napriek tomu, že u neho postupne nastáva proces komplexnej premeny v oblasti somatickej, psychickej a sociálnej. Závislosť na drogách vzniká omnoho rýchlejšie než na alkohole a vývoj jej vzniku sa obecne delí do štyroch fázy bližšie popísaných v nasledujúcich podkapitolách.

2.2.1 Fáza experimentovania a občasného užívaniam OPL

Nuda, zvedavosť, trend, potreba zažiť niečo nové často vedie k experimentovaniu s drogami. Na túto cestu môže dospievajúceho človeka naviesť snaha podobať sa svojmu vzoru v skupine vrstovníkov, ku ktorej prináleží. Droga mu v tejto fáze ponúka domnelý únik pred problémami, pocity šťastia a sebaistoty. Je účinným prostriedkom proti úzkosti a neistote. Časom sa však stane jeho užívanie nevyhnutnosťou pre udržanie „normálneho stavu". V tejto fáze si obvykle človek neuvedomuje riziko vzniku závislosti a sám seba nevníma ako klasického užívateľa drogy. Po droge siaha len občas, užívanie zvykne tajiť, nevníma ho ako problém, avšak vďaka pozitívnym skúsenostiam s drogou po nej siaha čoraz častejšie. [46]

2.2.2 Fáza pravidelného užívania OPL

V tejto fáze si užívateľ začína vytvárať určitý stereotyp správania. Ešte vždy si nie je vedomý rizika, no zároveň už ochotnejšie priznáva užívanie návykovej látky s tvrdením, že ho má pod kontrolou. Táto „ilúzia kontroly", ako ju nazýva autorka Vágnerová je

---

[45] VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha : Portál, 2004. s. 550
[46] Tamtiež. s.551

typickou pre začínajúcu závislosť. To, za aký dlhý čas sa užívateľ stane závislým súvisí od typu látky, jej dávkach, spôsobu aplikácie a jej frekvencii. [47]

2.2.3 Fáza návykového užívania OPL

Počas tejto fázy sa stáva užívateľ čoraz viac ľahostajným, bez motivácie a pôvodných hodnôt. Dochádza k rozpadu vzťahov s jeho okolím, pretože s vytvoreným návykom a odsudzujúcou mienkou druhých sa nemá čas ani energiu vyrovnávať. Droga sa pre neho stáva nevyhnutnou a vedomie tejto skutočnosti ho vedie k protichodným navzájom striedajúcim sa jednaniam – abstinencii a relapsu. Množstvo závislých sa v tejto fáze rozhodnú s užívaním prestať, avšak náročnosť, ktorú odvykanie so sebou prináša je schopná zvládnuť len nepatrná časť z nich. [48]

2.2.4 Fáza terminálna

Dôsledkom pravidelného a dlhodobého užívania a návyku dochádza k poškodeniu psychického i fyzického zdravia človeka a k celkovému úpadku jeho osobnosti. Jediný kontakt udržiava s jemu podobnými, ktorých prioritou je získanie drogy, nehľadiac na spôsobe, akým ju dosiahnu. Strata morálnych zábran a integrity v mnohých prípadoch vedie ku kriminálnej činnosti. [49]

Dĺžka trvania jednotlivých fáz a ich vývoj nie je v každom prípade rovnaký. Odlišnosti sú spôsobované nie len osobnosťou samotného užívateľa, ale i druhom návykovej látky, s ktorou sa rozhodne experimentovať. Stručný prehľad týchto látok prináša nasledujúca kapitola, ktorá predstavuje možné dôvody, prečo vôbec jedinec po droge po prvý krát siahne a aké od nej očakáva účinky na organizmus. Významnú úlohu, aby k tomuto „prvému siahnutiu“ nedochádzalo, plní štát efektívne zvolenými nástrojmi prevencie, ktorým sa bude práca venovať v ďalších častiach.

---

[47] VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha : Portál, 2004. s.
[48] Tamtiež. s
[49] Tamtiež. s

3. *Základná klasifikácia návykových látok a ich účinok na užívateľa*

V tejto kapitole budú postupne predstavené kategórie návykových látok podľa ich účinku na ľudský organizmus. Tieto účinky sa samozrejme neuplatnia u každého jedinca totožne a ich vplyv variuje v závislosti na biologických faktoroch akými sú vek či pohlavie, faktoroch psychických a taktiež na kvantite a kvalite užitej substancie. Z dôvodu, že je už v dnešnej dobe takmer nemožné dospieť k ucelenému výpočtu všetkých látok majúcich vplyv na CNS, a že to ani nie je účelom tejto práce, bude táto klasifikácia obsahovať drogy najznámejšie, najrozšírenejšie a najčastejšie užívané.

Návykové látky možno rozčleniť z množstva hľadísk. Prehľad jednotlivých kategórií medziinými prináša aj I. Juráková, ktorá rozlišuje drogy podľa pôvodu na prírodné a syntetické, podľa skupenstva na kvapalné, plynné a pevné, podľa postoja spoločnosti na legálne a nelegálne a podľa miery rizika a nebezpečnosti na mäkké a tvrdé. Autorka uvádza ako najčastejšie delenie drog na alkohol, prchavé látky, utlmujúce látky, opiáty, halucinogény, stimulačné drogy, konope a jeho produkty. [50] Táto kapitola preberie posledný spôsob klasifikácie.

3.1 Legálne drogy

Do tejto kategórie sa zaradzuje *alkohol, prchavé a utlmujúce látky*. Keďže sa táto práca venuje len nealkoholovým drogám, bude stručne charakterizovaný len zvyšok z nich.

Prevažná väčšina *prchavých látok* nie je nelegálna, avšak niektoré z nich sú vymenované v prílohe č.1 zaradené do tabuľky II podľa Dohovoru OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropnými látkami ako pomocné látky.

Najčastejšie sú užívateľmi ľudia pochádzajúci z nižších vrstiev obyvateľstva a Rómovia. Nazývajú sa „drogou hlúpych“, pretože veľa berú a málo dávajú.[51] Do tejto skupiny patria rozpúšťadlá ako toluén, benzín, lepidlo či rôzne spreje. Inhalovanie týchto látok vedie k otupenému stavu čiastočného vedomia. U jedincov môžu nastať aj smrteľné otravy najmä v situáciách, keď postihnutý zostane po intoxikácii naďalej v prostredí presýtenom parami prchavých látok.[52]

---

[50] JURÁKOVÁ,Iveta.*Trestněprávní postih toxikomanů*.Brno: Masarykova univerzita,1999. s. 12
[51] PRESL, Jiří. *Drogová závislost: Muže být ohroženo i Vaše dítě*? Praha: Maxdorf, 1995, s.43
[52] Ako odhaliť užívanie drog a aké sú ich škodlivé účinky.*Infodrogy.cz* [online]. 2012 [cit. 25.2.2016]. Dostupné z : <http://www.infodrogy.sk/ActiveWeb/c/1025/ako_odhalit_uzivanie_drog_a_ake_su_ich_skodlive_ucinky.html>

Skupinu *utlmujúcich látok* charakterizujú barbituráty - analgetika, sedatíva a trakvilizéry. Ako vyplýva zo samotného názvu skupiny efektom konzumácie je útlm, nastať môže i dezorientácia a čiastočná strata schopnosti kontroly pohybov. Užívateľom hrozí i riziko otráv a vznik fyzickej závislosti. Proces obstarávania si týchto návykových látok je jedným z jednoduchších, keďže sú predpisované lekármi na požiadanie pri problémoch so spánkom, pri strese, depresiách a pri rozrušení. V prevažnej miere sa k ich zneužívaniu dostanú ľudia z troch skupín, a to tí, ktorým boli v minulosti predpísané lekárom a ktoré vzhľadom k pretrvávajúcim nepríjemným pocitom užívajú aj naďalej, toxikomanmi užívajúci tieto látky ako substitúty a osoby, ktoré k nim majú uľahčený prístup vďaka ich profesii.[53]

3.2 Opiáty

Substancie spadajúce do kategórie opiátov sú všeobecne považované za najnebezpečnejšie kvôli rýchlemu vytvoreniu psychickej i fyzickej závislosti, dôsledkoch ich užívania na organizmus a náchylnosti užívateľov k predávkovaniu z dôvodu, že hranica medzi dávkou spôsobujúcou intoxikáciu a dávkou smrteľnou je veľmi tenká. Patria tu *braun, ópium a jeho deriváty morfín a heroín.* Účinok užitia spočíva hlavne v otupení zmyslového vnímania jedinca, vyvolaní pocitov eufórie, zmene jeho vedomia a ospalosti. [54]

Ich vysoká cena, i za látky nízkej kvality s množstvom škodlivých prímesí, vedie k zvyšovaniu kriminality. [55]Ďalšími rizikami sú ťažké alebo smrteľné otravy (predávkovanie), odolnosť voči droge sa prenikavo mení (klesá pri abstinencii a rastie pre ďalšom užívaní).

Pri kombinácii s inými látkami (napr. alkoholom) život ohrozujúce otravy aj po nižších dávkach drogy. [56] Ťažké stavy, ktoré narkoman zažíva pri odvykaní spôsobujú, že to závislý napokon vzdá a urobí všetko pre to aby mohol opäť siahnuť po dávke. Z tohto

---

[53] JURÁKOVÁ, Iveta. *Trestněprávní postih toxikomanů*. Brno : Masarykova univerzita v Brně, 1999. s. 23
[54] NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách*. Praha : Koniasch Latin Press, 1997, s. 16
[55] Nízka kvalita predávaného heroínu viedla užívateľov k výrobe tzv. českého heroínu. Kľúčovou surovinou k jeho výrobe je liek Vendal retard, pričom sa v poslednej dobe ukazujú tendencie dopytu i po zneužívaní iných opioidných analgetík (tramadol, fentanyl..) v českom prostredí.
[56] Český zákonodarca so zámerom pôsobiť preventívne voči vzniku tohto typu závislosti zakázal v zákone č. 167/1998 Sb., o návykových látkach pestovať odrody maku obsahujúce viac než 0,8% morfínu v sušine.

dôvodu sú závislí na heroíne najnebezpečnejší práve pri prežívaní abstinenčných príznakov.[57]

3.3 Halucinogény

Pre halucinogény je typickou schopnosť navodiť zmeny vnímania priestoru i času. Do tejto kategórie sa zaradzujú ako drogy prírodné, tak i syntetické. Najznámejšími predstaviteľmi sú *LSD, psilocybin a meskalín*.[58] Ich užitím jedinec dosahuje stav halucinácií a nereálnych predstáv, ilúzií pričom veľmi dôležitú úlohu práve z dôvodu zmeneného vnímania je podstatný jeho duševný stav a okolie v akom sa aktuálne nachádza. Obe tieto okolnosti výraznou mierou ovplyvňujú či intoxikácia prebehne ako „bad trip", depresívne stavy spojené so strachom či paranojou, alebo bude naplnená pozitívnymi pocitmi eufórie, vedomej introspekcie samého seba či vytváraním príjemne pôsobiacich predstáv. Na ich počiatku mala vedecká obec snahu uplatniť ich účinky na vedomie hlavne v psychoterapii. Snaha však bola zmarená v momente, keď sa zistila miera rizika spôsobujúceho psychózu a z dôvodu nemožnosti presne odhadnúť jeho efekty na konkrétneho pacienta.[59] Tento záver je však dnes už na základe výsledkov najnovších štúdií vyvrátený.[60] Výhodou týchto drog z pohľadu užívateľa je faktická nemožnosť vytvorenia si na droge fyzickej závislosti a mizivé riziko predávkovania.

3.4 Stimulačné drogy

Do tejto kategórie patria prírodné i syntetické drogy. Patria tu nelegálne drogy ako *kokaín, pervitín či extáza,* no zároveň ďalšie legálne návykové látky, a to *nikotín a kofeín*. V závislosti na typu drogy prebieha aplikácia klasickým prehltnutím tablety, intravenóznym vpravením do tela alebo šňupaním. Pre dlhodobých užívateľov využívajúcich práve poslednú z popísaných metód je typický poškodenie vedúce až

---

[57] JUNGWIRTOVÁ, Jana. Komunikace s užívatelem omamných a psychotropných látek. *Bulletin národní protidrogové centrály* [online]. 2013, číslo 2, s. 29-34 [cit.18.3.2016]. Dostupné z http://www.policie.cz/clanek/bulletin.aspx>

[58] V ČR sú dostupné len LSD, ktorého cena sa pohybuje okolo 250,-Kč a huby rodu Lysohlávok obsahujúcich psychoaktívnu látku psycholobcín. Tieto huby rastú na viacerých miestach republiky.

[59] Československo v tejto dobe zastávala jedno z prvých miest v rebríčku produkcie a vývozu kvalitného LSD, ktorého výskum tu prebiehal už od roku 1953. Aj napriek tomu, že vo väčšine krajín sa stalo zakázaným už v 60.rokoch, u nás sa tak stalo až v roku 1974, dokedy bola táto látka využívania v psychiatrii a psychológií.

[60] No link found between psychedelics and psychosis. *Nature*. [online]. 2015 [cit. 25.2.2016]. Dostupné z : <http://www.nature.com/news/no-link-found-between-psychedelics-and-psychosis-1.16968>

k rozpadu nosnej prepážky.[61] Po jeho užití pociťuje jedinec veľké množstvo energie, nepociťuje bolesť a domnieva sa, že dokáže všetko. Tieto psychické procesy sú však viac kvantitatívne, než kvalitatívne a i z tohto dôvodu je užívateľ v stave akútnej intoxikácie nepredvídateľný. [62]V našich zemepisných šírkach sa *kokaín* neteší až takej veľkej obľube ako inde vo svete, a to hlavne z dôvodu vysokej ceny spôsobenej ťažšou dostupnosťou. *Pervitín* sa dá považovať za jednu z najrozšírenejších drog v ČR. To hlavne z dvoch dôvodov, a to z jednoduchej dostupnosti a v porovnaní s kokaínom takmer trojnásobne nižšej cene. Do Čiech droga prenikla až v 70.rokoch, ale rýchlo si tu našla svojich konzumentov. Podstatnou vstupnou surovinou pri výrobe tejto substancie je ďalší stimulant - efedrín. Pervitín sa ako biely prášok zvykne šňupať, fajčiť a vpichovať, pričom s touto metódou súvisia rovnaké problémy ako u užívateľov heroínu.[63]

MDMA a jeho forma extáza bola pôvodne vyrobená ako anoretikum, liek znižujúci chuť do jedla, k tomuto účelu však nikdy nebola verejnosti poskytnutá. Efekt sa prejavuje v navodení euforických pocitoch, odstraňovaní bariér v rámci interakcie s druhými, zvýšenou energiou, empatiou a uvoľnenou náladou. Práve vďaka tým sa stala obľúbenou hlavne na tanečných akciách, kde jej konzument dokáže bez problémov pretancovať hodiny. Hlavné nebezpečenstvo užívania spočíva v možnosti prehriatia organizmu, jeho dehydratácie a tiež preto, že nie je možné presne odhadnúť aké množstvo čoho jednotlivá substancia (prášok, tabletka) obsahuje. Tieto kombinácie môžu spôsobiť ťažké poškodenie organizmu i smrť. [64]

V posledných rokoch sa na drogovej scéne objavujú nové psychoaktívne látky –NPS.[65] Tieto drogy sú špecifické tým, že nepodliehajú kontrole a regulácii podľa medzinárodných dohovorov OSN z roku 1961 a 1971 a môžu predstavovať ohrozenie verejného zdravia.

---

[61] MINAŘÍK, Jakub. Rozdělení a účinky návykových látek – Stimulancia, In: KALINA, Kamil a kol.. *Drogy a drogové závislosti 1, mezioborový přístup*. Praha:Úřad vlády České republiky, 2003. s. 164-169.
[62] JUNGWIRTOVÁ, Jana. Komunikace s užívatelem omamných a psychotropných látek. *Bulletin národní protidrogové centrály* [online]. 2013, číslo 2, s. 29-34 [cit.18.3.2016]. Dostupné z http://www.policie.cz/clanek/bulletin.aspx>
[63] PRESL, Jiří. *Drogová závislost: Muže být ohroženo i Vaše dítě*?. Praha: Maxdorf, 1995, s.15
[64] MINÁŘIK, Jakub; PÁLENÍČEK, Tomáš. MDMA a jiné drogy „technoscény". In: KALINA, Kamil a kol. *Drogy a drogové závislosti : mezioborový přístup 1.* 1.vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003 s. 200-2005
[65] V ČR ich predaj prebieha najčastejšie na internete, avšak je možné ich nájsť aj v určitých kamenných obchodoch známych pod názvom „Amsterdam shopy". Počet týchto obchodov sa znížil po novelizácii *zákona č. 167/1998 Sb.,* o návykových látkach a rozšírení zoznamu látok spadajúcich medzi nelegálne OPL. Zvyknú byť vydávané za suveníry, či soli do kúpeľa a ich efekt na užívateľa sa substancia od substancie líši.

a vnútroštátnych predpisov.[66] Aktuálne je počet druhov NPL približne 2-krát väčší než je počet látok kontrolovaných týmito dohovormi. [67]

3.5 Konopné drogy

V dnešnej dobe definície konope rôznia.[68] Vyskytuje sa vo forme *marihuany, hašišu a hašišového oleja.* Typickým účinkom je uvoľnený pocit eufórie, smiech, zintenzívnené vnímanie či tendencia ku sklonom k sebapozorovaniu. Pri dlhodobej aplikácii je u niektorých užívateľov pozorovateľná apatia, strata záujmu a poruchy sústredenia. [69]

Do kontaktu s konopnými drogami v čoraz mladšom veku príde väčšina obyvateľstva. V ČR sa spolu s pervitínom zaradzuje marihuana medzi najobľúbenejšie. Na rozdiel od neho sa však zaradzuje medzi mäkké drogy. I napriek nízkej kvalite drog v ČR je práve marihuana jednou, ktorá sa tomuto trendu vymyká. V posledných pár rokoch sa obsah psychoaktívnej látky THC v nej čoraz viac zvyšuje. Pravidelné užívanie týchto silno koncentrovaných odrôd môže podľa štúdií viesť k rozvoju psychotických ochorení vrátane schizofrénie u mladých jedincov až 2-3-násobne.[70] Marihuana býva častou spoločnosťou mylne považovaná za vstupnú bránu do sveta drog tzv. „gateway drug“ a teda prechodnú drogu. Štúdia od autorov Kandel a spol . publikovaná v roku 1992 však tieto predpoklady vyvrátila a dokázala, že týmto iniciátorom je ako dokazujú štúdie u mužov zneužívanie alkoholu a u žien stačí jeho užívanie alebo vytvorenie si návyku na tabakové výrobky. [71]

Žiadna z týchto návykových látok nebola nelegálnou od svojho počiatku. Rozrastajúci sa počet užívateľov, páchanie sekundárnej drogovej kriminality a čoraz viac narastajúca potreba regulácie ich užívania sa stali iniciátormi volania po zmene a zavádzania prvých protidrogových legislatív, ktorým je venovaný nasledujúci text.

---

[66] Nové psychoaktívne látky.*UNODC.* [online]. 2013 [cit. 25.2.2016]. Dostupné z *:* <http://www.infodrogy.sk/indexAction.cfm?module=Library&action=GetFile&DocumentID=1063>

[67] Úřad vlády České republiky. Nové psychoaktivní látky v Europě. *Zaostřeno na drogy* [online]. 2015, číslo 1, s. 2 [cit. 25.2.2016]. Dostupné z http://www.drogy-info.cz/data/obj_files/11951/672/2015-01_psychoaktivni-latky.PDF

[68] V štátoch ako Francúzsko či Švédsko je za konope považovaná akákoľvek rastlina druhu Cannabis sativa. Na pôde OSN je konope len vrcholček kvetu samičej rastliny tohto druhu. V EÚ je na základe definície možné priemyselne túto rastlinu využívať pokiaľ je jej obsah THC nižší než 0,2%.

[69] NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách.* Praha : Koniasch Latin Press, 1997, s

[70] HRONOVÁ, Zuzana. Extáze i marihuana se stále podceňují. *Bulletin národní protidrogové centrály* [online]. 2013, číslo 4, s. 13-18 [cit.18.3.2016] Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/bulletin.aspx>

[71] NEŠPOR, Karel; CSÉMY, Ladislav. *Souvislosti mezi alkoholem a jinými návykovými látkami. Důsledky pro prevenci i léčbu*. Praha, 1993, s.11

4. *Vývoj protidrogovej legislatívy v medzinárodnom kontexte*

Táto kapitola je rozdelená do dvoch častí. Prvá z nich sa venuje problematike vývoja drogovej regulácie a spolupráce na globálnej úrovni až po vznik 3. najvýznamnejších dohovorov v tejto oblasti. Vzájomná medzinárodná spolupráca je nevyhnutná z dôvodu, že aj samotné drogy sú celosvetovým problémom. Podľa odhadov Svetovej zdravotníckej organizácie zomiera na užívanie drog ročne okolo 200.000 ľudí.[72] O nutnosti zavedenia inštitútov regulujúcich obchod s nimi teda niet pochýb, a to hlavne z dôvodu, že hranice štátu pre obchodovanie s nimi nepredstavujú žiadnu prekážku. V druhej časti budú priblížené organizácie a ich orgány pôsobiace v oblasti regulácie zneužívania a obchodu s návykovými látkami.

4.1 Vývoj medzinárodných protidrogových dohovorov

Ako už bolo uvedené vyššie drogy boli po dlhú dobu svojej existencie legálnymi a ľahko dostupnými. Dlhú dobu slúžili nielen ako prostriedok opojenia, ale aj k liečebným účelom. Postupom času, s rozvojom výskumu, prenikli drogy aj do ostatných oblastí sveta, kedy sa farmaceutickému priemyslu podarilo izolovať z prírodných látok čistú drogu. 19. storočie tak prináša objav hneď niekoľkých z nich. V období medzi rokmi 1805 až 1887 to bol v chronologickom poradí morfín, kofeín, nikotín, atropín, kokaín a efedrín. Masová výroba týchto substancií farmaceutickými spoločnosťami spôsobila, že v tomto období holdovalo užívaniu stále narastajúca časť populácie.

Pre túto dobu bolo typické, že zákazníkovi stačilo vkráčať do akejkoľvek lekárne a bez predpisu si mohol zakúpiť látky ako arzén, ópium či kokaín. Preparáty z ópia sa dokonca zvykli predávať i na mestských tržniciach.[73]

Obdobie bez akýchkoľvek reštrikcií, nákupu i užívania drog, počas ktorého mohli byť drogy kupované ako ktorákoľvek iná dostupná komodita, trvalo až do druhej polovice 19. storočia. V rámci jednotlivých krajín sa postupne potreba zavedenia právnej regulácie, vznikom závislosti obyvateľstva na drogách, zväčšovala. To napríklad v Anglicku viedlo k vytvoreniu Pharmacy Act, v ktorom predaj drog, klasifikovaných ako nebezpečné, mohli vykonávať iba registrovaní chemici a lekárnici. [74]

---

[72] World Health Report 2002. *WHO* [online]. 2003 [cit. 28.2.2016]. Dostupné z : http://www.who.int/whr/2003/en/whr03_en.pdf

[73] Ešte vždy sa však nedalo hovoriť o vzniku závislosti obyvateľstva. Počiatky závislosti sa spájajú až s vynálezom injekčnej striekačky v roku 1853, kedy možnosť aplikovať si pomocou nich drogu a tak znásobiť jej účinok, spôsobila v spoločnosti problém takého rázu, že ho už nebolo možné prehliadať.

[74] Victorian Science. *Victorianweb.org* [online]. 2012 [cit. 28.2.2016]. Dostupné z : <http://www.victorianweb.org/victorian/science/ addiction/addiction2.html>

Legálnemu užívaniu nastal koniec po ópiových konferenciách v roku 1909, 1912 a 1925, kedy sa snahou o reguláciu po prvý krát v histórii. To z dôvodu, že problém ópia začal byť natoľko výrazný, že sa už viac nedal ignorovať. Tie tri „ópiové konferencie“ sa následne stali impulzom a inšpiráciou k zavedeniu protidrogovej politiky i vnútroštátne.

- *Šanghajská ópiová konferencia z roku 1909*

Táto konferencia bola zvolaná americkým prezidentom T. Rooseveltom a v oblasti medzinárodnej spolupráce mala veľký význam, i keď k žiadnemu dohovoru ani zmluve neviedla.[75] Jej výstupom bolo prijatie deviatich rezolúcií.[76] Tie síce nestanovili žiadne právne záväzky pre zúčastnené štáty, no i tak nimi vznikol prvý významný text medzinárodného drogového práva.[77]

- *Medzinárodná ópiová konvencia, Haag, zo dňa 23.1. 1912*

Z hľadiska medzinárodnej úpravy regulácie omamných látok jej prináleží významné miesto. Cieľom konvencie bolo naviazať na rozpracované otázky a pokračovať v redukovaní legálnych spôsobov používania ópia, morfínu a kokaínu. Na jej základe vznikol stály kontrolný mechanizmus, ktorého hlavnou úlohou bol dohľad nad pohybom medzinárodného obchodu s drogami. Táto konvencia obsahovala úpravu ópia a kokaínu, i keď navrhovanými na zahrnutie bol USA a Talianskom i hašiš. Zmluvné štáty sa v nej zaviazali vydať zákony a nariadenia o kontrole ich výroby, obchodu, vývozu a dovozu a zároveň k tomu, že budú na ich území vhodnými prostriedkami eliminovať výrobu, vnútorný obchod a užívanie ópia na fajčenie. [78] Hlavným cieľom bolo obmedzenie prepravy týchto látok. [79]Na jej základe bol v ČR prijatý zákon č.128/1923 Sb. a nariadenie o prevádzaní vyhlásené pod č.159 Sb.. [80]

- *Ópiový dohovor, Ženeva, zo dňa 19.2. 1925*

Tento dohovor završuje trojicu ópiových konferencií. Jeho prijatím sa zmluvné štáty zaviazali obmedziť nakladanie s drogami na ich území len na liečebne a vedecké účely a primerane stíhať prípady, keď sa to nebude dodržovať. Zdokonaľovala kontrolu

---

[75] Mezinárodní úmluvy do roku 1938. *Legalizace.cz* [online]. 2009 [cit. 28.2.2016]. Dostupné z : <http://www.legalizace.cz/legislativa/historie-zakonu/mezinarodni-umluvy-do-roku-1938/>

[76] Dôvodom bol fakt, že komisia nedostala k navrhnutiu medzinárodnej zmluvy mandát a zástupcovia trinástich štátov tak mohli prichádzať len s návrhmi doporučení.

[77]JURÁKOVÁ, Iveta. *Trestněprávní postih toxikomanů*, Brno : Masarykova univerzita v Brně, 1999, s. 135

[78] Problémom tohto dohovoru bolo, že presne neviazal signatárske štáty a voči tým, ktorí ho neratifikovali, nevyvolával účinky žiadne a teda neviedol k vytýčenému zámeru.

[79] PRAGEN, Mirka, VOSTÁRKOVÁ, Jitka. Mezinárodní spolupráce v oblasti protidrogové politiky. *Zaostřeno na drogy* [online] 2005, č. 4, s. 1. [cit. 28.2.2016]. Dostupné z: http://www.drogy-info.cz/data/obj_files/4624/595/Zaostreno%20200504.pdf

[80]JURÁKOVÁ, Iveta. *Trestněprávní postih toxikomanů*, Brno : Masarykova univerzita v Brně, 1999, s. 136

a rozšírila zásady, ktoré vytýčila konvencia z roku 1912. [81] Zároveň mala prispievať k dohľadu nad štatistickým kontrolným systémom.[82] Konvencia so sebou priniesla aj vytvorenie špeciálneho výboru proti obchodu s ópiom.[83] Jej obsah pokrylo nariadenie štátu československého č. 67 Sb..[84]

Ani cez vynaloženú snahu štátov neboli tieto dokumenty ešte vždy dostačujúcim inštrumentom.[85] S úsilím sa ale neprestávalo a ďalšími dokumentmi v boji proti drogám boli :

- *Dohovor o obmedzení výroby a úpravy distribúcie omamných látok, Ženeva, zo dňa 13.6.1931*

Týmto dohovorom boli návykové látky rozdelené do dvoch skupín. Pre štáty znamenal povinnosť poskytovať informácie o množstve regulovaných látok slúžiacich k lekárskym účelom smerujúcu k ich postupnej eliminácií. Dovolený rozsah produkcie bol uvedený v Hlave III. V prípade prekročenia stanoveného množstva nastupovali sankcie. [86] Na jej základe bol v ČR prijatý zákon č. 29/1938 Sb.[87]

- *Ženevský ópiový dohovor o potlačení nezákonnej dopravy nebezpečných látok z roku 1936*

Tento dohovor zdôrazňoval hlavne represiu nezákonného obchodovania s ópiom a predpokladal rozvoj efektívnej medzinárodnej trestnej spolupráce. [88] Je prvou výzvou k prísnejšiemu trestaniu osôb zúčastnených na preprave návykových látok.[89]

- *Protokol OSN z roku 1946*

Jeho hlavným cieľom sa stal prevod kontroly návykových látok do pôsobnosti novovytvorenej Komisie OSN pre narkotické drogy. Práve s ňou sa spája vznik troch

---

[81] VANEČEK, Miloš. Před 77 lety byl přijat opiový zákon. *Bulletin národní protidrogové centrály* [online]. 2015, číslo 1, s. 34-47 [cit.19.3.2016]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/bulletin.aspx >

[82] PRAGEN, Mirka, VOSTÁRKOVÁ, Jitka. Mezinárodní spolupráce v oblasti protidrogové politiky. *Zaostřeno na drogy* [online] 2005, č. 4, s. 1. [cit. 28.2.2016]. Dostupné z: http://www.drogy-info.cz/data/obj_files/4624/595/Zaostreno%20200504.pdf

[83] Výstup konvencie nebol výrazným úspechom kvôli neschopnosti prekonať hospodárske a politické nezrovnalosti a problémy.

[84] JURÁKOVÁ, Iveta. *Trestněprávní postih toxikomanů,* Brno : Masarykova univerzita v Brně, 1999,s. 138

[85] I napriek snahám v niektorých štátoch množstvá látok zabavených pri odhaľovaní trestnej činnosti rástli a to i z dôvodu nedostatočných vnútroštátnych úprav a neochote k ich prevádzaniu.

[86] Dohovor nepriamo zaväzoval i štáty, ktoré predchádzajúce konvencie neratifikovali. Odstránil tak nedostatky predchádzajúcich a predstavoval tak prvý účinnejší nástroj regulácie.

[87] JURÁKOVÁ, Iveta. *Trestněprávní postih toxikomanů,* Brno : Masarykova univerzita v Brně, 1999,s. 141

[88] Vývoj právnej úpravy drog. *infodrogy.sk* [online]. 2011 [cit. 1.3.2016]. Dostupné z : <http://www.infodrogy.sk/ActiveWeb/d/vyvoj_pravnej_upravy/>

[89] PRAGEN, Mirka, VOSTÁRKOVÁ, Jitka. Mezinárodní spolupráce v oblasti protidrogové politiky. *Zaostřeno na drogy* [online] 2005, č. 4, s. 1. [cit. 28.2.2016]. Dostupné z: http://www.drogy-info.cz/data/obj_files/4624/595/Zaostreno%20200504.pdf

najdôležitejších medzinárodne - právnych dokumentov s protidrogovou témou. [90]V nich sa štáty dobrovoľne zaviazali k prijatiu legislatívnych a správnych opatrení zameraných na obmedzenie výroby, distribúcie, používania a prechovávania látok vymedzených v ich prílohách.

V nižšie spomenutých dohovoroch sú psychotropné i omamné látky klasifikované podľa zdravotných rizík, rizík zneužitia a terapeutickej hodnoty spočiatku do 4 zoznamov a tretí prináša dva zoznamy prekurzorov, z ktorých vzniká chemickou premenou výsledný produkt.[91]

Po druhej svetovej vojne sa prijalo viacero ďalších dôležitých medzinárodných dohovorov. Boli nimi napríklad protokol Lace – Suces, Parížsky protokol z roku 1948 a protokol o obmedzení a úprave pestovania maku, ako aj výroby, medzinárodného obchodu, veľkoobchodu a používania ópia z roku 1953.

Najdôležitejší základ medzinárodnej spolupráce však predstavujú dohovory OSN, v ktorých sa prejavuje celosvetová filozofia riešenia tohto problému.[92] Tieto dohovory nemajú formu priamo záväzného právneho predpisu platného bez ich implementácie v jednotlivých signatárskych štátoch. Prostredníctvom národnej legislatívy tak aj Česká republika musela previesť do svojho právneho poriadku tieto dohovory:

- *Jednotný dohovor o omamných látkach z roku 1961* v znení Protokolu a zmenách Jednotného dohovoru o omamných látkach z roku 1972, ktorý sa stal súčasťou nášho právneho poriadku vyhláškou Ministerstva zahraničných vecí č. 47/1965 Sb., v znení zdelenia č. 458/1991 Sb. [93]
- *Dohovor o psychotropných látkach z roku 1971* do českého práva inkorporovaný vyhláškou č. 62/1989 Sb. a
- *Dohovor OSN proti nedovolenému obchodu s narkotickými a psychotropnými látkami z roku 1988* inkorporovaný zdelením Ministerstva zahraničných vecí č. 462/1991 Sb. [94]

---

[90] Prvý z nich vzniká v období druhej svetovej vojny, pre ktoré je typické zneužívanie drog vojakmi. Tí zrejme neboli neschopnými zvládať psychický tlak a celkovú situáciu. V tejto dobe dochádza k vzniku nových syntetických drog, ktorých užívaniu napokon prepadlo i civilné obyvateľstvo.

[91] Za prekurzory sú podľa ustanovenia § 35 až 38 zákona č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog považuje východisková či pomocná látka.

[92] Vývoj právnej úpravy drog. *Infodrogy.sk* [online]. 2011 [cit. 1.3.2016]. Dostupné z : <http://www.infodrogy.sk/ActiveWeb/d/vyvoj_pravnej_upravy/>

[93] Ten bol však prijatý s výhradami, a to konkrétne ku čl. 12/2 a 3, čl. 13/2, čl. 14/1 a 2 a čl. 31/1b.

[94] SOTOLÁŘ, Alexander. Úmluvy OSN a zahraniční legislativa o omamných a psychotropních látkách. In: KALINA, Kamil a kol. Drogy a drogové závislosti 1, mezioborový přístup : Úřad vlády České republiky, 2003 s. 54-58

Jednotný dohovor nahradzoval a zjednocoval v roku *1961* väčšinu doposiaľ vzniknutých medzinárodných zmlúv.[95] Článok 4 písm. c) Jednotného dohovoru stanovuje, že všetky v Prílohe uvedené látky sa smú používať len na lekárske a vedecké účely a teda ich užitie mimo Dohovorom vymedzeného rámca sa stáva porušením medzinárodného práva. Jeho hlavným cieľom je nastolenie podmienok efektívnej spolupráce signatárov na medzinárodnej úrovni a obmedzenie ponuky drog. Má značne represívny charakter.[96] Článok 33 dohovoru ďalej stanovuje zákaz povolenia držby bez zákonného povolenia. Na túto problematiku reaguje čl. 36 odst. 1, ktorého oficiálny výklad implikuje, že užívanie drogy nepredstavuje nelegálne obchodovanie s ňou. Dohovor týmto ustanovením užívanie drogy nepovažuje za trestný čin, dáva však štátom možnosť autonómne si túto otázku vnútroštátne upraviť. Čo však štátom nariaďuje za trestný čin považovať, je držba drogy so zámerom jej distribúcie. Problematiku drog o medicínsky aspekt rozširuje čl. 38.[97]

Potrebu rozšíriť pôvodne zadefinovaný zoznam, a to hlavne o skupinu syntetických drog, viedla ku vzniku druhého z *dohovorov* v roku *1971* reagujúceho na situáciu nárastu zneužívania OPL nového pôvodu, ktorých problematiku Jednotný dohovor nepokrýval.

Na to, že aj držba pre vlastnú potrebu so sebou vždy nesie riziko ďalšieho predaja reaguje posledný zo skupiny *dohovorov* v roku *1988* v čl. 3 odst. 2, ktorý medziiným vyžaduje postih aj za držbu bez ohľadu na to, aký účel toto prechovávanie sleduje, s výhradou svojich ústavných princípov a základných zásad. Je teda už na konkrétnom štátu, ako sa k otázke užívania drog, po splnení predpokladov stanovených vo výnimke, postaví. Ustanovenia tohto dohovoru, rovnako ako toho z roku 1971, majú formu doporučení.[98] Po prihliadnutí ku všetkým okolnostiam sa autorka Juráková domnieva, že prechovávanie drog pre vlastnú potrebu mala byť do českého právneho poriadku implikovaná a keďže tomu tak nebolo, nemožno úpravu účinnú pred 1.1.1999 považovať sa úpravu v súlade s medzinárodnými záväzkami.[99] S týmto názorom sa nestotožňujem, pretože z textu článku dohovoru z môjho pohľadu nevyplýva zavedenie akejkoľvek povinnosti tohto typu. To s prihliadnutím na explicitne stanovenú možnosť prispôsobiť úpravu vlastným princípom a zásadám.

---

[95] Jedná sa o Haagsku ópiovú konvenciu, ženevské protokoly z rokov 1925, 1931, 1936 či Parížsky protokol.
[96] Možno v ňom nájsť ale i preventívne opatrenia, zavedenie možnosti liečby, ukladania iných alternatívnych trestov a resocializačné opatrenia.
[97] JURÁKOVÁ, Iveta. *Trestněprávní postih toxikomanů*, Brno : Masarykova univerzita v Brně, 1999, s.142
[98] Tamtiež. s. 144
[99] Tamtiež. s. 145

V poslednej dobe možno pozorovať trend spočívajúci v rozlišovaní právnych úprav medzi držbou pre vlastnú spotrebu a obchodovaním s nimi s cieľom nekriminalizovať samotných užívateľov drog a zamerať sa skôr na ich výrobcov a distribútorov. Posun nastal aj v oblasti výskumu, kde sa drogy a ich účinky skúmajú a nachádzajú uplatnenie v disciplínach akou je napríklad psychoterapia. [100]Taktiež sa robia rozdiely v prístupe trestného stíhania v závislosti na druhu drogy a jej spoločenskej škodlivosti a dosiahnutie tak efektívneho využívania inštitútov trestného práva. [101]

4.2 Medzinárodné orgány pôsobiace v oblasti kontroly užívania drog

Protidrogová problematika je tak obsiahla, že si vyžadovala, aby jej bol venovaný priestor aj na pôde medzinárodných organizácii, OSN i u orgánov EÚ a vyžaduje koordináciu na horizontálnej i vertikálnej úrovni. Táto dlhá cesta sa však začína podľa správ WHO vyplácať, pretože počet užívateľov tvrdých drog klesá , na druhej strane sa však počet prípadov predávkovania s následkom smrti sa napriek tomu stále zvyšuje.

4.2.1 Orgány OSN

Rovnako ako vo väčšine ostatných regulovaných oblastí je najvýznamnejším orgánom Valné zhromaždenie, ktoré má na starosti prijímanie a schvaľovanie všetkých dohovorov s protidrogovým zameraním a určovanie rozpočtu na ňu vyhradeného. Rada bezpečnosti má rozhodujúce slovo v prípadoch porušenia dodržovania dohovorov a udeľovaní sankcií za takéto chovanie. O týchto porušeniach býva informovaná Medzinárodný výbor pre kontrolu drog, nezávislým kontrolným orgánom, ktorého úlohou je vyjadrovanie stanovísk týkajúcich sa výkladu ustanovení dohovorov a dohľad nad plnením záväzkov z nich plynúcich Výbor bol ustanovený v roku 1961 práve prvým z nich. Stanovovanie prístupu politiky Organizácie k otázkam boji proti drogám prináleží Hospodárskej a sociálnej rade. Ďalšími orgánmi pôsobiacimi v tejto oblasti sú Úrad OSN proti drogám a zločinu// pre drogy a kriminalitu vysporiadavajúci sa prístupom ohľadom drogovej kriminality a Komisia OSN pre narkotiká zodpovedajúca za Program OSN pre kontrolu drog spočívajúci v monitorovaní situácie vo svete v oblasti drog a formulovaní možností zlepšenia prístupov ku kontrole a pri tvorení protidrogovej legislatívy.[102]

---

[100] Aj v ČR vznikla česká psychedelická spoločnosť z.s., ktorá si dáva za cieľ združovať, podporovať vedeckú činnosť v tejto oblasti a byť sprostredkovateľom informácií o prínosoch i rizikách multidisciplinárneho využívania OPL.

[101] Užívání drog v EU - legislativní přístupy. *Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti* [online]. 2005 [cit. 2.3.2016]. Dostupné z : <http://www.drogy-info.cz/publikace/navykove-latky/monografie/uzivani-drog-v-eu-legislativni-pristupy/>

[102] Struktura a funkce orgánů OSN působících v oblasti kontroly drog.[online] 2005[cit. 2.3.2016].Dostupné z:http://www.mzv.cz/mission.vienna/cz/organizace_v_pusobnosti_mise/osn/struktura_a_funkce_organu_osn_pusobicich.html>

4.2.2 Orgány EÚ

Vstupom ČR do EÚ sa zaviazala plniť záväzky z toho vyplývajúce. Oblasť trestnoprávnych sankcií však patrí do právomocí členských štátov a tak má EÚ obmedzené kompetencie. Snaha Európskej komisie zaviesť rámcové rozhodnutie zavádzajúce minimálne pravidlá regulácie vyvrcholila v roku 2003 kedy sa na znení tohto textu podarilo zhodnúť v Rade ministrov EÚ. V tomto dokumente sa podobne ako v Jednotnom dohovore ostáva nakladanie s drogami pre vlastnú potrebu nemotivovanú ziskom mimo pozornosť. Pričom samotné užívanie drog je za trestný čin považované len v 7-mich štátoch Európy (Francúzsko, Cyprus, Fínsko, Grécko, Luxembursko, Švédsko, Nórsko).[103] Najvýznamnejšími v oblasti regulácie drog sú v rámci činnosti Rady EÚ Protidrogová stratégia a k jej realizácií vytvorený Protidrogový akčný plánu vytvárané ňou a schvaľované Európskym parlamentom a Radou EU.[104] Obe si vyžadujú vysokú mieru súčinnosti členských štátov i európskych orgánov. Žiaden z dokumentov však nikdy nepriniesol vlastnú klasifikáciu omamných a psychotropných látok a tak v zásade vždy odkazuje na dohovory OSN.

Ďalšími orgánmi sú Horizontálna pracovná skupina pre problematiku drog prejednávajúca Protidrogovú stratégiu a pripravujúca podklady pre vytvorenie akčných plánov a Európske monitorovacie centrum pre drogy a drogovú závislosť (EMCDDA) monitorujúce stav drogovej situácie v EÚ a poskytujúca tieto informácie jednotlivým členským štátom v publikáciou dokumentov a monografií. [105] Toto centrum zastáva hlavnú úlohu v oblasti monitorovania NPS a spoločne s Europolom prevádzkuje *systém včasného varovania EÚ*, ktorý slúži na zhromažďovanie nových informácií o ich výskyte a evidenciu ich negatívnych dopadov. Do tohto systému je od roku 2002 zapojená aj ČR uznesením Rady vlády pre koordináciu protidrogovej politiky. Tento systém, ale nie je zakotvený žiadnym právnym predpisom. [106] Od roku 2016 štartuje EMCDDA pilotný projekt pod názvom „ Európsky internetový prieskum drog: vzorce užívania.“ ČR je do

---

[103] Užívání drog v EU - legislativní přístupy. *Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti* [online]. 2005, s. 19 [cit. 2.3.2016]. Dostupné z : <http://www.drogy-info.cz/publikace/navykove-latky/monografie/uzivani-drog-v-eu-legislativni-pristupy/>

[104] The EU drugs strategy (2013–20) and its action plan (2013–16). *EMCDDA* [online]. 2015 [cit. 4.3.2016]. Dostupné z : <http://www.emcdda.europa.eu/topics/pods/eu-drugs-strategy-2013-20>

[105] Európske monitorovacie centrum pre drogy a drogovú závislosť. *Europa.eu* [online]. 2015 [cit. 4.3.2016]. Dostupné z : http://europa.eu/about-eu/agencies/regulatory_agencies_bodies/policy_agencies/emcdda/index_sk.htm

[106] Úřad vlády České republiky. Nové psychoaktivní látky v Europě.*Zaostřeno na drogy* [online] 2015, č. 1, s. 2. [cit. 8.3.2016]. Dostupné z: http://www.drogy-info.cz/data/obj_files/11951/672/2015-01_psychoaktivni-latky.PDF

tohto projektu spolu s ďalšími 6 krajinami zapojená a od 29.02.2016 je táto anketa dostupná pre vyplnenie na internete.[107] [108]

4.2.3 Ďalšie organizácie pôsobiace v oblasti kontroly užívania drog

4.2.3.1 WHO

Svetová zdravotnícka organizácia v boji proti drogám zohráva taktiež významnú rolu a to hlavne v pozícii pomocného orgánu a koordinátora napomáhajúceho štátom pri otázkach negatívneho vplyvu návykových substancií na ľudský organizmus. Taktiež sa na jej pôde vypracovávajú programy nealkoholových návykových látok, zdravotná politika a národná zdravotná stratégia. WHO má taktiež právo iniciovať aktualizáciu či doplnenie vyššie spomenutých troch dohovorov.[109] ČR sa ako jedna z krajín strednej a východnej Európy, na ktoré sú tieto programy zamerané, prihlásila do programu Zdravie 21 a prijala Dlhodobý program zlepšovania zdravotného stavu obyvateľstva sústreďujúci sa na znižovanie negatívny dopadov zneužívania substancií na zdravie obyvateľstva. [110]

4.2.3.2 Rada Európy

Na jej pôde bola vytvorená tzv. Pompiduova skupina, ktorej úlohou je pomocou projektov prispievať k tvorbe lepších národných protidrogových politík. Svojou činnosťou tak prispieva Rada Európy hlavne v oblasti prevencie, kedy sú v pravidelných trojročných intervaloch na ministerských konferenciách vytvorené programy a priority na ďalšie obdobie, ktorých kvalitu dodržiavania má na starosti zriadený stály výbor korešpondentov predávajúcich si vzájomne aktuálne informácie o stave drog v jednotlivých štátoch, ktorými sú menovaní.[111]

Česká republika, štát aktívne sa zúčastňujúci medzinárodného diania, ratifikáciou medzinárodných záväzkov plynúcich z Dohovorov OSN ovplyvnila i podobu vnútroštátnej protidrogovej politiky a legislatívy. Tomu, akým smerom sa úprava vydala na národnej úrovni, sa venuje ďalšia kapitola.

---

[107] ČR je pritom prvou krajinou, kde tento prieskum už odštartoval.
[108] Pilot project: European Web Survey on Drugs: patterns of use. *EMCCDA*. [online]. 2015 [cit. 3.3.2016]. Dostupné z :< http://www.emcdda.europa.eu/activities/european-web-survey-on-drugs>
[109] PRAGEN, Mirka; VOSTÁRKOVÁ, Jitka. Mezinárodní spolupráce v oblasti protidrogové politiky. *Zaostřeno na drogy* [online] 2005, č. 4, s. 3. [cit. 28.2.2016]. Dostupné z: http://www.drogy-info.cz/data/obj_files/4624/595/Zaostreno%20200504.pdf
[110] ČMIEL,Pavel. a kol. *Protidrogová politika ČR pohledem analýzy policy.[*online]. Brno, 2007,s. 13 [cit. 3.3.2016]. Dostupné z : <http://www.iips.cz/userfiles/file/wp_25_protidrogova_politika.pdf >
[111] Tamtiež. s. 12

5. *Vývoj právnej úpravy omamných a psychotropných látok v ČR*

Problém drog je spätý s históriou štátu už od jeho počiatkov a táto kapitola tak bude prierezom posledných dvoch storočí vývoja českého štátu súčasne s jeho protidrogovou legislatívou. Tejto téme sa je treba venovať preto, že je dôležité poznať svoju milosť a spáchané chyby, aby mohol národ napredovať a zbytočne ich neefektívne neopakovať.

5.1 Právna úprava ČR v boji proti zneužívaniu drog do roku 1989

Počiatky právnej úpravy na našom území začínajú už v dobách Rakúsko-Uhorska. V tomto štátnom usporiadaní je najvýznamnejším a zároveň jediným právnym predpisom zachytávajúcom problematiku drog *zákon č. 117/1852 Sb.,* o zločinoch, prečinoch a priestupkoch. Úprava drog v tejto podobe ešte rozhodne nemôže byť považovaná za dokonalú. Otázke drog sa venuje len jediný paragraf a i to len okrajovo, kedy stanovuje protiprávnosť distribúcie liečiv a jedov.[112] Zákon neupravuje otázku držby, užívania ani ich výroby, z toho vyplýva, že tie zákonodárca nemal zrejme v úmysle považovať za protiprávne. Distribúcia je kvalifikovaná ako priestupok s výškou trestnej sadzby trestu odňatia slobody v rozpätí zásadne jedného až troch mesiacoch a v prípade zistenia dlhodobej distribúcie vedúcej k škodlivým následkom sa horná hranice tejto sadzby zvyšuje na 6 mesiacov. Spomenutiahodným je tiež ustanovenie § 37 odst.7, podľa ktorého sa trestá podávanie odvaru z makovíc deťom.[113] Územie terajšej Českej republiky sa tak so slabým podchytením drogového problému a nízkym trestnými sadzbami predstavovalo ideálne prostredie pre jeho bujnenie. [114]

V súvislosti s obdobím po rakúsko-pruskej vojny sa hovorí o rozmachu tzv. vojenskej choroby- morfinizmu. Dôvodom sa spočiatku stala nutnosť tíšiť bolesti v boji zranených vojakov. Aj napriek tomu, že sa Európa na nasledujúce obdobie stala pokojným miestom dopyt po opiátoch rástol. V tejto dobe začínajú na našom území objavovať prvé psychiatrické ústavy liečiace aj tento problém. Ďalšou látkou, ktorému obyvateľstvo v hlavne v rokoch 1920-1925 v hlavnom meste prepadlo bol kokaín, ktorého na niekdajšie pomery vysoká cena, pohybujúca sa na 180 až 200Kč, však z užívania vylúčila bežné

---

[112] § 354 zákona č. 117/1852 Sb. o zločinoch, prečinoch a priestupkoch, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 5. 3. 2016].

[113] § 37 odst.7 zákona č. 117/1852 Sb. o zločinoch, prečinoch a priestupkoch, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 5. 3. 2016].

[114] Tieto sadzby sú neporovnateľne nižšie ako tie, ktoré sú zavedené dnes. Už len z tejto skutočnosti sa dá dedukovať, že na drogy nebolo v tejto dobe nahliadané ako na vážny spoločenský problém s výrazne negatívnymi dopadmi a mierou škodlivosti.

obyvateľstvo. Medzi užívateľov prenikal únikmi z lekárni a samozrejme taktiež jeho pašovaním hlavne z Nemecka, Rakúska, Bulharska a Maďarska. [115]

V prísnosti postihovania drogovej činnosti nastala zmena až po tom, čo sa Československo v roku 1922 stalo zmluvnou stranou Haagskej konvencie a so zámerom plniť zmluvné záväzky implementovalo zákon č. 128/1923 Sb., o provádění mezinárodní opiové konvence s tým, že samotná konvencia však vo svojich článkoch ustanovila jej medzinárodnú pôsobnosť už od roku 1920.[116] V tomto období bolo dovolené získať kokaín na lekársky predpis v akejkoľvek lekárni. Osvetu ohľadne narastajúceho problému si vzalo do rúk ministerstvo verejného zdravotníctva a telesnej výchovy, ktoré v roku 1924 vydalo výnos č.15947 varujúci pred obecným nebezpečí narkotík a zameriavajúci sa na obmedzovanie ich nákupu a predaja. Na tento výnos následne naviazalo Ministerstvo školstva a osvety výnos č. 81961 varujúci pred drogami v školstve.[117] Časť jeho úryvku znela takto:

„Nebezpečí nezřízeného požívání narkotických prostředků, které zavlečeno do republiky Československé z Berlína tanečnicemi a cizozemskými studenty též mezi naše studentstvo, hrozí zničením celého mladého studentského dorostu a nesmí býti tudíž v zájmu budoucnosti našeho národa nikterak podceňováno. Mladí lidé, kteří se oddávají požívání narkotických prostředků, zničí nejen svou tělesnou konstrukci, ale stanou se nenormálními a nemohou nikdy po delším požívání jedů býti užitečnými členy lidské společnosti. Narkotické prostředky tyto, hlavně kokain, morfin a jiné jedy, vyráběny jsou v Německu továrně a rozšiřovány jsou obratně vedenou propagační činností mezi mladou generací a studentstvem za účelem zvýšení konsumu, výroby a výdělku těchto továren“ [118]

Zákon z 1923 trestal priekupníctvo omnoho miernejšie než tomu bolo u susedného Nemecka. Za obchod s drogami hrozila pokuta až do výšky 20.000,- Kč a až v prípade, že bola nedobytnou hrozilo páchateľovi odňatie slobody s hornou hranicu na 3 mesiacoch a teda výrazne v nepomere ku niekoľkoročnému väzeniu hroziacemu za hranicami.[119]

---

[115] VANĚČEK, Miloš; ŠUBRTOVÁ, Lenka. Pohled do historie, *Bulletin národní protidrogové centrály* [online]. 1997, číslo 1, s. 16-27 [cit.19.3.2016] Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/bulletin.>

[116] Obchod s drogami bol na základe tohto predpisu považovaný len za prečin s nízkou sadzbou a tým nezámerne podporil pozíciu ČR ako vhodnej tranzitnej zeme.

[117] ŠEJVL,Jaroslav. *Kokaín Regulace*, Praha: Centrum adiktologie, 2011, s. 30

[118] MOKRES, František. Historické počátky péče o mravně narušenou mládež. *Bulletin národní protidrogové centrály* [online]. 1998, číslo 1, s. 22-25 [cit.19.3.2016]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/bulletin.aspx>

[119] Zákon č. 128/1923 Sb., o provádění mezinárodní opiové konvence, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 6. 3. 2016].

Táto situácia pretrvávala až do účinnosti *zákona č. 29/1938 Sb.* známeho tiež pod názvom *ópiový zákon,* ktorým sa zavŕšila implementácia medzinárodných záväzkov do nášho právneho poriadku a stanovilo gro protidrogovej politiky.[120] Zákon možno považovať za prvý počiatok modernej komplexnejšej represívnej úpravy v oblasti drog.

Ustanovenie §1 v znení *„úřednímu dozoru podrobují se výroba, zpracování (přepracování), příprava, rozdělování, obchod, dovoz, průvoz a vývoz dále uvedených látek, ať již byly z části vyrobeny nebo zcela rafinovány, a to i když vzniknou cestou synthetickou...“* obsiahol distribúciu látok ďalej rozčlenených do 4 skupín. Zákon zavádza povinnosť zapisovať drogy vydávané v lekárňach do zvláštnych tzv. ópiových registrov, ktoré podliehali aspoň raz ročne inšpekcii úradu. Za porušenie predpisu a spáchanie priestupku § 18 stanovoval pokutu do výšky 50.00,- Kč alebo väzenie (uzamknutie) v dĺžke 24 hodín až 5 mesiacov, za trestný čin hrozilo tuhé väzenie v dĺžke od 3 mesiacov do 3 rokov a pokutou vo výške od 5.000,- Kč do 50.00,- Kč a v prípade, že sa jednalo o konanie svojou povahou väčšieho rozsahu zvyšovali sa hranice na 5 rokov a 100.000,- Kč. V § 20 bola taktiež riešená otázka postihovania činov spáchaných mimo nášho územia českým občanom a cudzincov na našom území s možnosťou odsúdeného cudzinca vypovedať z územia štátu. Štát si medziiným uzurpoval právo za prepadnuté prehlásiť všetky predmety zrejme určené ku spáchaniu trestného činu, predmety týmto činom získané alebo k jeho spáchaniu použité bez ohľadu na výsledok súdneho konania.[121] [122]

Obdobie po druhej svetovej vojne so sebou prinieslo prudký rozmach dopytu po alkohole. Na tento problém zákonodarca reagoval v *zákone č. 87/1948 Sb.* o potíraní alkoholismu, ktorého významnosť zvyšovali ustanovenia o protialkoholickom liečení. Ostal však bez zmienky o iných druhoch závislostí. To zrejme z dôvodu, že sa spoločnosť mylne domnievala, že protidrogová legislatívna a jej aktívne uplatňovanie úspešne viedli k vymiznutiu drogového problému z nášho územia. Komunistická éra a izolácia štátu však mohla mať nepochybne podiel na tom, že sa tento počet medzi civilným obyvateľstvom skutočne znížil a to hlavne z dôvodu zvýšenej obtiažnosti cezhraničného dovozu z nekomunistických zemí.

---

[120] Odraz mezinárodních úmluv v oblasti omamných jedu z let 1990-1938 v československých zákonech. *Thcnet.cz* [online]. 2009 [cit. 28.2.2016]. Dostupné z : <http://followers.thcnet.cz/CyberNet/Punk-Rock%20Rebels%20Library/7.%20Relaxation/XTRAS/BIOTOX/www.biotox.cz/enpsyro/pj3zak2.html>

[121] Zákon č. 29/1938 Sb., kterým se provádějí Mezinárodní opiová úmluva ze dne 23. ledna 1912, vyhlášená pod č. 159/1922 Sb. z. a n., Mezinárodní opiová úmluva ze dne 19. února 1925, vyhlášená pod č. 147/1927 Sb. z. a n., a Úmluva o omezení výroby a úpravě distribuce omamných látek ze dne 13. července 1931, vyhlášená pod č. 173/1933 Sb., ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 7. 3. 2016].

[122] Tento zákon však žiaľ v dôsledku 2. svetovej vojny a vyskytnutia náročnejších problémov ostal v úzadí.

Zákon o potíraní alkoholizmu sa o niekoľko desaťročí i tak stal predlohou pre zákon *č. 37/1987 Sb.,* o ochraně před alkoholismem a jinými toxikomaniemi, ďalej nahradeným *zákon č. 379/2005 Sb*., o opatřeních k ochraně před škodami spôsobenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami, ktorý jeho nedostatok napravil.

Trestneprávna úprava nakladania s návykovými látkami bola zakotvená v novoprijatom trestnom *zákone č. 86/1950 Sb*.. Konkrétne v § 197 a § 198. Prvý z nich sa venoval otázke nedovolenej výroby, dovozu, vývozu, zadováženia a prechovávania omamných prostriedkov alebo jedov. Za tento čin hrozil peňažitý trest a trest odňatia slobody až na 3 roky. V odst.2 boli definované kvalifikované skutkové podstaty, pri ktorých naplnení sa horná hranica trestu odňatia slobody zvyšovala na 5 rokov. Ustanovenie § 198 zase stanovovalo trest odňatia slobody až na 2 roky v prípade, že bude obvinený odsúdený za výrobu predmetu určeného na neoprávnenú výrobu omamných prostriedkov alebo jebo, sebe alebo niekomu inému, jeho zadováženie alebo prechovávanie. Ustanovenie § 70 zavádza možnosť nariadenia ochranného liečenia páchateľom trestných činov, ktorý sa oddávajú nadmernému používaniu omamných prostriedkov a trestný čin spáchajú v inom opojení.[123][124] Privedenie sa do stavu nepríčetnosti užitím týchto substancií bolo kvalifikované ako trestný čin opilstva.[125]

Táto úprava bola účinnou až kým ju nenahradil *zákon č. 140/1961 Sb*., ktorý ustanovenia predchodcu prebral s menšou nuansou v dĺžke uloženej trestnej sadzby zmenenej na osem rokov, pôvodne dve základne skutkové podstaty ostali nezmené. [126][127] Katalóg možných trestov sa rozšíril o možnosti alternatívnych trestov, teda bez odňatia slobody páchateľa, kedy mohol súd zvoliť i medzi uložením peňažitého trestu či nápravného opatrenia vo forme zrážok zo mzdy. [128]

Členstvo v OSN a prijatie Jednotného dohovoru o omamných látkach so sebou prinieslo zavedenie kontroly a evidencie drog na medzinárodnej úrovni i v Československu. Zachádzanie s omamnými látkami dostalo svoju podobu úpravy v *zákone č. 20/1966 Sb. o péči a zdraví lidu*. Na základe ustanovenia § 82 bola vláda zmocnená k vydávaniu predpisov o jedoch a látkach škodlivých zdraviu. Tak učinila vo *vládnom nariadení č.*

---

[123] JURÁKOVÁ, Iveta. *Trestněprávní postih toxikomanů*, Brno : Masarykova univerzita v Brně, 1999,s. 73

[124] Týmto počinom zákonodárca uznal potrebu zavedenie preventívnych opatrení a boja so závislosťou.

[125] Zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 5. 3. 2016].

[126] TRÁVNÍČKOVÁ,Ivana. *Možnosti trestní justice v protidrogové politice I.(vývojové aspekty)*. Praha:Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2007. s.20

[127] Táto hranica bola ešte vždy v porovnaní s dnešnou úpravou relatívne dosť mierna a nízka, a teda nepredstavovala až takú hrozbu pre potencionálnych páchateľov trestnej činnosti.

[128] JURÁKOVÁ, Iveta. *Trestněprávní postih toxikomanů,* Brno : Masarykova univerzita v Brně, 1999,s. 73

56/1967 Sb., v ktorom rozlíšila tieto substancie do troch skupín v závislosti na ich rizikovosti pre zdravie človeka a vymedzila podmienky nakladania s nimi. Táto úprava bola konkretizovaná prevádzajúcou *vyhláškou č. 57/1967 Sb*. Ministerstva zdravotníctva a Ministerstva spravodlivosti, ktorá v prílohe obsahovala kompletný do skupín rozradený zoznam škodlivých látok. Obe boli zrušené a nahradené *nariadením vlády ČSR č. 192/1988 Sb.* o jedech a některých jiných látkách škodlivých zdraví, zakladajúce kompetencie úradom ako podzákonný predpis, znamenajúce tak rozpor z čl. 26 odst. 2 Listiny. To následne v roku 1999 nahradil *zákon č. 167/1998 Sb*., o návykových látkach účinný dodnes. Najväčším problémom v oblasti drogovej problematiky v rokoch pred revolúciou predstavovala výroba českého pervitínu. Tento trend bol opačným ku situácii v zbytku Európy, kde sa metamfetamín v 80. rokoch v podstate vymizol z trhu a nahradili ho iné stimulanty, hlavne MDMA. V ČR sa problém rozvinul hlavne vďaka dostupnosti vstupných surovín pre jeho výrobu i v domácich laboratóriách, keďže niekdajšia továreň VUAB vyrábajúca efedrín pre celosvetový legálny trh, sa stala hlavným dodávateľom suroviny i pre trh nelegálny.[129]

5.2 Porevolučná drogová legislatíva ČR

Znovuotvorením hraníc a uvoľnením režimu sa ani Česká republika spoločne s ostatnými postkomunistickými krajinami nevyhla a čelila nárastu dovozu drog. Tejto skutočnosti však bola zo strany zákonodarcu venovaná len nedostatočná pozornosť. To zrejme z dôvodu, že bolo potrebné prednostne upraviť nedemokratické deformácie práva minulej doby. Od roku 1990 tak možno pozorovať činnosť novovytvorenej dobre organizovanej drogovej scény, ktorá vystriedala pôsobenie domácich výrobcov typických tým, že boli na droge často krát sami závislí a práve táto skutočnosť ich donútila drogy začať v malom vyrábať. Hlavné mesto Praha sa stala centrom všetkých obchodov s drogami, a to vďaka ich nízkej cene v porovnaní s okolitými krajinami.[130] Ďalším faktorom bola nedostatočná právna protidrogová regulácia. Do krajiny postupne prenikli aj nové druhy drog.[131] Česká republika sa vďaka svojmu výhodnému geografickému postaveniu v Európe stala opätovne tranzitným medzičlánkom pre väčšinu medzinárodnej

---

[129] VANEČEK, Miloš. Historie metamfetaminu-pervitinu. *Bulletin národní protidrogové centrály* [online]. 2012, číslo 3, s. 28-31 [cit.19.3.2016]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/bulletin.aspx>

[130] TRÁVNÍČKOVÁ,Ivana. *Možnosti trestní justice v protidrogové politice I.(vývojové aspekty).* Praha:Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2007. s.49

[131] BÉM, Pavel; KALINA, Kamil; RADIMECKÝ,Josef. Vývoj drogové scény a drogové politiky v české republice,. In: KALINA, Kamil a kol. *Drogy a drogové závislosti 1. Mezioborový přístup*. Praha : Úřad vlády ČR, 2003, s. 33-41

dopravy z krajín bývalého Sovietskeho zväzu, Balkánu a bývalej Juhoslávie do krajín Európskeho spoločenstva. Dochádzalo tak k pašovaniu drog po tzv. Balkánskej ceste. [132] Ďalším dôvodom vedúcim k vzniku tejto situácie, bola nedokonalá právna úprava v oblasti pohybu peňazí v krajine a tým sa ČR stala ideálnym miestom prania špinavých peňazí z tejto nelegálnej činnosti.[133]

Pri snahách prispôsobiť právny poriadok novému systému možno pozorovať postupnú snahu presadzovať trend zdôrazňujúci prioritu prevencie, s tým, že sa represia využije až v prípadoch, kde prevencia zlyhala.[134] Pre vývoj v tejto oblasti je charakteristické vytváranie priestoru pre alternatívne riešenie prípadov, zavedenie inštitútov k účinnému odhaľovaniu a stíhaniu drogovej kriminality, sprísňovanie postihovania organizovanej výroby a distribúcie, doplnenie a upresnenie skutkových podstát a pripravovanie podmienok pre účinnú medzinárodnú spoluprácu.[135] V tomto období vzniká i Komisia vlády ČSFR pre narkotiká. Tento poradenský orgán však o dva roky na to zaniká, pretože sa jeho činnosť do praxe výrazne nepremietla. Novela trestného *zákona č. 175/1990 Sb.* navyše zmiernila postihovanie činov v tejto oblasti, a to tým, že implicitne dekriminalizovala prechovávanie návykových látok pre vlastnú potrebu a tým trestnosť samotného užívania drog. [136]Toto vyplýva z ustanovenia §187, ktorý ho pri novom vymenovaní protiprávnych činov *„vyrobí, doveze, vyveze, proveze, jinému opatří nebo pro jiného přechovává*“ vynecháva. [137] Táto odlišnosť spôsobila v praxi veľa komplikácii a to hlavne pri snahe postihnúť malých pouličných dealerov, ktorí toto ustanovenie použili vo svoj prospech a so zámerom vyhnúť sa trestu tvrdili, že prechovávané drogy slúžia výhrade ich potrebe.[138]Trestné sadzby v ostatných prípadoch sa však zvýšili a to na dva až desať rokov v prípade naplnenia kvalifikovanej skutkovej

---

[132] Česká republika= středoevropský mezičlánek na mezinárodních tranzitních trasách. Redakční rada. *Bulletin národní protidrogové centrály.* [online]. 1996, číslo 1, s. 6-7 [cit.19.3.2016]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/bulletin.aspx>

[133] K náprave tejto otázky formou prijatia sprísňujúcich opatrení došlo až v druhej polovici 90.rokov.

[134] TRÁVNÍČKOVÁ,Ivana. *Možnosti trestní justice v protidrogové politice I.(vývojové aspekty).* Praha:Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2007. s.21

[135] Tamtiež. s. 22

[136] JURÁKOVÁ, Iveta. *Trestněprávní postih toxikomanů*, Brno : Masarykova univerzita v Brně, 1999, s.74

[137] §187 zákona č. 175/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 9. 3. 2016].

[138] Až do novely z roku 1999 tak nemohlo byť postihované prechovávanie a obecne nakladanie s OPL pre vlastnú potrebu postihované ako trestný čin a hrozili zaň jedine sankcie stanovené v zákone o priestupkoch, konkrétne v ustanovení §29 odst.1 písm.g) či porušnie §27 a násl. nariadenia vlády ČSR č.. 192/1998 Sb.. Tato úprava bola kritizovaná hlavne policajtami a vyšetrovateľmi, ktorým ustanovenie sťažovalo boj proti tejto forme kriminality. Na to, aby mohli niekoho odsúdiť za tento trestný čin, museli páchateľa pri ňom skutočne prichytiť, použiť policajného agenta alebo inštitút svedeckej výpovede (tá však častokrát nebola veľmi účelnou a dôveryhodnou, pretože vypovedajúci subjektmi boli narkomani). (Juráková, I.: Trestněprávní postih toxikomanů. Brno: Masarykova univerzita, 1999, s. 75)

podstaty odst. 2 a na osem až pätnásť rokov v prípade, že páchateľ spôsobí svojim činom navyše ťažkú ujmu na zdraví viacerých osôb či smrť, alebo spácha čin v spojení s organizovanou skupinou pôsobiacou vo viacerých štátoch. Ustanovenie §188 venujúce sa problematike výroby, držby a obstarávaniu predmetov slúžiacich k nedovolenej výrobe látok sa svojou úpravou podobalo tej z roku 1950 až na to, že zvýšila hornú hranicu trestu odňatia slobody na 3 roky. Zároveň zaviedla dve nové kvalifikované skutkové podstaty spočívajúce buď v činnosti väčšieho rozsahu alebo ak touto činnosťou získal väčší prospech.[139]

Novo pridaným sa stalo ustanovenie § 188a zavádzajúce trestný čin šírenia toxikománie, navádzania či podporovania iného v zneužívaní OPL alebo jej inom podnecovaní a šírení, za ktoré hrozil páchateľovi trest odňatia slobody až na 1 rok, zákaz činnosti alebo peňažitý trest. Pri naplnení kvalifikovanej skutkovej podstaty šírenia toxikománie voči osobe mladšej než 18 rokov bola trestná sadzba zvýšená až na 3 roky. Novela taktiež reagovala na implementáciu Dohovoru o psychotropných látkach a v zozname ustanovenia § 89 odst. 13, sú tak i tieto zaradené medzi návykové látky.[140]

Nasledovala *novela z roku 1995*, ktorá horné hranice pre činy spáchané v spojení s organizovanou skupinou ešte sprísnila, a to konkrétne o jednu tretinu v ustanovení § 43. Snahu skoncovať s drogovým problémom mala aj vláda, ktorá vydala Koncepciu a program protidrogovej politiky na obdobie rokov 1993 až 1996.

Problém ohľadne sťaženia možnosti dealerov postihovať vyústil k predkladaniu množstva legislatívnych návrhov, z ktorých bol napokon návrh poslanca Severy v roku 1998 schválený.[141] Táto vtedajšia liberálna právna úprava bola mnohými kritizovaná aj z dôvodu, že jej odporovania medzinárodným záväzkom.[142] Novela v podobe *zákona č. 112/1998 Sb.* tak napokon znovu zaviedla medzi trestné činy i prechovávanie drogy pre vlastnú potrebu a opätovne sprísnila trestné sadzby.[143] Tomu či táto novela skutočne priniesla želané výsledky sa venovala štúdia zameraná na roky 1999 až 2001. Závery Projektu analýzy dopadov napokon ukázali, že tomu tak nebolo.[144] Nielenže jej ciele

---

[139] Ak týmto konaním páchateľ získal väčší prospech alebo ho spáchal vo väčšom rozsahu, hrozil mu trest odňatia slobody až do výšky 5 rokov a ak bol tento čin spáchaný voči osobe mladšej než 18 rokov, mohlo odsúdeného páchateľa čakať až 8 rokov väzenia.

[140] § 89 odst. 13 zákona č. 175/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 10. 3. 2016].

[141] JURÁKOVÁ, Iveta. *Trestněprávní postih toxikomanů,* Brno : Masarykova univerzita v Brně, 1999, s. 76

[142] Tamtiež. s.78

[143] Zároveň došlo k upresneniu základnej skutkovej podstaty ustanovenia §187 TZ o nakladanie s drogami vo forme ich ponúkania, sprostredkovania a predaja.

[144] I keď počet rekreačných užívateľov tvrdých drog klesol, na spotrebu mäkkých drog pravidelnými užívateľmi nemala novela žiaden vplyv a ich spotreba i naďalej rástla.

neboli naplnené, znamenala dokonca i ekonomicky neefektívne riešenie vedúce k stratovosti. [145]

Postihnúť šírenie toxikománie verejne prístupnými prostriedkami bolo zavedené ustanovením § 188a odst. 2 v novele *zákona č. 134/2002 Sb.*[146]

Z vyššie uvedeného vyplýva, že dospieť k efektívnej regulácii drogového problému nie je jednoduché a ako aj iné právne odvetvia musí čo najpružnejšie reagovať na situáciu v spoločnosti. Výstupom zohľadnenia tejto skutočnosti je najnovšia novela trestného zákona, na ktorú sa zameriava nasledujúca kapitola.

---

[145] ZÁBRANSKÝ, Tomáš a kol. *Projekt analýzy dopadů novelizace drogové legislativy*. Praha: ResAd, 2001, s. 9

[146] TRÁVNÍČKOVÁ,Ivana. *Možnosti trestní justice v protidrogové politice I.(vývojové aspekty).* Praha:Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2007. s.27

6. *Súčasná protidrogová legislatíva de lege lata v ČR*

V oblasti regulácie OPL obsahuje protidrogová politika ČR ako represívne opatrenia, tak i preventívne, smerujúce k bazálnej ochrane spoločnosti. Táto kapitola bude taktiež rozdelená do dvoch oddielov. Jednou z nich je prejav represívnej politiky v trestnom zákone a zákone o priestupkoch. Druhá časť kapitoly je venovaná mimotrestným normám upravujúcim problematiku zneužívania návykových látok.

V oblasti regulácie OPL obsahuje protidrogová politika ČR ako represívne opatrenia, tak i preventívne, smerujúce k bazálnej ochrane spoločnosti. Táto kapitola bude taktiež rozdelená do dvoch oddielov. Jednou z nich je prejav represívnej politiky v trestnom zákone a zákone o priestupkoch. Druhá časť kapitoly je venovaná mimotrestným normám upravujúcim problematiku zneužívania návykových látok.

6.1 Jednotlivé ustanovenia drogových trestných činov v trestnom zákone č. 40/2009 Sb.

Nový trestný zákonník vychádzajúci ako *zákon č. 40/2009 Sb.* s účinnosťou od 1.1. 2010 je výsledkom niekoľkoročného procesu rekodifikácie trestného práva hmotného a nahradzuje tak už niekoľkokrát novelizovaný zákon z roku 1961. Zásadnou koncepčnou zmenou tohto predpisu je prechod od materiálneho poňatia trestného činu k formálnemu, a teda sa za trestný čin považuje každý protiprávny čin označený takto zákonom a vykazujúci znaky v ňom uvedené bez ohľadu na jeho stupeň spoločenskej nebezpečnosti. [147]Tieto trestné činy patria do VII. Hlavy zvláštnej časti TZ a ich rozboru a porovnaniu s úpravou im predchádzajúcou je venovaná práve táto kapitola.

6.1.1 Nedovolená výroba a iné nakladanie s omamnými a psychotropnými látkami a s jedmi

Ustanovenie § 283 stanovuje, že *„ Kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursor nebo jed, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo*

---

[147] ZEMAN,Petr. Nový trestnní zákoník. *Zaostřeno na drogy* [online] 2010, č. 1, s. 2. [cit. 8.3.2016]. Dostupné z: http://www.drogy-info.cz/data/obj_files/4584/564/Zaostreno_na_drogy_201001_trestni_zakonik.pdf

peněžitým trestem."[148][149] Obsahovo sa v oblasti vymedzenia základnej skutkovej podstaty toto ustanovenie podstatne nelíši od svojho predchodcu v §187. Výrobou je podľa názoru NS akékoľvek zhotovenie alebo vytvorenie OPL, bez ohľadu na postup procesu a obmedzenia len na určité spôsoby získavania surovín, k ich výrobe. Zmena nastala v rozšírení možných druhov postihu v sankcii tejto právnej normy o peňažitý trest. Pokiaľ ide o nakladanie s drogami stačí, aby páchateľ drogu inému sprostredkoval alebo ju pre iného prechovával. Pre rozhodnutie o vine teda nie je nutné, aby bol priekupníkom drog.[150]

Sprísňuje sa taktiež trestná sadzba za opakované páchanie trestnej činnosti v drogovej oblasti podľa odst.2 písmena b). To aký trest páchateľ za „takýto trestný čin" dostal, nie je relevantné a môže sa tak jednať nie len o trest odňatia slobody, ale i prepadnutie veci či peňažitý trest. [151] Tá je po novom presunutá zo základnej skutkovej podstaty do kvalifikovanej a tým tak za toto konanie hrozí páchateľovi trest odňatia slobody na 2 až 10 rokov. Týmto ustanovením sa tak zákonodarca efektívne snaží recidíve nielen predchádzať, ale ju i účelne potrestať.[152] Niekdajšia možnosť súdu posudzovať škodlivosť protiprávneho činu naplňujúceho znaky kvalifikovanej skutkovej podstaty, ktorého sa páchateľ dopustil a na základe tohto uváženia možnosť posúdiť čin podľa základnej skutkovej podstaty a vymerať nižší trest, zmenou koncepcie taktiež odpadla.[153][154] Za trestnú sa aktuálne považuje podľa odst. 5 i príprava.[155][156]

---

[148] §283 zákona zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, , ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 10. 3. 2016].

[149] Ustanovenie nevymedzuje žiadnu hranicu množstva, od ktorého by bolo toto konanie považované za trestný čin, a teda k jeho spáchaniu postačí i nepatrné množstvo. Množstvo návykovej látky tak bude ovplyvňovať len rozhodnutie o výške trestu. Viz. R 12/2011.

[150] ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. s. 2857

[151] JELÍNEK,J.a kol. Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou. Praha: Nakladatelství Leges.2016. s. 410

[152] S touto úpravou vyvstala otázka, či sa za splnenie podmienky recidívy považuje i naplnenie skutkovej podstaty starého TrZ podľa ustanovenia §187 odst. 1. Uznesenie Najvyššieho súdu potvrdilo vzhľadom ku kontinuite oboch úprav, že sa jedna o analogický trestný čin a páchateľ odsúdený podľa starej úpravy, ktorý sa dopustí trestného činu podľa úpravy novej, napĺňa skutkovú podstatu recidívy. Viz Usnesenie NS sp zn. 5 Tdo 418/2012 zo dňa 16.5.2012

[153] Jedným z dôsledkov tejto zmeny je fakt, že sa druh postihu pri ich naplnení, rozrastá o trest prepadnutia majetku a dáva tak súdom možnosť prispôsobiť trest povahe a okolnostiam spáchania trestného činu.

[154] ZEMAN,Petr. Nový trestnní zákoník. *Zaostřeno na drogy* [online] 2010, č. 1, s. 3 [cit. 8.3.2016]. Dostupné z: http://www.drogy-info.cz/data/obj_files/4584/564/Zaostreno_na_drogy_201001_trestni_zakonik.pdf

[155] Ustanovenie spolu s nasledujúcimi a tiež úpravou v priestupkovom zákone v ustanovení §30 do seba premieta záväzky vyplývajúce z medzinárodných dohovorom OSN, ktoré ČR ratifikovala.

[156] Tomuto ustanoveniu korešponduje ustanovenie §172 slovenského trestného zákonníka. Za trestný čin je považované i nakladanie pre seba samého. Pri naplnení kvalifikovanej skutkovej podstaty hrozí páchateľovi odňatie slobody s dolnou hranicou najmenej 10 rokov. Trestom môže byť vo vymenovaných prípadoch dokonca i doživotie.

6.1.2 Prechovávanie omamnej a psychotropnej látky a jedu

Prechovávanie je súdom interpretované ako akýkoľvek spôsob držania OPL, prekurzorov či jedov, ktoré nemusí mať páchateľ priamo u seba, ale stačí aby ich mal v svojej v moci.[157] [158] Oproti predchádzajúcej úprave prináša ustanovenie § 284 významnú zmenu. Rozlišujú sa v ňom totiž rôzne druhy OPL a delia sa do dvoch kategórii (mäkké a tvrdé drogy)[159] ako reakcia na požiadavky praxe a uznesenia vlády č. 1177/01 podľa ich zdravotnej a spoločenskej nebezpečnosti s cieľom adekvátne potrestať jednotlivé previnenia. [160]

Prvou kategóriou sú konope, pryskyrica z konope a iné látky obsahujúce THC. Za prechovávanie týchto psychotropných látok v množstve väčšom než malom hrozí páchateľovi odňatie slobody až na jeden rok, zákaz činnosti alebo prepadnute veci.

Do druhej kategórie spadajú všetky ostatné OPL a za ich prechovávanie sa horná hranica trestu odňatia slobody pri prechovávaní množstva väčšom než malom zvyšuje na 2 roky. Pri páchaní činu vo *väčšom rozsahu*[161] už tieto kategórie odst.3 nerozlišuje a pri stanovovaní trestu odňatia slobody sa súd musí pohybovať v rozmedzí 6 mesiacov až 5 rokov alebo udeliť peňažitý trest. Pri spáchaní činu značného rozsahu sa dolná hranica trestu odňatia slobody zvyšuje na 2 roky a horná hranica na 8 rokov, pričom možnosť uloženia peňažitého trestu z dôvodu závažnosti činu odpadá.[162] Jedná sa o privilegovaný trestný čin držby OPL pre vlastnú potrebu a tejto skutočnosti sú prispôsobené i trestné sadzby.[163]

---

[157] ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. s. 2863

[158] Oproti ustanoveniu § 283 TZ vo svojom výčte neobsahuje prípravok obsahujúci OPL.

[159] Toto delenie považujem za prínosné s ohľadom na množstvo štúdií o negatívnych dopadoch drog i posunu postoja v spoločnosti k užívaniu niektorých z nich. Ešte prínosnejšie by však podľa môjho názoru bolo rozdeliť OPL do skupín troch, pričom by som pervitín (najskôr spoločne s heroínom, i keď jeho popularita posledné roky klesá) zaradila do skupiny s najvyššími trestnými sadzbami. To z dôvodu, že pre českú drogovú scénu je typický a pokrýva jednu z najpočetnejších častí skupiny problémových užívateľov. Práve tí sú najčastejšími páchateľmi sekundárnej trestnej činnosti a odstraňovanie negatívnych dopadov súvisiacich s jeho užívaním na spoločnosť predstavuje nemalé náklady.

[160] V tomto uznesení boli do najľahšej kategórie zaradené práve kanabinoidy.

[161] To, aké množstvo predstavuje toto slovné spojenie, sa v praxi určovalo podľa pokynu obecnej povahy najvyššej štátnej zástupkyne č.1/2008. Vzájomný pomer množstiev je v ňom vyjadrený násobkami. K zjednoteniu súdnej praxe prispel i veľký senát trestného kolégia NS. Ten vymedzil nielen hodnotu pomeru násobkov, ale tiež poukázal na dôležitosť zohľadňovania i ďalších okolností spáchaného trestného činu. Problém nastal, keď Ústavný súd zrušil nariadenie vlády spoločne s tabuľkou s definovanými hodnotami týchto množstiev. Z praxe Najvyššieho súdu je však zrejmé, že pre rozlišovanie medzi pojmami neprestal používať násobenie hodnôt, ako najlepšie vystihujúcich vymedzení. (ZEMAN,Petr; ŠTEFUNKOVÁ,Michaela, TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana. *Drogová kriminalita a trestní zákoník.* Inštitut pro kriminologii a sociálni prevenci.Praha 2015.s 35)

[162] § 284 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, , ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 10. 3. 2016].

[163] Týmto rozlišovaním na mäkké a tvrdé drogy zákonodárca ale rozhodne nemá v úmysle postihovanie páchateľov zmierňovať, ani implicitne zaujímať postoj čiastočnej akceptácie prechovávania návykových látok.

Práve so slovným spojením „množstvo väčšie než malé“ sa viaže niekoľkoročné tápanie. Ustanovenie § 289 odst.2 spolu s ustanovením § 2 a prílohy č. 2 nariadenia vlády č. 467/2009 Sb., v znení nariadenia vlády č. 4/2012 bolo nálezom Ústavného súdu zrušené kvôli rozporu s čl. 78 Ústavy. [164]Jeho problém spočíval v tom, že vláda mohla podzákonným predpisom určiť hranicu medzi trestným činom a priestupkom, čo je pri zachovaní deľby moci v demokratickom štáte nemožnou požiadavkou. Na situáciu vzniku právneho vákua zareagoval Najvyšší súd stanoviskom trestného kolégia sp. zn. Tpjn 301/2013, v ktorom sa stanovilo, že za také množstvo je možné považovať *„množstvo prechovávanej omamnej alebo psychotropnej látky, ktoré viacnásobne – podľa ohrozenia vyplývajúceho pre život a zdravie ľudí zo škodlivosti jednotlivých látok- prevyšuje bežnú dávku obvyklého konzumenta.“* V tomto stanovisku Najvyšší súd prihliada aj na skutočnosť, že sa množstvo bežnej dávky konzumenta v čase vyvíja a je závislá na množstve faktorov, a z toho dôvodu sú hranice uvedené v prílohe tohto dokumentu skôr orientačné a nie absolútne. [165][166]

6.1.3 Nedovolené pestovanie rastlín obsahujúcich omamnú alebo psychotropnú látku

Aj toto ustanovenie § 285 je významnou zmenou oproti predošlej úprave. Stanovuje, že pestovanie konope v odst.1, húb a iných rastlín obsahujúcich OPL je privilegovanou skutkovou podstatou k ustanoveniu § 283 a v ňom zahrnutej výrobe OPL.[167] Takto dochádza k vyjasneniu neistoty ohľadom právnej kvalifikácie pestovania OPL pre vlastnú potrebu.[168] Pojem pestovania bolo od pojmu výroby odlišené už v znení Jednotného dohovoru z roku 1961. S názorom, že pestovanie nie je výrobou návykovej látky sa

---

[164] Nález Ústavného súdu zo dňa 23. 7. 2013 sp. zn. Pl. ÚS 13/12 (N 126/70 SbNU 147; 259/2013 Sb.). NALUS [online]. Ústavní soud [cit. 20.3.2016]. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-13-12_1

[165] VICHEREK, Radim. Množství větší než malé, aneb kolik je možné držet omamných a psychotropních látek pro vlastní potřebu. *epravo.cz* [online].2014 [cit. 5.3.2016]. Dostupné z : < http://www.epravo.cz/top/clanky/mnozstvi-vetsi-nez-male-aneb-kolik-jemozne-drzet-omamnych-a-psychotropnich-latek-pro-vlastni-potrebu-94705.html >

[166] Slovenský trestný zákonník obsahuje podobné ustanovenie v §171. Odlišnosťou je však trestnosť prechovávania i menšieho množstva OPL pre vlastnú potrebu. Pojem „prechovávania“ je zároveň definovaný pre komplexnosť v samotnom zákone v ustanovení §135 odst.1 TrZ a stanovuje, že akékoľvek neoprávnené prechovávanie je trestné.. Rekodifikácia priniesla len zmiernenie úpravy týkajúcej sa výšky trestných sadzieb. Ustanovenie zavádza taktiež pojem „obvyklej jednorázovej dávky“, ktorej množstvo však nie je nikde výslovne uvedené. Z tohto dôvodu dochádza v praxi mnohokrát k nejednotnostiam pri posudzovaní a tým pádom aj zavádzania stavu právnej neistoty.

[167] Pestovanie iných rastlín schopných vyvolať psychotropný účinok na konzumenta ostáva i naďalej beztrestné.

[168] Dôvodová správa uvádza, že zmyslom tejto úpravy je zachovať trestnosť komerčného pestovania pri súčasnom vyradení neproblémových konzumentov z účasti na trhu s omnoho nebezpečnejšími drogami.

stotožnil i NS súd stotožnil už v roku 2003.[169] Pri pestovaní množstva malého rozsahu tak podlieha toto konanie len do zákona o priestupkoch. Pri rozsahu väčšom než malom hrozí páchateľovi trest odňatia slobody na 6 mesiacov, peňažitý trest alebo prepadnutie veci či inej majetkovej hodnoty v prípade, že je pestovateľom konope. Pestovateľom húb a iných rastlín sa horná hranica sankcie zvyšuje na 1 rok. Ak sa jedná o pestovanie väčšieho a značného rozsahu stanovuje odst. 3 a 4 trest bez ohľadu na typ rastliny.[170] [171]

Zároveň je vhodné dodať, že ak by však nastala situácia a zistilo by sa, že sa na pestovaní podieľa viacero osôb, táto činnosť je následne kvalifikovaná už ako zaobstarávanie drogy pre iného a hrozila by zaň vyššia trestná sadzba.[172]

6.1.4 Výroba a držanie predmetu k nedovolenej výrobe omamnej a psychotropnej látky a jedu

Toto ustanovenie kopíruje predchádzajúcu úpravu z ustanovenia § 188. Predmetom pritom nie je iba prístroj, ale i suroviny povahou spôsobilé k výrobe.[173] Ustanovenie formuluje vymedzenie týchto predmetov veľmi vágne a tak je vždy potreba posudzovať individuálne prípad od prípadu posudzovať ich škodlivosť. [174] Rozdielom je vymedzenie hranice trestnej sadzby pri naplnení základnej skutkovej podstaty, a to jej znížením. Pôvodná dolná hranica vo výške 1 roku sa v ňom vynecháva.[175] Ustanovenie odst.2 prináša zavedenie kvalifikovanej skutkovej podstaty a pri jej naplnení hrozí trest odňatia slobody na 2 až 10 rokov.[176][177]

6.1.5 Šírenie toxikománie

Ustanovenie nahradzujúce §188 a predchádzajúceho trestného zákonníka je v podstate rovnaké. Toto jednanie sa vzťahuje na všetky návykové látky s výnimkou

---

[169] Viz Usneseni Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tdo 1238/2003 ze dne 6.11.2003

[170] Týmto ustanovením sa uzatvára trojica činov, za ktoré môže byť stíhaná i právnická osoba podľa §7 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.

[171] Slovenská právna úprava takúto privilegovanú skutkovú podstatu neobsahuje, pretože obecne nerozlišuje medzi OPL a mierou ich reálnej spoločenskej škodlivosti.

[172] § 285 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, , ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 11. 3. 2016].

[173] Pritom nestačí tieto predmety spôsobilé k výrobe len držať, nutný je úmysel ich k výrobe skutočne použiť.

[174] JELÍNEK,Jiří.a kol. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou.* Praha: Nakladatelství Leges.2016. s. 419

[175] Jedná sa tak o miernejšiu úpravu v porovnaní s predchádzajúcou.

[176] § 286 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, , ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 11. 3. 2016].

[177] Slovenský trestný zákonník tento trestný čin upravuje v ustanovení § 173 TrZ. Odlišnosťou oproti úprave českej je možnosť postihovať prechovávanie aj pre-prekurzorov, pretože prekurzory zaradzuje medzi látky, ktoré sú výstupom trestnej činnosti.

alkoholu.[178]Keďže sa jedná o ohrozovací delikt, nie je k naplneniu skutkovej podstaty nutné, aby bola osoba, ktorej je jednanie páchateľa adresované, skutočne ovplyvnilo.[179] Jedinou zmenou oproti predchádzajúcej úprave je doplnenie okolností podmieňujúcich použitie vyššej trestnej sadzby. Tá konkrétne hrozí podľa ustanovenia odst. 2 za spáchanie činu ako člena organizovanej skupiny, voči dieťaťu alebo prostredníctvom masových médií. Odňatie slobody na 2 až 8 rokov navyše hrozí páchateľovi, ktorý tento trestný čin spácha voči dieťaťu mladšiemu než 15 rokov.[180] [181] V súvislosti s týmto trestným činom a trendom NPL sa v ČR objavil dosť medializovaný prípad „Amsterdam". Za propagovaný predaj NPL dostal majiteľ siete týchto obchodov dvojročný nepodmienený trest odňatia slobody, vyhostenie z krajiny na dobu 6 rokov a prepadnutie vyše 1.000.000,- Kč.[182] Ďalším prípadom sa týkal siete obchodov s názvom grow shop.[183] Ústavný súd na margo situácie, že analogické trestné činy sú páchané i inými jedincami bez trestu a spoločnosť nemá dostatok vôle proti tomu zasiahnuť je poľutovaniahodné.[184]

6.1.6 Výroba a iné nakladanie s látkami s hormonálnym účinkom

Ustanovenie § 288 stanovuje zákaz výroby, prechovávania, dovozu, vývozu, ponúkania, poskytovania či podávania väčšieho množstva látok s anabolickým alebo iným hormonálnym účinkom. Patria sem teda nielen anaboliká, ale i hormóny a príbuzné látky a tiež látky s antiestrogénnou aktivitou.[185] Za toto jednanie hrozí páchateľovi trest odňatia slobody až na 1 rok. [186] Tresty sú aj v tomto prípade vymerané podľa miery spoločenskej nebezpečnosti jednotlivých jednaní.[187] Stanovenie väčšieho množstva bolo

---

[178] Z toho vyplýva, že sa trestného činu šírenia toxikománie dopúšta i ten, kto podnecuje iného k užívaniu síce návykových, ale nie nelegálnych látok, akými sú napríklad organické rozpúšťadlá.
[179] Srov. rozhodnutie Krajského súdu v Ostrave sp. zn. 2 To 461/97 ze dne 17.9.1997
[180] § 287 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, , ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 11. 3. 2016].
[181] Slovenská úprava trestného činu šírenia toxikománie je okrem prísnejších trestných sadzieb podobná tej českej.
[182] KUCHAŘ, Martin. Nové syntetické drogy –review. *Bulletin národní protidrogové centrály* [online]. 2012, číslo 4, s. 25-29 [cit.19.3.2016]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/bulletin.aspx>
[183] Nález Ústavného súdu z dňa 20. 2. 2014, sp. zn. III. ÚS 934/13. NALUS [online]. Ústavní soud [cit.20.3.2016]. Dostupné z http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=3-934-13_2
[184] ZEMAN,Petr; ŠTEFUNKOVÁ,Michaela, TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana. *Drogová kriminalita a trestní zákoník.* Inštitut pro kriminologii a sociálni prevenci.Praha 2015..s 51
[185] JELÍNEK,Jiří .a kol. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou*. Praha: Nakladatelství Leges.2016. s. 422
[186] § 288 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, , ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 11. 3. 2016].
[187] Toto ustanovenie sa do TZ dostalo spolu s jeho novelou ako snaha plniť záväzky medzinárodných zmlúv, ktorých je ČR signatárom. Nerozlišuje sa tu však subjekt – užívateľ/distribútor a z toho dôvodu postih hroziaci i spoločensky nebezpečnejšiemu chovaniu distribútora nie je dostačujúcim.

uskutočnené prevádzacím predpisom – nariadením vlády č. 454/2009 Sb..[188]Na margo sankcií uložených za spáchanie trestných činov z oblasti drog je vhodné dodať, že súdy v súčasnej dobe dávajú pred ukladaním trestu odňatia slobody prednosť ustanoveniam liečby a sociálnym opatreniam či pokutám, v prípade, že sú páchané bez priťažujúcich okolností.[189]

Ďalšími nemenej významnými druhotnými drogovými deliktami sú protiprávne činy súvisiace s užitím návykovej látky upravené v ustanoveniach §274, a to trestný čin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky či ustanovenie § 360 čiže trestný čin opilstva.

Súvislostiam so zneužitím návykovej látky a páchaním vojenských trestných činov sa napokon venuje ešte Hlava XII v ustanoveniach § 384, §385 a § 388.

6.2 Zákon č. 200/1990 Sb., o priestupkoch

Zákon upravuje postihovanie drogovej kriminality v správnom konaní. Jednou zo zásad trestného práva je subsidiarita trestnej represie. Práve preto sú menej závažné protiprávne činy postihované len ako priestupky. Protidrogovej téme sa venuje ustanovenie § 30. Priestupky na úseku ochrany pred alkoholizmom a inými toxikomániami, a to konkrétne v odst. 1 písm.: c) nepodrobenie sa opatreniam postihujúcemu nadmerné užívanie návykových látok, f) umožnenie neoprávneného požívania OPL osobe mladšej než 18 rokov, g) užitie návykovej látky s vedomím následného výkonu zamestnania a inej činnosti, pri ktorej by mohlo dôjsť k ohrozeniu ľudského zdravia alebo poškodeniu majetku, h) požitie návykovej látky a následný výkon činností ohrozujúcej zdravie alebo majetok, ch) výkon činnosti po navedení si stavu vylučujúcom spôsobilosť požitím návykovej látky, i) odoprenie podrobiť sa vyšetreniu ohľadom ovplyvnenia návykovou látkou po vyzvaní na základe § 16 odst.3 zákona č. 379/2005 Sb., j) a k).

Práve § 30 odst.1 písm. j) upravuje situácie prechovávania OPL pre vlastnú potrebu, ktorá sa po účinnosti najnovšieho trestného zákonníka a spolu s ním spojenia „množstvo väčšie než malé“ už nepovažuje za trestný čin.

Ďalšou zmenou, ktorú nový TZ priniesol v náväznosti na ustanovenie § 285, a tým ovplyvnil úpravu priestupkového zákona, sa nachádza pod písm. k), ktoré upravuje pestovanie rastlín obsahujúcich OPL v malom množstve. Za posledné dva priestupky

---

[188] V praxi sa však často objavujú prípady obchádzania v ňom uvedenej definície a jej hodnôt získavaním látok v surovej alebo práškovej podobe, ktorá do vymedzenej definície nespadá.
[189] JELÍNEK,Jiří.a kol. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou*. Praha: Nakladatelství Leges, 2009. s.354-363.

hrozí ich páchateľovi pokuta až do výšky 15.000,- Kč. Inak sa výška sankcií v závislosti na konkrétnom čine pohybuje v prípade pokút na hraniciach do 3.000,- Kč (písm. c), do 5.000,-Kč a zákaz činnosti (písm. f) a až do výšky 50.000,- Kč spolu so zákazom činnosti od 1 do 2 rokov (písm. g, h, ch, i). Spolu s nimi je taktiež možné uložiť páchateľovi zákaz pobytu. [190]

6.3 Právna úprava v normách netrestnoprávneho charakteru

6.3.1 Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkach

Tento právny predpis vznikol z dôvodu potreby upraviť spôsob nakladania s návykovými látkami a je kľúčovým v rámci skupiny mimo trestnej protidrogovej legislatívy. Ustanovenie § 1 odst. 1 konkrétne stanovuje, že tento zákon upravuje „ zachádzanie s návykovými látkami, prípravkami a liečivými prípravkami obsahujúcimi návykovou látku, ich vývoz, dovoz a tranzitné operácie s nimi a ďalej tiež pestovanie maku, konope a kopy a vývoz, dovoz a zneškodňovanie makoviny“.[191] Zákon ako taký má za sebou už značné množstvo novelizácií, pričom za najvýznamnejšie možno považovať dve z roku 2013. Zákonom č. 50/2013 Sb.a vyhláškou č. 236/2015 Sb., o stanovení podmínek pro předepisování, přípravu, distribuci, výdej a používání individuálně připravovaných léčivých přípravků s obsahem konopí pro léčebné použití sa umožnilo konope legálne užívať ako liečebný prostriedok. K tejto úprave sa dospelo po tom, ako viac než 11.000 ľudí podpísalo petíciu. [192]

Zákon stanovuje ustanovením §8 podmienky získania povolenia vydávaného Ministerstvom zdravotníctva. Na toto povolenie nie je právny nárok, je možné ho vydať na dobu nie dlhšiu ako 5 rokov a je neprevoditeľné. Zákon ďalej upravuje podmienky nakladania s látkami ako je skladovanie, doprava, obchod, zneškodňovanie a taktiež v ustanovení § 15 explicitne stanovuje hneď niekoľko zákazov.

Ďalšie opatrenia slúžiace ako prevencia proti zneužitiu obsahujú ustanovenia § 24a a § 24b. Ustanovenia § 37 a 38 ďalej stanovujú, že pri porušení tohto predpisu je sankciou za správny delikt uloženie pokuty až do výšky 1.000.000 a prepadnutie alebo zabranie veci.

---

[190] Zákon č. 200/1990 Sb., o priestupkoch , ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 11. 3. 2016].
[191] Narozdiel od ustanovenia § 130 TrZ, tak k vymedzeniu látok pristupuje odlišne, konkretizuje výčet a za návykové sú označené len látky uvedené v prílohách.
[192] §79a zákona č. 378/2007 Sb., o léčivech a o změnách některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 11. 3. 2016].

Snaha o pružné reagovanie a reflektovanie vzniku nových syntetických drog v poslednom období vyústila k novele č. 273/2013 Sb.. Vďaka nej bolo do zákona včlenené zmocňovacie ustanovenie §44c upravujúce proces stanovovania zoznamov návykových látok vládnymi nariadeniami a tým sa dospelo k zjednodušeniu a efektivite celého postupu a revolučnej zmene doterajšieho procesu zaradzovania[193]. V jeho súvislosti následne vyšlo nariadenie vlády č. 463/2013 nahradzujúce doterajšie zoznamy uvedené v jeho prílohách.[194]

6.3.2 Zákon č. 379/2005 Sb., o opatreniach k ochrane pred škodami spôsobenými tabakovými výrobkami, alkoholom a inými návykovými látkami

Jeho účinnosťou k 1.1. 2006 nahradzoval tento predpis zákon č. 37/1989 Sb., o ochrane pred alkoholizmom a inými toxikomániami. I keď je pozornosť v tomto predpise venovaná prevažne alkoholu a tabakovým výrobkom možno v ňom nájsť niekoľko protidrogových úprav. [195]Hneď na začiatku prínosne definuje pojem škodlivého užívania návykových látok. Protidrogovú úpravu obsahujú ustanovenia §15, a teda zákaz vstupu pre osoby, ktoré sú zjavne pod vplyvom návykových látok,[196] § 16 vyšetrenie prítomnosti návykovej látky,[197] §17 ošetrenie v protitoxikomanskej záchytnej stanici[198] a § 18 týkajúci sa preventívnych opatrení.[199]

Hlava V je venovaná protidrogovej politike, jej organizácií a prevádzaniu. To má za úlohu podľa ustanovenia § 21 vláda, prostredníctvom ministerstiev a iných ústredných orgánov štátnej správy. Za účelom koordinácie protidrogovej politiky na úrovni územných

---

[193] HRACHOVEC,Miroslav. Nová legislativa v oblasti prekursoru drog a návykových látek. *Bulletin národní protidrogové centrály* [online]. 2013, číslo 4, s. 6-8 [cit. 20.3.2016]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/bulletin.aspx>

[194] Dôvodom bolo hlavne uvedomovanie si výraznej zaostalosti procesu zaradzovania látok do zoznamu v pomere ku okolnostiam aktuálnej českej drogovej scény a zrýchlenej reakčného doby legislatívy na čoraz častejší výskyt NPL. Táto doba, i po novelizácii stále neodpovedá skutočnej potrebe v tunajších podmienkach. I napriek vyvinutej snahe zo strany Polície ČR a Generálneho riaditeľstva ciel a ich predkladaní podnetov k zaradeniu nových psychoaktívnych látok do zoznamu sa doba ich skutočného zaradenia pohybuje ešte vždy až okolo 1 roka.

[195] Do tohto zákona sa po prvýkrát reálne premietli základné princípy protidrogovej politiky ČR.

[196] Z tejto formulácie vyplýva, že fakt, že je človek pod vplyvom, musí byť zrejmé a očividné.

[197] Na zisťovanie prítomnosti iných látok v organizme, než alkoholu, doteraz v rámci orientačného vyšetrenia neexistujú adekvátne prostriedky. Vzhľadom k tejto skutočnosti by tak po zistení pozitívneho nálezu malo nasledovať lekárske vyšetrenie. Polícia má účinnosťou zákona č. 150/2011 Sb., taktiež oprávnenie odňať OPL a prípadne vec zničiť či zaevidovať k ďalším účelom.

[198] K tomuto môže dôjsť len za splnenia 2 podmienok – osoba nekontroluje svoje chovanie a zároveň ohrozuje seba, iné osoby, verejný poriadok, majetok alebo je v stave vzbudzujúcom verejné pohoršenie.

[199] VETEŠNÍK, Pavel. *Ochrana před škodlivými vlivy tabáku, alkoholu a návykových látek: komentář.* vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2011, s. 76

samosprávnych celkov sa na základe ustanovenia § 22 odst.1 písm. d) v kraji a podľa § 22 odst.2 písm. d) v obci v samostatnej pôsobnosti zriaďuje funkcia krajského protidrogového koordinátora, ktorého úlohy sú konkretizované nasledujúcim ustanovením.[200]

6.3.3 Zákon č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog

Tento zákon účinný od 1.1.2014 upravuje výrobu, uvádzanie na trh, podmienky distribúcie, vývozu a dovozu látok často slúžiacich k výrobe OPL. [201]Stanovuje povinnosť získať licenciu k nakladaniu s prekurzormi alebo registráciu k činnosti v závislosti na kategórii, do ktorej daný prekurzor spadá. Zákon taktiež vymedzuje pôsobnosť štátnych orgánov zodpovedných na prevádzanie kontroly dodržiavania v ňom ustanovených pravidiel. Týmito orgánmi sú podľa ustanovenia § 39 spolu s poverenými zamestnancami ministerstva a Štátneho ústavu pre kontrolu liečiv i príslušníci Polície ČR a Colnej správy ČR. Za porušenie právneho predpisu a dopustenie sa správneho deliktu, hrozí v niektorých prípadoch pokuta až do výšky 5.000.000,- Kč, odňatie licencie či zrušenie registrácie, prepadnutie alebo zabranie veci. [202][203]

Tomu ako sa protidrogová legislatíva reálne odráža v praxi, a teda na drogovej scéne v ČR, pojednáva praktická časť tejto práce.

---

[200] V máji minulého roku však vláda schválila návrh novely zákona, ktorá toto ustanovenie modifikuje, a to tak, že po novom už nemá kraj povinnosť, ale len možnosť tohto koordinátora menovať. V prípade, že sa niektoré kraje rozhodnú túto zmenu využiť, je na mieste obava, že dôjde ku oslabeniu systému na lokálnej úrovni.

[201] Zoznam látok špecifikujúcich, ktoré látky možno považovať za pomocné a výchozí a ich limity pre potreby zákona upravuje nariadenie vlády č.458/2013 Sb..

[202] Zákon č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI[právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 10. 3. 2016].

[203] Zákon vzniká ako reakcia na uvedomovanie si škodlivosti OPL na celú spoločnosť, snaha o prevenciu ich výroby a rastúcom trende výroby nových psychoaktívnych látok, ktoré je v súčasnej dobe nemožné kompletne postihnúť a zaradiť do zoznamu látok upravovaných nariadením vlády na základe zmocnenia zákona č. o návykových látkach.

Praktická časť

Problém drog neobišiel ani Českú republiku. I napriek pokročilej úrovni stavu právnej úrovni sa ho žiaľ nepodarilo vyhubiť. Táto časť práce sa venuje tomu, v akom stave sa drogová scéna, v národnom a následne i krajskom meradle, nachádza v posledných rokoch. Situácia je zmapovaná pomocou údajov získaných z výročných správ a ďalších výstupov činností štátnych orgánov, samosprávy i občianskych združení. Tieto sú následne v jednotlivých kapitolách spracované pomocou analýzy, indukcie a dedukcie. Všetky získané vedomosti a postrehy ohľadom nedostatkov slúžia v poslednej časti k vytvoreniu niekoľkých návrhov úprav protidrogovej legislatívy i politiky.

7. Drogová scéna v Českej republike

V období pred rokom 1990 dominovala domáca produkcia návykových látok. U obyvateľstva najobľúbenejšími bola marihuana, braun a pervitín. Dôvodom bola skutočnosť, že práve tie sa dali ľahko vyrobiť a pre ich zdroj nebolo treba chodiť ďaleko. Neexistencia prepracovanej drogovej štruktúry mala za následok vznik menšieho počtu izolovaných skupín toxikomanov a s tým súvisiaci malý rozsah ich šírenia.[204] To, ako bude vyzerať drogová scéna ďalej sa dalo predpokladať jedine pozorovaním vývoja v iných krajinách. Odborníci ohľadom tejto problematiky vypracovali dva najpravdepodobnejšie scenáre, pričom sa po prvé roky väčšia časť prikláňala k názoru, že ČR vďaka nekonvertibilite českej meny, tradicionalizmu a kvalite domácej produkcie napokon nebude čeliť až takému nárastu spotreby a spektra drog. Realita ich však presvedčila o opaku. V krajine enormne vzrástol záujem o užívanie i pestovanie marihuany, pervitín sa stal dostupným pre širšiu vrstvu obyvateľstva a opätovne sa u nás začína objavovať LSD, tento krát v menšej koncentrácií využívanej na tanečných akciách už ako stimulant. Naopak, na ústupe bolo užívanie braunu. Ten však nahradil ešte nebezpečnejší heroín a od roku 1993 možno datovať výskyt prvých prípadov jeho ničivého účinku. Počas nasledujúcich dvoch rokov sa mu podarilo v hojnosti užívania problémovými užívateľmi dostať na druhú priečku, hneď za najrozšírenejším pervitínom, a vystriedať si tak miesto s konopnými drogami. Všeobecne najrozšírenejšími však aj naďalej ostávajú v ČR práve ony. [205]

---

[204] BÉM, Pavel; KALINA, Kamil; RADIMECKÝ,Josef. Vývoj drogové scény a drogové politiky v české republice,. In: KALINA, Kamil a kol. *Drogy a drogové závislosti 1. Mezioborový přístup*. Praha : Úřad vlády ČR, 2003, s. 33-41

[205] NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách.* Praha : Koniasch Latin Press, 1997, s.225

7.1 Súčasný stav drogovej scény Českej republiky

Hodnotením údajov o aktuálnej drogovej scéne možno dospieť k záveru, že je situácia ohľadom užívania drog v krajine pomerne stabilná. Užívanie návykových látok súvisí so všetkými vrstvami obyvateľstva. Trvalo rastie dopyt po „tanečných drogách“ a marihuane. Na druhej strane už posledných pár rokov sa záujem o pervitín a heroín znižuje a i napriek tomu, že ma ešte vždy v celoštátnom priemere rastúcu krivku, možno sledovať úbytok v dopyte po nich. Často sa stáva, že užívatelia heroínu sa rozhodnú substitovať pervitínom alebo buprenorfinom.[206][207] Stále viac ľudí, ktorí tieto látky užívajú prepadá, hlavne z ekonomických dôvodov a potrebe intenzívnejšieho zážitku, k vnútrožilovej aplikácii a tak sa vystavujú ďalšiemu riziku v podobe HIV a hepatitídy. [208] I napriek postupnej klesajúcej tendencii v raste užívateľov drog, eviduje sa v ČR v posledných rokoch dlhodobý nárast počtu problémových užívateľov. [209]Len v hlavnom meste sa ich počet z približne 14.300 osôb zvýšil za rok 2014 na 16.000, pričom situácia v ostatných oblastiach je podobná.[210] Podľa odhadov sa za rok v ČR spotrebuje približne 21,4 ton konopných drog, 6 ton pervitínu, 0,8 tony heroínu i kokaínu, 1.000.000 kusov tabliet extázy a 100.000 dávok LSD.[211] Tieto čísla sú skutočne nemalé a svedčia o tom, že problém drog je stále aktuálnym a záujem o, i napriek ich škodlivosti, je enormný.

Podľa výsledkov Národného monitorovacieho strediska pre drogy a drogové závislosti sa najväčšiemu záujmu aj naďalej tešia konopné drogy, ktorých aspoň vyskúšanie priznáva 25% dospelej populácie. Toto množstvo viac než 4 násobne prevyšuje dáta získané v súvislosti s užívaním iných návykových látok.[212] Miera prevalencie ich užívania u skupiny vo veku 15 až 19 rokov má už druhý rok po sebe stúpajúcu tendenciu. I keď sa

---

[206] Po buprenofine ako náhrade heroínu siahajú závislí hlavne z dôvodu nízkej kvality pouličného heroínu. Štatistiky z posledných 10 rokov ukazujú, že nárast jeho injekčného užívania sa zvýšil o takmer 100%.

[207] HRACHOVEC,Miroslav; FRANĚK, Lukáš; KUCHAŘ,Martin. Nelegální výroba heorinu z přípravku Vendal retard. *Bulletin národní protidrogové centrály* [online]. 2015, číslo 3, s. 3-7 [cit.19.3.2016]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/bulletin.aspx>

[208] BĚM, Pavel; KALINA, Kamil; RADIMECKÝ,Josef. Vývoj drogové scény a drogové politiky v české republice,. In: KALINA, Kamil a kol. *Drogy a drogové závislosti 1. Mezioborový přístup*. Praha : Úřad vlády ČR, 2003, s. 33-41

[209] Problémové užívanie drog je EMCDDA vymedzené ako injekčné užívanie drog alebo dlhodobé či pravidelné užívanie OPL. (In KALINA, Kamil a kol.: *Drogy a drogové závislosti 1. Mezioborový přístup.* Úřad vlády České republiky, 2003, s. 17.)

[210] BADIN, Jaroslav. Strategie boje s drogovou kriminalitou na teritoriu krajského ředitelství PČR hl. m. Prahy. *Bulletin národní protidrogové centrály* [online]. 2015, číslo 1, s. 13-19 [cit.19.3.2016]. Dostupné z:< http://www.policie.cz/clanek/bulletin.aspx>

[211] ZEMAN,Petr; ŠTEFUNKOVÁ,Michaela, TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana. *Drogová kriminalita a trestní zákoník.* Inštitut pro kriminologii a sociálni prevenci.Praha 2015. s 14

[212] Výroční zpráva za rok 2014. *NPC* [online]. 2015 [cit. 7.3.2016]. Dostupné z : <http://www.policie.cz/clanek/celorepublikove-utvary-narodni-protidrogova-centrala-skpv-zpravodajstvi-vyrocni-zprava-za-rok-2014.aspx>

odhaduje celkový pokles užívania konopných drog v populácií, práve kvôli časti tejto vekovej kategórie (15-24r), je ČR krajinou s najvyššou celoživotnou prevalenciou ich užívania.[213] Skúsenosť s extázou priznáva 6%, konzumáciu halucinogénnych húb 5%, užitie pervitínu 3% a skúsenosť s novým drogami 1,3 % Čechov. [214] Najpočetnejšou skupinou sú mladí ľudia vo veku 15 až 34 rokov. S užívaním drog majú častejšie skúsenosť muži. Konopné látky sa začínajú novo objavovať u čoraz staršej skupiny obyvateľstva, kedy sa hranica 25 až 29 rokov posúva a k nárastu dochádza u obyvateľstva vo veku 45 až 54 rokov.[215] Rozšírenosť drog medzi dospievajúcimi možno považovať za alarmujúce. Skúsenosť s marihuanou udáva cca 30% žiakov druhého stupňa základnej školy a cca 45% čerstvých stredoškolákov. [216]

Názor verejnosti na drogy sa možno dozvedieť zo šetrenia Centra pre výskum verejnej mienky z mája minulého roku. Súčasnú drogovú situáciu podľa výsledkov považuje za problém takmer 90% z opýtaných Čechov, pričom približne polovica z nich sú o tom rozhodne presvedčených. S týmto názorom následne koreluje presvedčenie o nedostatočnom zaoberaní sa drogovým problémom zo strany inštitúcií. Protichodne sa k otázke drogovej situácie stavia len 9 % obyvateľstva s názorom, že sa to za problém ešte nedá považovať.[217] K užívaniu drog – v tomto prípade len konopných - sa verejnosť stavia rôzne. Polovica opýtaných vyjadrila súhlas s tým, že je morálne prijateľné drogu vyskúšať a štvrtina dokonca za prijateľnú považovala aj sporadické užívanie. Na druhej strane opačný postoj zaujala druhá polovica, pre ktorú je konzumácia, bez ohľadu na jej početnosť, neprijateľnou. Omnoho prísnejší je názor verejnej mienky na skupinu drog akými sú extáza, pervitín či heroín, kedy ich jednorázové vyskúšanie toleruje cca 10%, pričom 85% vníma ich užitie za neakceptovateľné.[218] V porovnaní s názorom o prijateľnosti pravidelného užívania konopných látok v počte 3% opýtaných, sa k otázke

---

[213]. Výroční zpráva 2014. *Národní protidrogová centrála* [online]. 2015 s. 95 [cit. 12.3.2016]. Dostupné z : <http://www.policie.cz/clanek/celorepublikove-utvary-narodni-protidrogova-centrala-skpv-zpravodajstvi-vyrocni-zprava-za-rok-2014.aspx>

[214] Tamtiež.s. 95

[215] MRAVČÍK, Viktor et al. *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2014* [online]. Praha: Úřad vlády České republiky. [online]. 2015. s. 4 [cit.12.3.2016] Dostupné z: <http://www.drogy-info.cz/data/obj_files/23496/700/VZ_drogy_2014_fin03_v160202.pdf>

[216] Tamtiež. s. 5

[217] ČERVENKA,Jan. *Názory občanů na drogy – květen 2015.*[online]. Praha: CVVM, 2015 [cit.12.3.2016] Dostupné z: <http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a7400/f3/ob150701.pdf>

[218] ČERVENKA, Jan. *Postoj veřejnosti ke konzumaci vybraných návykových látek – květen 2015* [online]. Praha: CVVM, 2015 [cit.12.3.2016] Dostupné z: <http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a7399/f3/ob150629.pdf>

týkajúcej sa ostatných drog štatisticky nevýznamné množstvo.[219] Až 70% opýtaných ich navyše vníma ako rizikové už pri prvom užití. [220] Na názor respondentov, ako sami potvrdili, má vplyv aj okolie v akom sa pohybujú, čo sa dá považovať za logické. [221]

Ako relatívne pozitívne možno aj naďalej hodnotiť výsledky ohľadom zdravotného dopadu užívania drog medzi injekčnými užívateľmi, konkrétne výskytu HIV. Ten sa pohybuje na hladine menej než 1%, pričom od minulého roka (2013) došlo k jeho diagnostikovaniu len u 9 osôb. Posledné štatistiky zo súdno-lekárskych oddelení týkajúce sa úmrtí, ktorých príčinou bola droga pochádzajú z roku 2012 a evidujú 38 prípadov predávkovania. Najpočetnejšou bola smrť predávkovaním pervitínom.[222][223] Trend prenikania nových drog na českú scénu spôsobil, že v roku 2014 bolo v Systéme včasného varovania pred novými drogami 22 substancií, z ktorých 13 sa datovane vyskytlo v krajine po prvýkrát a 2 z týchto látok sa vyskytli dokonca po prvýkrát evidovane v EÚ.[224][225]

Zaujímavým projektom skúmajúcim svet drog z trocha iného pohľadu je projekt s názvom *„DRAGON – Stanovenie množstva nelegálnych drog a ich metabolitov v komunálnych odpadových vodách"*. Na tomto projekte od roku 2012 spolupracovali Výskumný vodohospodársky ústav T. G. Masaryka a vedecko-výskumná organizácia ACCENDO- Centrum pre vedu a výskum, o.p.s. a jeho dokončenie bolo plánované na rok 2015. Priebežné výsledky viac než tisícky vzoriek odobratých z odpadových vôd z 10 sledovaných českých miest v roku 2013 ukázali, že nelegálne látky sa vyskytovali vo všetkých z nich, pričom najvyššia koncentrácia kokaínu bola získaná zo vzoriek z oblasti Prahy a Plzne, najväčší obsah extázy bol zaznamenaný v Brne, Plzni a opäť v Prahe.

---

[219] ČERVENKA, Jan. *Postoj veřejnosti ke konzumaci vybraných návykových látek – květen 2015* [online]. Praha: CVVM, 2015 [cit.12.3.2016] Dostupné z: <http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a7399/f3/ob150629.pdf>

[220] Tamtiež.

[221] Dovolím si tvrdiť, že ďalším faktorom, ktorý respondentov pri odpovedaní mohol ovplyvniť je i osobná skúsenosť s týmito látkami, pretože v prípade, že niektorú z drog sami niekedy predtým skúsili budú zhovievavejší už len z dôvodu, že by protichodným názorom odsudzovali i svoje vlastné konanie. Vzhľadom na početnosť problémových užívateľov pervitínu a heroínu v ČR, by som podľa tejto logiky predpokladala, že s pravidelným užívaním i tvrdých drog bude súhlasiť štatisticky významnejšie množstvo opýtaných. Na výsledok prieskumu mohla mať vplyv samozrejme i skutočnosť, že „klasickí narkomani" zrejme neboli obsiahnutí v reprezentatívnej vzorke oslovených.

[222] MRAVČÍK, Viktor et al. *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2014* [online]. Praha: Úřad vlády České republiky, 2015. s. 6 [cit.12.3.2016] Dostupné z:<http://www.drogy-info.cz/data/obj_files/23496/700/VZ_drogy_2014_fin03_v160202.pdf>

[223] Tento výsledok je, predpokladám, zapríčinený jeho obecnou rozšírenosťou v komunite toxikomanov.

[224] MRAVČÍK, Viktor et al. *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2014* [online]. Praha: Úřad vlády České republiky, 2015. s. 10 [cit.12.3.2016] Dostupné z:<http://www.drogy-info.cz/data/obj_files/23496/700/VZ_drogy_2014_fin03_v160202.pdf>

[225] New psychoactive substances in Europe. *EMCDDA* [online]. 2015 [cit. 15.3.2016]. Dostupné z : <http://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/65/TD0415135ENN.pdf>

V prípade amfetamínov sa najvyššie hodnoty objavili v Ústi nad Labem, v Karvinej a Prahe. Práve koncentrácia pervitínu v podzemných vodách ČR bola svojou hodnotou extrémne nad európskym priemerom.[226]

7.2 Drogová trestná činnosť v Českej republike

Vzťahu medzi užívaním drog a kriminalitou sa venovalo mnoho štúdií. Charakter vzťahu však ostáva i naďalej nejasný, pretože sa doposiaľ nepodarilo preukázať, že užívanie priamo vedie k páchaniu trestnej činnosti. Väzba medzi užívaním drog a kriminalitou tak vyplýva skôr zo zákona než zo vzájomnej korelácie týchto javov. Vyhodnoteniu problematiky páchania drogovej trestnej činnosti v ČR sa okrem iných venuje Národná protidrogová centrála.[227] Z jej štatistických údajov vyplýva, že najčastejším páchateľom drogovej trestnej činnosti je dospelý muž českej štátnej príslušnosti pôsobiaci v Prahe.[228] V priemere len 16% z celkového množstva spáchaných odhalených trestných činov má na svedomí žena a približne 4% trestnej činnosti je páchaná mladistvými a neplnoletými.[229] Najčastejšie je páchateľ stíhaný za porušenie ustanovenia § 283, a teda nedovolenej výroby, distribúcie, vývozu a dovozu OPL, ktorými sú v 48% prípadov metamfetamín a v 43% sa jedná o marihuanu.[230] Z občanov bez českej štátnej príslušnosti sú dlhodobo najčastejšími páchateľmi páchatelia z Vietnamu, ktorí svojím podielom prevyšujú početnosť ostatných národností (Slovensko, Nigéria, Poľsko, Nemecko) približne päťnásobne.[231] Najzávažnejšiu trestnú činnosť – veľkovýrobu, dovoz a vývoz - vykonávajú práve cudzinci z Vietnamu, Kosova, Turecka a Nigérie. Českí občania častejšie figurujú v konaniach za spáchanie činov z distribučnej a produkčnej oblasti. Primárna trestná činnosť je koncentrovaná vo veľkých mestách, to hlavne naďalej v Prahe, Brne a Ostrave. [232] Počet trestných činov spáchaných v súvislosti s užívaním drog

---

[226] DRAGON. [online]. 2013 [cit. 10.3.2016]. Dostupné z : http://accendo.cz/dragon/
[227] Problematika je každoročne spracovaná aj vo Výročnej správe o stavu veciach drog v ČR. Čísla uvedených údajov sa však z nejasného dôvodu líšia.
[228] To preto, že Praha ostáva i naďalej centrom organizovaného obchodu s drogami a Česi na ňom zúčastnení pracujú, podľa zistení Polície, zvyčajne na nižších pozíciách (hlavne v rámci distribúcie) a tým sa zvyšuje pravdepodobnosť, že bude ich protiprávna činnosť ľahšie odhalená.
[229] Výroční zpráva 2014. *Národní protidrogová centrála* [online]. 2015, s. 94 [cit. 12.3.2016]. Dostupné z : <http://www.policie.cz/clanek/celorepublikove-utvary-narodni-protidrogova-centrala-skpv-zpravodajstvi-vyrocni-zprava-za-rok-2014.aspx>
[230] Tamtiež. s. 97
[231] Tamtiež. s. 99
[232] Tamtiež. s. 102

sa taktiež zvýšil. Za trestný čin spáchaný pod vplyvom návykovej látky bolo stíhaných o takmer 6% viac páchateľov než minulý rok.[233]

Čo sa týka objemu drog zaistených za rok 2014, dokladá Polícia ČR a Colná správa ČR zaistenie viac než 650 kg konopných látok, takmer 50 kg pervitínu, približne 5,5 kg kokaínu a 156,8 kg heroínu v trestnom konaní.[234] Páchateľov drogových trestných činov každoročne pribúda a za rok 2014 bolo zadržaných a stíhaných 3 925 osôb, z ktorých bolo približne 67% následne právomocne, pričom najčastejším trestom je aj naďalej trest odňatia slobody.[235] Trend z minulých rokov ukladať týmto páchateľom čoraz častejšie alternatívne tresty sa zastavil a opäť prevažuje sankcia vo forme väzenia.[236]

7.3 Protidrogová politika Českej republiky

Protidrogová problematika je komplexným javom, zasahuje do mnohých oblastí fungovania spoločnosti. Pozostáva z troch sfér – inštitúcií, legislatívy a policy, a teda jej cieľov a nástrojov. Hlavnými inštitúciami zastrešujúcimi statickú zložku sú Ministerstvo vnútra, zodpovedné za tvorbu návrhov regulácií slúžiacich k eliminácii množstva ponuky návykových látok v krajine, Ministerstvo zdravotníctva, zodpovedné za návrhy zavádzania preventívnych opatrení, Ministerstvo práce a sociálnych vecí a Ministerstvo školstva, mládeže a telovýchovy. Činnosť a výstupy týchto ministerstiev koordinuje vláda, ktorá samotnú protidrogovú politiku realizuje a stanovuje jej hlavný princíp – ochranu verejného zdravia. Poradným orgánom pôsobiacim v tejto oblasti je Rada vlády pre koordináciu protidrogovej politiky. Na jej poslednom jednaní, ktoré sa konalo dňa 28.1.2016, medziiným schválila Rámcovú pozíciu ČR pre zvláštne zasadanie Valného zhromaždenia OSN, ktoré sa uskutoční v apríli tohto roka.[237]

Kľúčovou legislatívnou úpravou je zákon č. 167/1998 Sb, o návykových látkach, v ktorom sú drogy vymedzené a zákon č. 379/ 2005 Sb., o opatreniach k ochrane pred škodami atď. upravujúcom prevádzanie protidrogovej politiky zriaďovaním orgánov

---

[233] Tisková zpráva Národního monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti. *Drogy-info.cz* [online]. Praha, 2015,s. 2 [cit. 12.3.2016]. Dostupné z : <http://www.drogy-info.cz/data/obj_files/23801/684/TZ_VZ%20DROGY%202014_7.12.2015.pdf%20%3E

[234] MRAVČÍK, Viktor et al. *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2014* [online]. Praha: Úřad vlády České republiky, 2015. s.166 [cit.12.3.2016] Dostupné z:<http://www.drogy-info.cz/data/obj_files/23496/700/VZ_drogy_2014_fin03_v160202.pdf>

[235] Tamtiež. s. 10

[236] Tamtiež. s. 10

[237] Závěry z jednání RVKPP dne 28. ledna 2016 - výsledky hlasování a konečné znění přijatých usnesení. *RVKPP* [online]. Praha, 2016 [cit. 14.3.2016]. Dostupné z : <http://www.vlada.cz/assets/ppov/protidrogova-politika/jednanirady/Prijata_usneseni_RVKPP_28_ledna_2016.pdf>

zodpovedných za jej realizáciu. Činnosť týchto poradných vládnych orgánov je riadená schválenou Národnou stratégiou protidrogovej politiky (2000-2018)[238] a tiež Stratégiami národnej protidrogovej politiky a akčných plánov pre ich zavedenie vymedzené na konkrétne časové obdobie (aktuálne na roky 2015-2018). [239]

Protidrogová politika ČR pozostáva zo štyroch pilierov, a to primárnej prevencie, liečby a resocializácií, znižovania rizík a znižovania dostupnosti drog. Na tieto piliere ďalej nadväzujú jej tri hlavné stratégie, ktorými sú znižovanie ponuky, znižovanie dopytu a znižovanie rizík spojených s užívaním OPL tzv. harm reduction. Všetky dokumenty sú prispôsobené požiadavku harmonizácie zo strany EÚ. Na európskej úrovni sú tak na jednotlivé obdobia taktiež pravidelne tvorené dva kľúčové dokumenty: Protidrogové stratégie EU (2013-20) a sprievodný Protidrogový akčný plán. [240]

---

[238] Národní strategie protidrogové politiky na období 2010 až 2018. *Vlada.cz* [online]. Praha: Úřad vlády ČR, Sekretariát Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky, 2010, s. 4-5. [cit. 15. 3. 2016]. Dostupné z:http://www.vlada.cz/assets/ppov/protidrogovapolitika/dokumenty/Narodni_strategie_protidrogove_politiky_201 0-2018_pro_jednani_vlady.pdf>

[239] Druhá revize Národní strategie protidrogové politiky na období 2010 až 2018. *Vlada.cz* [online]. Praha: Úřad vlády ČR, Sekretariát Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky, 2016, [cit. 15. 3. 2016]. Dostupné z: < http://www.vlada.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/strategie-a-plany/druha-revize-narodni-strategie-protidrogove-politiky-na-obdobi-2010-2018-139834/>

[240] ČMIEL,Pavel a kol. *Protidrogová politika ČR pohledem analýzy policy*. [online]. Brno, 2007,s. 4 [cit. 3.3.2016]. Dostupné z : <http://www.iips.cz/userfiles/file/wp_25_protidrogova_politika.pdf >

8. *Drogová scéna v Juhomoravskom kraji*

Táto kapitola bude priblížením aktuálnej drogovej situácie v Juhomoravskom kraji, ktorý bude najprv stručne charakterizovaný všeobecne a následne so zameraním práve na túto problematiku. Podkladom pre analýzu drogovej scény sú Strategický plán protidrogovej politiky Juhomoravského kraja na roky 2010 – 2018, krátkodobý realizačný plán protidrogovej politiky JMK na obdobie 2013 – 2015, Výročná správa protidrogovej politiky JMK za rok 2014 a Výročná správa hygienickej stanice hlavného mesta Praha za rok 2014. Výročné správy za rok 2015 a krátkodobý plán protidrogovej politiky JMK na obdobie rokov 2016 – 2018 budú vypracované, podľa vyjadrenia protidrogovej koordinátorky pre JMK až v polovici roka 2016. Spracovanie poslednej podkapitoly vychádza z výstupov dotazníkových šetrení prevedených pracovníkmi terénneho programu Hard&smart a Národného monitorovacieho strediska pre drogy a drogové závislosti.

8.1 Obecná charakteristika Juhomoravského kraja

Juhomoravský kraj bol zriadený ústavným zákonom č. 347/1997Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a jeho územie pozostáva zo siedmych okresov, 673 obcí a 49 miest. Na juhovýchode susedí so Slovenskom a na juhu s Rakúskom. V JMK žije približne 1.169.000 obyvateľov, z toho približne 370.000 v jeho sídle, Brne. [241]

8.2 Protidrogová politika Juhomoravského kraja

Stratégia kraja preberá rozdelenie do štyroch skupín podľa vzoru Národnej stratégie. Za funkcie stratégie protidrogovej politiky sú vytýčené tieto:

- stanoviť základné princípy, ciele a priority kraja
- vymedziť jej inštitucionálny a organizačný rámec
- zabezpečiť efektívnu spoluprácu na úrovni inštitúcii, štátnych a neštátnych, dobrovoľných aj svojpomocných organizácií zapojených do jej realizácie
- informovať verejnosť o jej podobe, cieľoch a kľúčových prioritách.

Za hlavný cieľ, rovnako ako v Národnej stratégii, sa definuje znižovanie užívania všetkých typov OPL a rizík a škôd s tým súvisiacich v JMK.

---

[241] Základní údaje o JMK. *Kr-jihomoravsky.cz* [online]. Brno, 2015 [cit. 13.3.2016]. Dostupné z : < http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?ID=27204&TypeID=2>

Oblasť realizácie zákonnej povinnej realizácie primárnej prevencie, nevyhnutnej v rezorte školstva, je legislatívne ukotvená vo *Vyhlášce č. 72/2005 Sb.* o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních a tzv. *Školskom zákone* č. 561/2004 Sb.. Hlavnou prioritou je adresovanie realizácie primárnej prevencie na predchádzanie a redukovanie vzniku sociálne patologických javov, rizikového chovania u detí a mládeže a osveta spojená s výchovou k zdravému životnému štýlu.[242]

Oblasť liečby a resocializácie toxikomanov je legislatívne podchytená, okrem už v tejto práci vyššie spomenutých právnych predpisov, *zákonom č. 160/1992 Sb.*, o zdravotní péči v nestátních zdravotnických zařízeních a *zákonom č. 20/1966 Sb.,* o péči o zdraví lidu. Za jednu z najvýraznejšie slabých stránok je absencia detoxikačných služieb pre drogovo závislých mladistvých a celorepublikovo slabá miera zapojenia zdravotných poisťovní pri hradení poplatkov súvisiacich s liečbou závislosti. Za hlavné ciele sú vytýčené následné priority:

- zaistenie kvalitných služieb liečby závislosti a resocializácie,
- prevencia relapsu.

Cieľovou skupinou nie sú len samotní užívatelia, ale aj ich rodiny a partneri. Sekundárnu prevenciu pritom v JMK zaisťujú psychiatrické liečebne špecializované aj na liečbu závislostí, terapeutické a resocializačné komunity, doliečovacie centrá, drogové služby vo väzení a programy následnej starostlivosti.

V oblasti znižovania rizík spojených s užívaním drog je vytvorená sieť poradenských služieb považovaná za kvalitnú, primerane výkonnú a dostupnú vo všetkých regiónoch kraja. Jej hlavným cieľom je pomoc drogovo závislým minimalizovať negatívny dopad užívania drog na ich organizmus i okolie a motivovať ich k zmene tohto návyku. Za jeden z identifikovaných nedostatkov v tejto oblasti JMK však považuje nedostatok terénnych pracovníkov pre Brno.[243] Nástrojmi k realizácii terciárnej prevencie tohto zámeru sú hlavne osveta ohľadom menej rizikových spôsobov užívania, substitučné liečebné programy, terénne programy výmeny ihiel a kontaktné centrá.

---

[242] Prevencia a s ňou spojené vzdelávacie programy ohľadom rizík týkajúcich sa užívania drog je podľa môjho názoru dôležitá hlavne na základných školách. To medziiným preto, že podľa štatistických údajov veľké percento závislých má dosiahnutý práve tento stupeň vzdelania. Vhodne smerovaná osveta môže taktiež ovplyvniť dospievajúcich v tom, že vďaka uvedomeniu si všetkých možných negatívnych dopadov, nezačnú s drogami experimentovať.

[243] KIŠŠOVÁ Lucia a kol. *Souhrnná zpráva o realizaci protidrogové politiky v krajích v r. 2014*.[online]. Praha: Úřad vlády České republiky 2015. s 28 [cit.16.3.2016] Dostupné z: <http://www.vlada.cz/assets/ppov/protidrogova-politika/koordinace/spoluprace/Souhrnna_zprava_kraju_2014.pdf>

Zo strany samosprávy sa na protidrogovú politiku vyčlenilo 27,1 miliónov korún. Najväčší výdaj predstavujú záchytné stanice a ošetrenie intoxikovaných osôb, druhé v poradí sú harm reduction programy.[244] Zo 14 krajov je JMK spolu s ďalšími dvoma jedinými, u ktorých nie je zriadená komisia v oblasti protidrogovej politiky a záležitosti súvisiace s jej koordináciou sa riešia len na úrovni pracovnej skupiny.[245]

Ďalším nástrojom protidrogovej politiky JMK je projekt s názvom *„Zdravý kraj“*, v ktorom JMK nadviazal spoluprácu s organizáciami pôsobiacimi v tejto oblasti. V rámci tohto projektu sa tak medziiným zapojil do projektu s názvom *„Správnym smerom“* realizovaný Národnej protidrogovej centrály. Pod záštitou tohto projektu sú organizované mnohé školenia, prednášky a odborné semináre prístupné pre širokú verejnosť. Taktiež je v rámci neho organizovaná súťaž o najlepší protidrogový plagát zameraná na študujúcich vo veku 15 až 19 rok. Výber vekovej kategórie považujem za príhodný. Je totiž tou, ktorej prevalencia je najvyššia v ČR.

Na protidrogovú politiku JMK bolo na rok 2014 vyčlenených 13.426.000,- Kč a táto suma predstavuje až 4. najvyššiu v rámci republiky.[246] Najväčšia časť týchto finančných prostriedkov bola investovaná do primárnej prevencie, harm reduction, záchytných staníc a rezidenčných služieb.[247] Financie plynúce do týchto oblastí predstavujú jedny z najvyšších v krajine.

8.3 Analýza súčasného stavu drogovej scény v Juhomoravskom kraji

K tejto analýze mi poslúžili prevažne dáta získané z výročnej správy hygienickej stanice hl. mesta Praha za rok 2014. K 31.12.2014 bolo evidovaných na území JMK 21 Liečebných a Kontaktných centier. Z toho je 7 nízkoprahových, 7 ambulantných zdravotníckych, 3 ambulantné nezdravotnícke a 4 lôžkové.[248] Odhadovaný počet problémových užívateľov je 3.100 ľudí.[249]

---

[244] Tamtiež. s. 32
[245] KIŠŠOVÁ Lucia a kol. *Souhrnná zpráva o realizaci protidrogové politiky v krajích v r. 2014*.[online]. Praha: Úřad vlády České republiky. s 16 [cit.16.3.2016] Dostupné z: <http://www.vlada.cz/assets/ppov/protidrogova-politika/koordinace/spoluprace/Souhrnna_zprava_kraju_2014.pdf>
[246] Tamtiež. s 36
[247] Tamtiež. s 36
[248] FULEOVÁ, Anna a kol. *Výroční zpráva ČR 2014:Incidence, prevalence, zdravotní dopady a trendy léčených uživatelů drog.* [online]. Praha: Hygienická stanice hl.m.Prahy,2015. s 28. Dostupné z: http://www.hygpraha.cz/files/VZ%20CR%202014%20sloucene_web.pdf
[249] KIŠŠOVÁ Lucia a kol. *Souhrnná zpráva o realizaci protidrogové politiky v krajích v r. 2014*.[online]. Praha: Úřad vlády České republiky, 2015. s 77 [cit.16.3.2016] Dostupné z: <http://www.vlada.cz/assets/ppov/protidrogova-politika/koordinace/spoluprace/Souhrnna_zprava_kraju_2014.pdf>

V roku 2014 o liečbu požiadalo 1.140 ľudí, z ktorých 36%, ako najpočetnejšiu skupinu, tvorili nezamestnaní, resp. ľudia s vykonávajúci príležitostné práce. V súvislosti s touto problematikou je vhodné si vymedziť dva pojmy- incidencia, vyjadrujúca počet prípadov, v ktorých sa jedná o prvú skúsenosť užívateľa žiadajúceho o pomoc niektoré zo zariadení a prevalencia, zahŕňajúca v sebe všetkých užívateľov, bez ohľadu na opakovanosť vyhľadania zariadenia. Za tento rok tak pribudlo 683 prípadov incidencie, a teda situácií kedy užívateľ požiadal o liečbu po prvýkrát.[250] Približne 83% týchto novoevidovaných žiadateľov sa rozhodlo vyhľadať pomoc pri liečbe so závislosťou na pervitíne. V 10% prípadov sa jednalo o závislosť na kannabionidoch a v 7% prípadov sa jednalo o opiáty – pričom najčastejšie užívaným v tejto skupine ostáva aj naďalej heroín, i keď sa novo objavujú prípady zneužívania substitučného metadonu[251].

Toto rozloženie je obdobné aj v prípade vyhodnotenia údajov všetkých žiadateľov. Takmer polovica žiadateľov má dosiahnuté len základné vzdelanie. Vek sa v prípade užívateľov pervitínu pohyboval u mužov okolo 29 rokov a u žien 26 rokov. V prípade závislosti na opiátoch bol priemerný vek žiadateľov približne 32 rokov a u žiadateľov v súvislosti s užívaním kanabinoidov sa ich vek pohyboval okolo hranice 23. rokov. Vo výsledkoch týkajúcich sa užívateľov opiátov sa prejavil trend posledného obdobia spočívajúci v starnutí populácie toxikomanov a presun pozornosti mladšej generácie na iné druhy návykových látok. Najčastejším spôsobom aplikácie stimulantov i opiátov je injekčná forma, i keď je pravdou, že sa v poslednej dobe zaznamenal v JMK (Břeclavsko) trend uchyľovať sa k menej rizikovým substitučným spôsobom aplikácie (perorálne kapsule, alobal, šňupátka).[252] Z tohto dôvodu niet pochýb, že programy Harm reduction, ponúkajúce výmenu striekačiek a testovanie na možné nákazy, sú v kraji aj naďalej naozaj potrebné.

S toxikomanmi používajúcimi injekčne striekačky nesúvisí len problém možnej nákazy medzi sebou, ale ohrozenými je aj ostatné obyvateľstvo. Každý rok je hlásených niekoľko desiatok poranení nielen detí bezohľadne odhodenými ihlami na pieskovisku či v parkoch, ale čo je ešte horšie, úmyselne nastraženými na verejných miestach.

---

[250] Tento počet je najvyšší v republike.
[251] KIŠŠOVÁ Lucia a kol. *Souhrnná zpráva o realizaci protidrogové politiky v krajích v r. 2014*.[online]. Praha: Úřad vlády České republiky, 2015. s.32 [cit.16.3.2016] Dostupné z: <http://www.vlada.cz/assets/ppov/protidrogova-politika/koordinace/spoluprace/Souhrnna_zprava_kraju_2014.pdf>
[251] Tamtiež. s. 32
[252] Tamtiež. s. 35

V ČR sa však pomaly začína na viacerých miestach, vrátane JMK, objavovať čoraz viac stúpencov trend polymorfného užívania alebo dokonca nahradzovania metamfetamínu alkoholom alebo rozpúšťadlami. Keďže sú ale obe tieto náhrady rizikové a zdraviu škodlivé, nepovažujem tento prechod za veľmi prínosný, ani pre užívateľa, ani pre spoločnosť všeobecne.[253] Pracovníci terénnych služieb JMK taktiež zaznamenali tendencie, hlavne užívateľov pervitínu, prepadať v stave intoxikácie ďalšej zo závislostí – gamblerstvu v herniach. Na ústupe je trend vyhľadávania NPS. Prípady voľného predaja v rôznych kamenných obchodoch sú čoraz vzácnejšie. Napriek tom bolo v Brne zaznamenaných niekoľko prípadov užívania mefedronu medzi mladistvými študentmi, a to zrejme z dôvodu stále existencie jeho internetového predaja.

V prípade problematiky užívania drog v špecifických skupinách obyvateľstva, z ktorých najpočetnejšou sú Rómovia, eviduje JMK problém hlavne v oblasti nevracania použitých injekčných setov. Zároveň je dlhodobo upozorňované na potrebu s týmito užívateľmi pracovať štruktúrovane a zapojiť do procesu i celú ich rodinu. Tá sa ale z dôvodu výrazneho presahovania kapacity ich služby nedarí uskutočňovať. Ďalšou skupinou sú užívatelia z vietnamskej komunity. K tým sa pracovníkom zo služieb dostáva len ťažko, a to kvôli výraznej zomknutosti komunity. Záver výročnej správy uvádza, že počet evidovaných smrteľných predávkovaní OPL v JMK za tento rok je v počte 1. Tento údaj možno hodnotiť veľmi pozitívne.

Prieskum drogového problému medzi mladistvými každoročne v rámci JMK a hlavne Brna prevádzala spoločnosť A kluby CZ pod názvom *„Mládež a drogy“* až do roku 2014. Podľa vyjadrenia jej riaditeľa Martina Klíča za rok 2015 výskum z dôvodov jeho nefinancovania zo strany štátnej správy a samosprávy a jeho časovej náročnosti neprebehol. Výsledky toho posledného ukazujú, že sa priemerný vek žiakov a študentov, ktorí prídu do styku s OPL každým rokom znižuje. Považujem za skutočne alarmujúci fakt, že štvrtina z nich má skúsenosť s marihuanou už v ich 13. veku života a s alkoholom, aj keď sa mu táto práca nevenuje, prichádzajú deti do styku dokonca v priemere už v ich 12. rokoch. Tieto čísla sa v podstate zhodujú s celoeurópskym priemerom.[254]

---

[253] KIŠŠOVÁ Lucia a kol. *Souhrnná zpráva o realizaci protidrogové politiky v krajích v r. 2014*.[online]. Praha: Úřad vlády České republiky, 2015, s.38 [cit.16.3.2016] Dostupné z: <http://www.vlada.cz/assets/ppov/protidrogova-politika/koordinace/spoluprace/Souhrnna_zprava_kraju_2014.pdf>

[254] KAPROVÁ,Natálie , VANEČEK, Miloš. Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách (ESPAD). *Bulletin národní protidrogové centrály* [online]. 2013, číslo 1, s. 15-18 [cit.19.3.2016]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/bulletin.aspx >

8.4 Drogová trestná činnosť v Juhomoravskom kraji

Výsledky štatistík drogovej kriminality Polície ČR v JMK nasvedčujú tomu, že sa počet drogových trestných činov neustále zvyšuje. Za minulý rok bolo na území JMK za primárnu drogovú trestnú činnosť stíhaných 283 páchateľov, z ktorých takmer 80% tvorili muži a 98% odhalenej drogovej činnosti bola vykonávaná dospelými.[255] Najčastejšie vyskytujúcim sa činom je nedovolená výroba a nakladanie s OPL a jedmi podľa ustanovenia §283. Ten však v porovnaní s minulým rokom zaznamenal pokles približne o 13%.[256] Nejednotnosť v otázke posudzovania prípadov spáchania trestného činu toxikománie viedla ku stíhaniu len 1 osoby.[257] Polícia ČR a Colná správa ČR zadržala pri svojej činnosti 63.290,11 gramov Cannabisu, predstavujúce 11% celkového množstva zadržaného na území ČR. Heroín bol zadržaný v množstve 447 gramov predstavujúcich len 0,3% celkového množstva. V prípade metamfetamínu sa Polícii podarilo zadržať 264,1 gramu, zatiaľ čo Colná správa zadržala viac než 11-násobok v hodnote 3.261,6 gramu (7% z celku).[258] V JMK došlo k odhaleniu najvyššieho počtu varien pervitínu. Toto číslo je však nižšie než v predchádzajúcom roku.[259] Najčastejšou cenou za konopné drogy je približne 100,- Kč/gram, u heroínu cca 1.200,- Kč/gram, cena kokaínu sa pohybuje okolo 2.000,- Kč/gram a metamfetamínu približne 2000,- Kč. [260]

V minulom roku sa podarilo detektívom Národnej protidrogovej centrály a príslušníkom Colnej protidrogovej jednotky Generálneho riaditeľstva ciel operáciou „KATANA“ organizovanú sieť obchodníkov s metamfetamínom, pričom sa im takto podarilo zaistiť 1.760 gramov (v odhadovanej hodnote 1.725.000,- Kč) tejto látky a páchatelia čelili trestu odňatia slobody od 8 do 12 rokov. Ďalšou operáciou „BATMAN“

---

[255] Výroční zpráva 2014. *Národní protidrogová centrála.* [online]. 2015 s. 105 [cit. 12.3.2016]. Dostupné z : <http://www.policie.cz/clanek/celorepublikove-utvary-narodni-protidrogova-centrala-skpv-zpravodajstvi-vyrocni-zprava-za-rok-2014.aspx>

[256] Tamtiež. s. 105

[257] Problémom ostáva nejednotná interpretácia tohto trestného činu. Rozhodnutie NS z roku 2012 totiž nevymedzuje prvky, na základe ktorých by sa dalo presne odlíšiť hranicu, akým konaním je skutková podstata naplnená. To z dôvodu, že zo samotnej podstaty šírenia toxikománie by bolo taxatívne vymedzenie neefektívne. Prípad od prípadu tak ale musia byť vyhodnocované individuálne.

[258] Výroční zpráva 2014. *Národní protidrogová centrála* [online]. 2015 s. 105 [cit. 12.3.2016]. Dostupné z : <http://www.policie.cz/clanek/celorepublikove-utvary-narodni-protidrogova-centrala-skpv-zpravodajstvi-vyrocni-zprava-za-rok-2014.aspx>

[259] KIŠŠOVÁ Lucia a kol. *Souhrnná zpráva o realizaci protidrogové politiky v krajích v r. 2014*.[online]. Praha: Úřad vlády České republiky, 2015, s. 184 [cit.16.3.2016] Dostupné z: <http://www.vlada.cz/assets/ppov/protidrogova-politika/koordinace/spoluprace/Souhrnna_zprava_kraju_2014.pdf

[260] Výroční zpráva 2014. *Národní protidrogová centrála* [online]. 2015, s. 105 [cit. 12.3.2016]. Dostupné z : <http://www.policie.cz/clanek/celorepublikove-utvary-narodni-protidrogova-centrala-skpv-zpravodajstvi-vyrocni-zprava-za-rok-2014.aspx>

sa týmto jednotkám podarilo odhaliť organizovanú skupinu dodávajúcu extázu (5 000 ks) a marihuanou (36 kg) do JMK. [261]

Čo sa týka priestupkov bolo najčastejším prejednávaným priestupkom držanie malého množstva konopných drog pre vlastnú potrebu podľa ustanovenia § 30 odst. 1 písm. j) priestupkového zákona v počte 92 ľudí. [262][263]Na druhom mieste sa nachádza držanie pervitínu. Evidovaných za tento prečin je 21 osôb, o držbu heroínu išlo v 2 prípadoch a zaznamenal sa 1 prípad držania malého množstva húb rodu Lysohlávok a kokaínu. Držanie ostatných OPL v malom množstve nebolo zaznamenané. Druhým najčastejšie prejednávaným priestupkom bolo pestovanie rastlín a húb podľa ustanovenia § 30 odst. 1 písm. k) priestupkového zákona v prípade 16 osôb. [264]

8.5 Situácia medzi užívateľmi na tanečnej scéne v ČR so zameraním na Juhomoravský kraj

V ČR sa už dlhodobejšie zaznamenáva nárast dopytu po tanečných drogách. Tie sú najčastejšie konzumované návštevníkmi akcií elektronickej hudby. Najfrekventovanejšími návykovými látkami sú v tomto prostredí, okrem alkoholu a nikotínu, marihuana, extáza a metamfetamín.[265]

Užívaniu drog na tanečnej scéne v ČR sa venovalo od roku 2000 niekoľko prieskumov. Prvým z nich bol prieskum Semtex dance využívajúci dáta získané od čitateľov dnes už neexistujúceho magazínu Tripmag.[266] Po tejto svojím rozsahom menšej štúdii nasledovalo výberové šetrenie Tanec a drogy v rokoch 2003, 2007 a 2010, ktoré vyhodnocovalo už omnoho väčšie množstvo dát získaných od roku 2007 už nielen priamo z hudobných akcií,

---

[261] Výroční zpráva 2014. *Národní protidrogová centrála* [online]. 2015, s. 39 [cit. 12.3.2016]. Dostupné z : <http://www.policie.cz/clanek/celorepublikove-utvary-narodni-protidrogova-centrala-skpv-zpravodajstvi-vyrocni-zprava-za-rok-2014.aspx>

[262] KIŠŠOVÁ Lucia a kol. *Souhrnná zpráva o realizaci protidrogové politiky v krajích v r. 2014*.[online]. Praha: Úřad vlády České republiky, 2015. s.7 [cit.16.3.2016] Dostupné z: <http://www.vlada.cz/assets/ppov/protidrogova-politika/koordinace/spoluprace/Souhrnna_zprava_kraju_2014.pdf>

[263] Výročná správa úradu vlády však uvádza číslo 96. Viz MRAVČÍK, V., P. CHOMYNOVÁ a K. GROHMANNOVÁ, et al. Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2014 [online]. Praha: Úřad vlády České republiky, 2015 [cit.16.3.2016] Dostupné z:<http://www.drogy-info.cz/data/obj_files/23496/700/VZ_drogy_2014_fin03_v160202.pdf>

[264] KIŠŠOVÁ Lucia a kol. *Souhrnná zpráva o realizaci protidrogové politiky v krajích v r. 2014*.[online]. Praha: Úřad vlády České republiky, 2015. s.12 [cit.16.3.2016] Dostupné z: <http://www.vlada.cz/assets/ppov/protidrogova-politika/koordinace/spoluprace/Souhrnna_zprava_kraju_2014.pdf>

[265] Evalvuace preventívních aktivít na taneční scéne. *drogy-info.cz* [online]. Praha: Úrad vlády České republiky, 2003, s. 1 [cit.16.3.2016] Dostupné z: < http://www.drogy-info.cz/data/download/1064/5154/file/Evaluace%20preventivnich%20aktivit%20na%20tanecni%20scene%20-%20anotace.pdf >

[266] Projekt následne zmenil meno a v ďalších rokoch sa realizuje pod názvom Tanec a drogy.

ale i pomocou on-line dotazníka.[267] V rokoch 2008 a 2009 prebehlo taktiež šetrenie prostredníctvom projektu Safer Party Tour realizovaný v rámci činnosti pracovnej skupiny RVKPP. Posledné šetrenie sa odohralo v roku 2014 pod názvom Nové drogy pod záštitou Kliniky adiktológie 1. LF UK v Prahe. Najčastejšie sa u týchto osôb jedná len o rekreačné užívanie drog.[268]Analýzou týchto dát možno zhodnotiť, že najužívanejšími nelegálnymi látkami na tomto type akcií sú, podobne ako v prípade celosvetového trendu, marihuana a extáza. Obe si držia, aspoň podľa zistení prevedených v rámci projektu Tanec a drogy, u návštevníkov stabilné miesto s hodnotami v priemere okolo 80% osôb v prípade 12 mesačnej prevalencie u konopných drog a 50% opýtaných potvrdilo minimálne jedno užitie extázy za posledný rok. Štvrtina opýtaných taktiež potvrdila užitie pervitínu za rovnaké obdobie.[269] Celoživotnú prevalenciu preukázalo za rok 2010 u extázy približne 70% opýtaných, u konopných látok 95% a u pervitínu 48% osôb. [270]

V porovnaní s obecnou populáciou siahajú návštevníci tanečných akcií po drogách v prípade konope 2-krát častejšie, v prípade extázy viac než 3 krát častejšie a v prípade pervitínu je nárast takmer 10-násobný.[271] Priemerný vek opýtaných sa pohyboval u mužov okolo 23 rokov a u žien okolo 22 rokov. Zaujímavá je i skutočnosť, že napríklad rok 2003 minuli návštevníci približne 10% svojej mesačnej mzdy práve za nákup vybraných návykových látok.[272]

---

[267] SABERŽANOVOVÁ, Petra; VANEC, Jaroslav. Adiktologické služby v prostředí zábavy. Preventivní a harm reduction programy pro rekreační uživatele drog. *Zaostřeno na drogy* [online] 2011, č. 2, s. 2 [cit. 8.3.2016]. Dostupné z:. http://www.drogy-info.cz/data/obj_files/4577/558/Zaostreno_201102_adiktologicke_sluzby_v_prostredi_zabavy.pdf

[268] KANDLER, Michal. *Komunitní spolupráce při zajištění prevence rizik v prostředí taneční scény.* [online] Praha: Úřad vlády České republiky, 2012, s. 9 [cit. 19.3.2016] Dostupné z:.http://www.vlada.cz/assets/urad-vlady/vydavatelstvi/vydane-publikace/Komunitni_spoluprace_pri_zajisteni_prevence_rizik_v_prostredi_tanecni_sceny.pdf

[269] MRAVČÍK, Viktor et al. *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2014* [online]. Praha: Úřad vlády České republiky. [online]. 2015. s. 60 [cit.12.3.2016] Dostupné z: <http://www.drogy-info.cz/data/obj_files/23496/700/VZ_drogy_2014_fin03_v160202.pdf>

[270] Úřad vlády České republiky. Situace ve věcech drog 2010 v ČR. *Zaostřeno na drogy.* [online] 2011, č. 6, s 6 [cit.16.3.2016] Dostupné z: http://www.drogy-info.cz/data/obj_files/4581/562/Zaostreno_201106_situace_ve_vecech_drog_2010_v_CR_v2.pdf

[271] SABERŽANOVOVÁ, Petra; VANEC, Jaroslav. Adiktologické služby v prostředí zábavy. Preventivní a harm reduction programy pro rekreační uživatele drog. *Zaostřeno na drogy* [online] 2011, č. 2, s. 3 [cit. 10.3.2016]. Dostupné z: http://www.drogy-info.cz/data/obj_files/4577/558/Zaostreno_201102_adiktologicke_sluzby_v_prostredi_zabavy.pdf

[272] Tamtiež. s. 3

Hodné zvýšenej pozornosti sú zistenia, že užívatelia drog na tanečných akciách sú si vedomí niektorých rizík, nie však do miery ich skutočných dopadov a majú teda tendenciu ich negatíva podceňovať.[273]

V rámci republiky každoročne prebieha hneď niekoľko festivalov so zameraním na takýto druh hudby.[274] Ani jeden z nich však nie v oblasti JMK. V krajskom meste však už niekoľko rokov fungujú kluby ako Tabarin, Favál, Fléda či novootvorené Sono centrum. Nočné podniky sú jedným z najčastejších miest užívania drog, preto je dôležité zaviesť prevenciu práve tam. S týmto názorom sa stotožnila i spoločnosť Podané ruce o.p.s. v rámci ich terénneho programu zameraného na užívanie drog a rizikový sex v prostredí nočnej zábavy spolu s klubom Fléda, ktorá sa v roku 2014 stala prvým podnikom v ČR s certifikátom bezpečného klubu.[275][276] Podobné preventívne programy tu však nemajú dlhú tradíciu a nie sú veľmi rozšírené. Najčastejšie sú poskytované už v rámci zabehnutých terénnych programov so všeobecnejším zameraním. Prebiehajú buď využitím informačných stánkov alebo intervenciou v odpočinkových zónach. Do roku 2004 niektoré z programov ponúkali testovanie obsahu tabliet syntetických drog. Od tejto činnosti však upustili v dôsledku doplnenia RVKPP do rozhodnutia o poskytnutí dotácií podmienku, aby táto činnosť z pridelených financií nebola.[277] Zavedenie a existencia vyššie spomenutých stánkov a zón je taktiež jednou z podmienok získania certifikátu.

Jedným z dôvodov sporadickosti služieb na tanečných akciách je nedostatok finančných prostriedkov, ktorými terénne programy disponujú. To hlavne kvôli limitovanej podpore zo strany štátu i samospráv. Ďalšiu prekážku však predstavuje i samotná neexistencia vhodného prostriedku ako efektívne naviazať kontakt s ich účastníkmi, často už v stave intoxikácie.[278] Cieľovou skupinou, na ktorú sú adiktologické

---

[273] KUBU, Pavel; ŠKAŘUPOVÁ, Kateřina a Ladislav CSÉMY. *Výzkumná zpráva Tanec a drogy 2003*. Praha: Úrad vlády České republiky, 2006, s. 9

[274] Beats for love, Colours of Ostrava či The night v Ostrave, Maj a les v Morkoviciach , Svojšice v Svojšiciach u Pardubíc, United islands v Prahe, Sad-ska fest v Sadskej, Let it roll v Miloviach, Macháč v Doksoch, Air festival v Hradci králové a mnoho ďalších.

[275] Certifikát Hard&Smart je dokladom kvality a bezpečnosti v prostredí nočného života a zábavy. Tento projekt je prepojený s európskou sieťou služieb Party+. Cieľom je projektu je znižovanie znižovanie rizík nežiadúcich i patologických javov spojených s týmto prostredím.

[276] Fléda získala jako první klub v ČR certifikáty hard&smart. *Informacezbrna.cz* [online] 2015 [cit.16.3.2016] Dostupné z: http://www.informacezbrna.cz/clanky/clubbing/fleda-ziskala-jako-prvni-klub-v-cr-certifikaty-hard-smart-9550.html

[277] SABERŽANOVOVÁ, Petra; VANEC, Jaroslav. Adiktologické služby v prostředí zábavy. Preventivní a harm reduction programy pro rekreační uživatele drog. *Zaostřeno na drogy* [online] 2011, č. 2, s. 8 [cit. 10.3.2016]. Dostupné z: http://www.drogy-info.cz/data/obj_files/4577/558/Zaostreno_201102_adiktologicke_sluzby_v_prostredi_zabavy.pdf

[278] KIŠŠOVÁ Lucia a kol. *Souhrnná zpráva o realizaci protidrogové politiky v krajích v r. 2014*.[online]. Praha: Úřad vlády České republiky 2015. s.9 [cit.16.3.2016] Dostupné z:

služby zamerané sú nielen samotný užívatelia, či už rekreační, pravidelní alebo problémoví, ale i osoby ohrozené užívaním pohybujúce sa v prostredí so zvýšeným výskytom týchto látok a taktiež rodina a partneri týchto užívateľov.[279]

Za rok 2014 došlo k využitiu služieb projektu Hard&Smart zo strany návštevníkov nočných podnikov v JMK 291-krát.[280][281] Program spoločnosti Podané ruce o.s.p. je taktiež považovaný za lídra v oblasti poskytovania drogového poradenstva a prevencie v ČR.[282] V JMK sa za rok 2015 pracovníci na hudobných akciách angažovali 9-krát. Najfrekventovanejšie sa vyskytoval informačný stánok s ďalšími službami v klube Fléda. Mimo krajské mesto ich mohli užívatelia drog osloviť na párty pod otvoreným nebom na Vyškove a v Meziríčku. Dokopy tieto služby využilo viac než 330 návštevníkov. Z toho vyplýva, že počet záujemcov rastie. Prevažne sa jednalo o záujem o občerstvenie a vodu.[283] Najčastejšími užívateľmi, s ktorými kontakt prebehol boli podľa správ terénneho programu užívatelia marihuany.[284][285] V roku 2013 v rámci projektu Hard&Smart prebehol pilotný exploratívny výskum v klube Fléda, kde mali účastníci možnosť vyplniť orientačný dotazník. Vypovedaciu schopnosť výstupu ovplyvňuje skutočnosť, že respondentmi boli ľudia, ktorí boli ochotní pracovníkov združenia vyhľadať, viesť s nimi rozhovor a postoje k užívaniu. Priemerný vek návštevníkov bol 23 rokov, dve tretiny z nich dosiahli vyšší stupeň vzdelania než je základný a len 5%

<http://www.vlada.cz/assets/ppov/protidrogova-politika/koordinace/spoluprace/Souhrnna_zprava_kraju_2014.pdf>

[279] SABERŽANOVOVÁ, Petra; VANEC, Jaroslav. Adiktologické služby v prostředí zábavy. Preventivní a harm reduction programy pro rekreační uživatele drog. *Zaostřeno na drogy* [online] 2011, č. 2, s. 6 [cit. 10.3.2016]. Dostupné z: http://www.drogy-info.cz/data/obj_files/4577/558/Zaostreno_201102_adiktologicke_sluzby_v_prostredi_zabavy.pdf

[280] KIŠŠOVÁ Lucia a kol. *Souhrnná zpráva o realizaci protidrogové politiky v krajích v r. 2014*.[online]. Praha: Úřad vlády České republiky 2015. s.7 [cit.16.3.2016] Dostupné z: <http://www.vlada.cz/assets/ppov/protidrogova-politika/koordinace/spoluprace/Souhrnna_zprava_kraju_2014.pdf>

[281] Oficiálne stránky projektu obsahujú medziiným praktické návody ako po požití OPL znížiť riziko možných negatívnych psychických i fyzických dopadov na užívateľa. Taktiež tam možno nájsť letáky distribuované na akciách v elektronickej podobe. Dostupné na <http://www.hardandsmart.podaneruce.cz/ >

[282] Evalvuace preventívních aktivít na taneční scéne. *Drogy-info.cz* [online]. Praha: Úrad vlády České republiky, 2003, s. 2 [cit.16.3.2016] Dostupné z: < http://www.drogy-info.cz/data/download/1064/5154/file/Evaluace%20preventivnich%20aktivit%20na%20tanecni%20scene%20-%20anotace.pdf >

[283] Vodu ponúkajú hlavne z dôvodu, že pri konzumácii drog dochádza k dehydratácií a prehriatiu organizmu.

[284] Aktuality. *Podané ruce* [online] 2016 [cit.25.3.2016] Dostupné z: http://www.hardandsmart.podaneruce.cz/aktuality/

[285] Dôvod, prečo je tomu tak, môže vyplývať i informácií uvedených v 3. kapitole tejto práce. Konkrétne ide o skutočnosť, že jedinci v stave intoxikácie pervitínom môžu pociťovať stavy psychózy či paranojí a preto zrejme nemajú potrebu o kontakt s pracovníkmi terénneho programu.

respondentov bolo nezamestnaných.[286] Viac než 80% z nich užilo v posledných 30 dňoch alkohol alebo THC, pričom polovica z opýtaných užila konopné drogy i v daný večer. Polovica respondentov potvrdila skúsenosť i s tvrdými drogami, pätina z nich priznala užitie priamo na monitorovanej párty. [287] Do budúcna sa podľa slov koordinátora projektu Otakara Veselého plánuje s podporou zo strany RVKPP rozširovanie projektu i v zmysle požiadavku na kluby, aby si o akciách viedli vlastné záznamy, ktoré by mohli byť následne spracované do oficiálneho výstupu a využité pri určovaní smeru pôsobenia prevencie.

---

[286] Tieto údaje sa odlišujú od dát týkajúcich sa problémových užívateľov. U problémových užívateľov, ktorí sa ťažko zaradzujú a uplatňujú v spoločnosti naopak prevažujú nezamestnaní ľudia so základným vzdelaním.

[287] VALNOHA, Jiří a kol. *Průběžná zpráva o činnosti Sdružení Podané ruce, o.s. v oblasti zvyšování bezpečnosti nočního života v klubu Fléda.* Brno. Podané ruce. 2013.s 3

9. *Úvahy de lege ferenda*

V tejto kapitole sa po zoznámení s aktuálnym dianím a dostupnými informáciami, ktoré som získala hlavne pri spracovávaní tejto práce, pokúsim po vytvorení vlastného úsudku navrhnúť pár zmien, ktoré by mohli byť prínosom pre riešenie drogového problému. Na začiatku je ale nutné podotknúť, že sa ČR vstupom do EÚ snažila koncepčne priblížiť v rámci možností, čo najviac trendom nastoleným v členských krajinách. Tie spočívali medziiným v znižovaní rizík a dekriminalizácii užívania drog a ich držania v malom množstve. ČR je jednou z pokrokovejších a takto je vnímaná i okolitým svetom. Z týchto dôvodov aktuálnej úprave toho nemožno zase až toľko vytknúť.

0) *Nelegalizovať ani mäkké drogy.* Na začiatok sa nedá nevyjadriť k novootvoreniu témy celkovej zmeny protidrogovej politiky vedúcej k zvolaniu prvého UNGASS summitu po 18 rokoch, ktorý sa uskutoční v apríli tohto roku. Nebezpečnejšou než samotné drogy je podľa mnohých zástancov liberalizačných tendencií zavedená protidrogová politika. Tí poukazujú na fakt, že za posledných 18 rokov sa žiadnej krajine nepodarilo prísť s legislatívnymi opatreniami, ktoré by zneužívanie drog efektívne potlačili. K tejto téme Kofi Annan taktiež podotkol, že žiadna štúdia doposiaľ nepreukázala spojitosť medzi prísnosťou drogovej legislatívy a levelom ich zneužívania.[288] Na margo tejto situácie sa vyjadril i premiér B. Sobotka, ktorý podotkol, že s odstupom času je vidno naivitu s akou pristupovali lídri k úprave tejto problematiky. Tí sa totiž domnievali, že ľudia, ktorí užívajú rôzne chemikálie a rastliny na rekreačné, ale i rituálne účely po tisícky rokov existencie civilizácie, s tým zrazu prestanú do 10 rokov len preto, že si to UN zaumienila.[289]

Navrhovanou je medziiným zmena smerujúca k regulovanej legalizácii súčasne spojená s masívnou preventívnou kampaňou proti drogám a vhodne koncipovanou osvetou a vyššími daňami, zavedenými harm reduction programami, reguláciou výroby OPL zákonom, aby sa k užívateľom dostávali menej škodlivé substancie.[290]

---

[288] KOFI,Annan. Lift the Ban! Kofi Annan on Why It's Time To Legalize Drugs. *Spiegel* [online].Publikované 2016 [cit. 10.3.2016]. Dostupné z : <http://www.spiegel.de/international/world/kofi-annan-on-why-drug-bans-are-ineffective-a-1078402.html>

[289] CLEGG, Nick; SOBOTKA, Bohuslav. A new deal on drugs is as vital as a climate change accord. *The Guardian. [*online]. Publikované 2016 [cit. 10.3.2016]. Dostupné z : < http://www.theguardian.com/commentisfree/2016/jan/31/new-deal-on-drugs-vital-as-climate-change-deal>

[290] V súvislosti s tým si je treba uvedomiť, že prioritou dealerov určite nie je starosť o zdravie „klienta“. (Srov. Twelve reasons why drugs should be legalized. Reprinted from The Pragmatist, August 1988. *Druglibrary.org* [online]. 2012 [cit. 26.3.2016]. Dostupné z : http://www.druglibrary.org/think/~jnr/12reason.htm)

Ďalším pozitívom by bol veľký zisk putujúci do štátneho rozpočtu. Dôkazy potvrdzujúce túto hypotézu možno nájsť napríklad vo Washingtone či Colorade, kde z predaja licencií a spotrebných daní sa získalo približne 135 mil. dolárov. Obavy, že s legalizáciou marihuany vzrastie množstvo jej užívateľov vyvrátili skúsenosti z Holandska,[291] kde počet užívateľov nevrástol a počet ľudí skúšajúcich tvrdé drogy ostal taktiež stabilný.[292] Pre tieto i mnoho ďalších dôvodov nemusí byť regulovaná legalizácia s minimalizáciou represie až tak zlý nápad.

Stúpenci protichodného názoru vyvracajú niektoré z argumentov a prinášajú ďalšie na podporu svojich tvrdení. Jedným z nich je bývalý predseda Národnej protidrogovej centrály, ktorý je na základe historických skúseností presvedčený, že oslabenie drogové represie vede k zvýšeniu sociálnych nákladov.[293] Dodáva, že prevencia a liečenie samozrejme musí byť základom v boji proti drogám, no bez nástrojov postihovania nakladania s drogami, by bola neúčinnou. Ďalším argumentom je, že príčinou drogovej kriminality nie len snaha zaobstarať si na ich kúpu finančné prostriedky, ale aj samotné užitie OPL a zmena vnímania reality intoxikovaným.[294] Oponenti sú si pritom vedomí toho, že trestne-represívny prístup sa doteraz neosvedčil, no zároveň dodávajú, že bez jeho alternatív bude mať omnoho katastrofickejšie dôsledky.[295]

Argumenty oboch strán považujem za pádne, a preto je úplne pochopiteľné, že sa spoločnosť pri tejto téme polarizuje. Štúdiom niekoľkých prameňov však musím zhodnotiť, že sa u zástancov jedného i druhého názoru sa príliš často objavuje tzv. konfirmačný bias.[296] Tomu je zrejme tak z dôvodu, že len ťažko sa dá nájsť spoločný prienik oboch postojov a tým pádom i snaha o kompromis zlyháva. Osobne sa ale po

---

[291] Zistenia agentúry vyhodnocujúcej dopad legalizácie v Colorade vytýčili hneď 7 hlavných negatív tejto politiky, pričom jednou z nich bol i nárast spotreby u mladistvých. Táto skúsenosť je teda značne v rozpore so zisteniami z Holandska! (STIMSON, C. Why Legalizing Pot Is a Bad Idea. *The Daily Signal*.[online]. 2014 [cit. 25.3.2016]. Dostupné z: http://dailysignal.com/2014/11/30/why-legalizing-pot-is-a-bad-idea/) Podstatnými sú taktiež zistenia štúdie z Veľkej Británie, ktorá v 80. rokoch povolila lekárske predpisovanie heroínu. Výsledkom bol ročný nárast počtu závislých o 30% (KOMOROUS, J.: Argumenty aneb ne drogové liberalizační lobby v ČR. Bulletin Národní protidrogové centrály. 2000, číslo 1, s. 2-9)

[292] JURÁKOVÁ, Iveta. *Trestněprávní postih toxikomanů*, Brno : Masarykova univerzita v Brně, 1999, s.161

[293] Podľa výskumnej správy UNODC sú odhadované ekonomické a sociálne náklady súvisiace s užívaním drog sú približne 3,5-krát vyššie než je výnos z ich predaja.

[294] KOMOROUS, Jiří. Argumenty aneb ne drogové liberalizační lobby v ČR. *Bulletin Národní protidrogové centrály* [online]. 2000, číslo 1, s. 2-9 [cit.2 5.3.2016]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/bulletin.aspx >

[295] HARNETT, Edmund. Drug Legalization: Why It Wouldn't Work in the United States. *The Police Chief* [online]. 2005, číslo 3 [cit.2 5.3.2016]. Dostupné z: http://www.policechiefmagazine.org/magazine/index.cfm?fuseaction=display_arch&article_id=533&issue_id=32005

[296] Tendencia vyhľadávať, interpretovať a pamätať si informácie tak, aby podporovali naše názory.

zoznámení s oboma pohľadmi prikláňam k ponechaniu si represívnych nástrojov. To z dôvodu, že v ČR žiadna „vojna drogových gangov“ na dennom poriadku nehrozí, miera nevzdelanosti obyvateľstva sa výrazne líši, Češi majú inú náturu než temperamentní Juhoameričania a organizovaný obchod väčších rozmerov sa do krajiny dostal až s prisťahovalcami.

1) Práve tento posledný bod ma navádza k návrhu úpravy možných trestov v ***TrZ***, ktoré môžu byť za spáchanie trestného činu podľa ustanovenia §283 TrZ, a teda za výrobu a iné nakladanie s OPL a § 286 TrZ - výrobe a držania predmetu k nedovolenej výrobe OPL a jedov, uložené. Za naplnenie kvalifikovaných skutkových podstát v odst.2 (až odst. 4 v prípade § 283) by som *zaviedla sankciu vyhostenia* v znení *„..bude potrestaný odňatím slobody, zákazom činnosti, prepadnutím veci alebo vyhostením.“* To nie z dôvodu podpory xenofóbie, ale pre fakt doložený množstvom každoročných štatistík potvrdzujúcich, že práve cudzinci – hlavne Vietnamci a Albánci[297], dominujú v organizovanej nelegálnej drogovej činnosti a ich podiel na trhu sa rok čo rok rozrastá.

2) Ako ďalšiu problematickú oblasť vnímam navrhovanú novú úpravu ohľadom povinnosti ustanoviť v rámci *kraja a obce protidrogového koordinátora v zákone č. 379/2005 Sb.,* konkrétne *ustanovení § 22 odst. 1 písm. d).* Ten má o situácií v kraji, v ktorom pôsobí za pomoci obecných koordinátorov najlepšiu predstavu a povedomie o drogovej situácií. Odstránenie povinnosti túto osobu za jednotlivý kraj menovať sa môže výrazne podpísať na neefektívnosti systému a jeho rozpadu, keďže absencia základných stavebných prvkov často vedie k neudržaniu stability celku. Náklady na nápravu situácie a škôd vzniknutých v spoločnosti po jeho neustanovení tak môžu v závere značne prevyšovať náklady na samotnú funkciu.

3) Ďalšou z problematických oblastí regulácie je úprava ***anabolických steroidov***. I napriek tomu, že ČR novelou TrZ v roku 2010 zaviedla ustanovením §288 skutkovú podstatu „*výroby a iného nakladania s látkami s hormonálnym účinkom*“ s cieľom harmonizovať doterajšiu úpravu s požiadavkami zo strany EÚ, problém ich užívania to nevyriešilo. Správy Polície ČR stále evidujú veľké množstve týchto látok dovážaných zo susedného Slovenska, ktorého právna úprava zakazuje distribúciu len osobám mladším než 18 rokov a ktoré sa tak stáva dôležitým uzlom dovozu z krajín ich pôvodu - Thajska

---

[297] Viz Výroční zpráva za rok 2014. *NPC* . [online]. 2015 [cit. 12.3.2016]. Dostupné z http://www.policie.cz/clanek/celorepublikove-utvary-narodni-protidrogova-centrala-skpv-zpravodajstvi-vyrocni-zprava-za-rok-2014.aspx

a Číny. Tieto látky sa do ČR dostávajú najčastejšie formou poštových zásielok. Z tohto dôvodu sa rozhodla Polícia ČR zorganizovať na konci roku 2014 akciu s príznačným názvom „Dobírka“ s cieľom tieto látky zaistiť a zakročiť proti organizovanému obchodu s nimi. Považujem za naozaj neekonomické vynakladať finančné prostriedky a úsilie na to, aby sa zabraňovalo trestnej činnosti, ktorej sa darí len preto, že susedný štát má k úprave jej regulácie liberálnejší postoj, a to aj napriek tomu, že ten odporuje postoju EÚ.

Môj návrh teda nesmeruje ani tak k zmene úpravy českej, ale apeluje skôr na snahu o vzájomnú komunikáciu a spoluprácu, už len s ohľadom na niekdajší spoločný vývoj, smerujúcu k zavedeniu jednotnej úpravy postihujúcej toto konanie a dosiahnutie tak efektívnej regulácie, pretože bez tejto spolupráce alebo prijatia jednotných nadnárodných pravidiel stráca i kvalitná vnútroštátna úprava jedného štátu v spoločenstve zmysel.

Na margo znenia českého ustanovenia by som navrhovala pozmeniť doterajšie znenie a explicitne *sprísniť trestnú sadzbu pre distribútorov týchto látok*, a zaradiť túto aktivitu pod naplnenie znakov *kvalifikovanej skutkovej podstaty.*

4) Spracovávaním dát z výročných správ som taktiež zistila, že užívatelia opiátov majú čoraz častejšie tendenciu prechádzať od užívania heroínu *k zneužívaniu látok určených na substitučnú liečbu závislosti na opiátoch* a ich počet neustále rastie. Tieto substitúty sú vyhľadávané z dôvodu dlhodobej nekvality heroínu a zároveň kvôli nedostatočnej právnej regulácii práve týchto liečiv. Látky obsahujúce účinné látky ako buprenofin, fentanyl či morfín sú tak voľne dostupné a tým pádom sa stávajú ľahkým terčom zneužitia. Navrhovala by som preto zakročiť a *zaviesť prísnejšie obmedzenia ich predaja* a distribúcie medzi obyvateľstvo, napríklad ich *výdajom len na lekársky predpis*. Tento typ zmeny je ale v praxi problematické uskutočniť a to medziiným i kvôli lobbingu chemických a farmaceutických spoločností.

Podobný problém zneužívania voľne dostupných liekov z lekární slúžiacich tento krát ako prekurzor nastal v prípade *pseudoefedrínu*, z ktorého sa vyrába metamfetamín. Opatrenie účinné *novelou č.141/2009* sa ukázalo byť vhodným nástrojom regulácie (a to i napriek kritike zo strany Českej lekárnickej komory kvôli nedostatočnosti zaradenia látok len do menej prísnej kategórie umožňujúcej ich výdaj bez predpisu s obmedzením a zákazom internetového predaja), keďže pri realizovaní hneď niekoľkých zásahov proti výrobcom pervitínu bolo zistené, že žiaden z nájdených liekov nepochádzal z liečiv

dostupných v lekárňach v ČR.[298] S účinnosťou opatrenia došlo k poklesu ich dodávok na rekordnú najnižšiu úroveň za posledných 9 rokov a po jednom mesiaci k takmer 90% úbytku ich dodávok. Naopak sa tieto lieky začali dovážať z Poľska, Nemecka a Slovenska, kde je podľa údajov Polície dostupných približne 30 druhov liekov obsahujúcich pseudoefedrín.[299] Problémom teda ostáva, podobne ako v prípade *anabolických steroidov* nejednotnosť úprav okolitých krajín prakticky znemožňujúca efektívne upraviť otázku obstarávania či už prekurzorov, alebo samotných nelegálnych látok. Výrobcovia drog pružne reagujú na zavedené zmeny právnych úprav a ako dôsledok zavedenia obmedzujúcich regulácii na jednom trhu, vyhľadajú trh iný, dostupnejší. Z tohto dôvodu považujem za trocha márnu snahu regulovať tieto oblasti bez úsilia o medzinárodnú spoluprácu na dosiahnutie spoločného rozumného konsenzu.

Na základe zistení policajných kontrol v lekárňach[300] a ich porušovaní zákona v tom zmysle, že často vydávajú lieky vo väčšom množstve, na expirovaný, neplatný či falošný predpis, či dokonca na voľný predaj, by som taktiež navrhovala sprísniť postih, ktorý hrozí v prípade podobného zistenia, pretože opakovanie nedostatkov a pribúdanie nových je jasným dôkazom toho, že pracovníci nie sú dostatočne motivovaní k tomu, aby svoje chovanie prispôsobili požiadavkám zákona.

5) Vzhľadom na predchádzajúce uvedené by som taktiež navrhovala *doplniť úpravu v TrZ* a sankcionovať vyššími trestnými sadzbami osoby, ktoré majú k OPL ľahší prístup – lekárov, lekárnikov, policajtov i colníkov, ktorí pri spáchaniu drogovej trestnej činnosti *zneužili svoje postavenie, zamestnanie* a doplnila ten znak kvalifikovanej skutkovej podstaty do ustanovenia *§283 TrZ.* S týmto návrhom sa medziinými stotožňuje i autor Jelínek.[301]

---

[298] HAMMER, Michal. Tisková zprava pseudoefedrin. *NPC* [online].Praha: Policie ČR. 2009 [cit. 24.3.2016]. Dostupné z: http://www.policie.cz/clanek/tiskova-zprava-pseudoefedrin.aspx
[299] Tamtiež.
[300] KARÁSKOVÁ, K. Zacházení s návykovými látkami, prekursory a přípravky je obsahujícími v lekárnach a používaní konopí pro léčebné účely. *Edukafarm.cz* [online]. 2013 [cit.26.3.2016]. Dostupné z : http://www.edukafarm.cz/data/soubory/casopisy/17/14_navykove_latky.pdf
[301] Viz JELÍNEK,J.a kol. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou.* Praha: Nakladatelství Leges. 2016.

Záver

Práca sa snaží podať ucelený pohľad na problematiku drog. Ich konzumácia sa týka slobôd jedinca a spadá do regulácie štátu stanovujúceho mantinely a dohliadajúceho na ich dodržiavanie. Keďže sú drogy sú celosvetovým fenoménom venuje sa časť tejto práce vývoju právnej úpravy i na medzinárodnej úrovni. Postoje v nej vyjadrované a záväzky z nej plynúce značne vo výsledku ovplyvňujú i podobu českej legislatívy. Česká drogová scéna si prešla po revolúcii a otvorení hraníc výraznou premenou vedúcou k vzniku organizovaného obchodu s drogami, značnému nárastu počtu závislých a dostupného drogového spektra. Vhodne pozmenenou a doplnenou právnou úpravou a efektívnou protidrogovou politikou sa v ČR napokon podarilo tento rastúci trend pozastaviť a posledné roky možno situáciu na národnej drogovej scéne považovať za stabilizovanú. Ani tento stav, však nie je uspokojujúci a odhadovaná suma celoročného množstva spotrebovaných OPL je privysoká.

Za jeden z hlavných problémov možno považovať nedostatočný priestor venovaný tejto téme v médiách a takmer žiadnej verejnej diskusii. Bežný občan sa tak, pokiaľ sa nechová proaktívne, k veľkému množstvu skutočností nedostane a občasný výskyt otvorenia témy o legalizácii marihuany, tak predstavuje jediný zdroj informácii, pričom tieto zvyčajne problém zľahčujú, sú značne jednostranne orientované a bývajú prezentované komunitou mladých, s ktorých názormi sa dospievajúci ľahšie stotožní. V inom duchu je naopak téma zaradzovaná len v čase volieb, kedy sa represívne orientované populistické programy snažia získať priazeň dospelého obyvateľstva.

Súčasná protidrogová legislatíva ČR je všeobecne vnímaná ako jedna z pokrokovejších, či už čo sa týka odstránenia trestného postihu za držbu malého množstva OPL pre vlastnú potrebu či legalizáciu marihuany pre lekárske účely. Fakt, že sa má česká spoločnosť ku konopným drogám liberálnejší prístup, než množstvo iných krajín navôkol, a je obecne tolerantnejšia ku užívaniu návykových látok dospievajúcimi, môže však stáť za tým, že podľa dostupných údajov sa tu nachádza najvyšší počet mladistvých so skúsenosťou s marihuanou v Európe. Pričom toto prvenstvo rozhodne nemožno považovať za výhru.

Pri snahe riešiť drogovú otázku je i preto prevencia, ako primárna, tak i sekundárna a terciárna, skutočne dôležitá. Vďaka primárnej totiž dochádza k rozširovaniu objektívnych informácií a povedomia o rizikách užívania medzi obyvateľstvo, ktoré by inak v drvivej väčšine prípadov ostávalo odkázané len na zdelenia predkladané masovými médiami. Vzhľadom k tomu, že sa ukázal byť systém striktne zameraný na potlačovanie

problému užívania drog ako neoptimálny, je podpora zvyšných dvoch foriem preventívnych opatrení, cielených na odstraňovanie negatívnych dôsledkov s užívaním súvisiacich a predchádzanie im, v spoločnosti viac než žiadúca. Spoločne totiž dosahujú znižovanie dopytu po drogách, ktorý je jedným zo základných cieľov každej fungujúcej spoločnosti. I napriek tejto skutočnosti a tomu, že sa česká protidrogová politika proklamuje za vyváženú, je aj naďalej väčšia časť verejných financií pravidelne vyčleňovaná na represívne opatrenia. To, aký rozdiel v spoločnosti spôsobí odlišnosť protidrogovej politiky sa prejavuje pri porovnaní ČR so Slovenskom, krajín zdieľajúcich spoločný historický vývoj. Značne represívna slovenská protidrogová politika inšpirovaná niekdajším ruským spojencom viedla k nedostatočnému venovaniu pozornosti a financovaniu preventívnych opatrení, čo spôsobilo, že sa v SR podľa správ EMCDDA nachádza dvojnásobne väčší počet užívateľov nakazených HIV než v susednom Česku. Už len tento samotný údaj dostatočne vypovedá o dôležitosti prevencie. Uvedomenie si tejto skutočnosti by malo štát viesť k tomu, aby pomer smerovania finančných prostriedkov upravil a smeroval ich efektívnejšie. K tejto náprave však, i naďalej nedochádza. Na mieste by z môjho pohľadu bola i väčšia súčinnosť štátu a neziskových organizácii, vďaka ktorým by mala správne nastavená protidrogová politika ešte reálnejší vplyv, dopad na súčasný stav.

Analýza dostupných údajov z celej krajiny a jednotlivých krajov túto tézu podporujú. I keď korelácia ešte neznamená kauzalitu, dovolím si tvrdiť (s vedomím, že doposiaľ v českom prostredí štúdia podobného rázu, ktorá by mohla predpoklad vyvrátiť či potvrdiť zrealizovaná nebola), že existencia siete liečebných zariadení, pôsobenia občianskych združení a realizácia rôznych preventívnych programov pozitívne ovplyvňujú hodnoty prevalencie i drogovej kriminality. Dôkazom tohto tvrdenia je i oblasť Južnej Moravy, ktorá sa i napriek tomu, že je Brno druhým najväčším mestom republiky, nachádza v počte odhadovaných problémových užívateľov pod celorepublikovým priemerom. Vysoká dostupnosť možnosti bojovať so svojou závislosťou viedla k tomu, že sa tu za rok 2014 do liečebne-kontaktných centier prihlásilo najviac prvožiadateľov v republike. Ďalším pozitívom je fakt, že sa JMK radí medzi tri kraje s najnižším počtom primárnych drogových trestných činov, pričom tento počet oproti minulému obdobiu klesá. Rovnako priaznivé výsledky sa týkajú i oblasti páchania priestupkov.

Práca stručne nazerá i na špecifickú skupinu prevažne rekreačných užívateľov pôsobiacich na tanečných akciách. Za jedno z najpodstatnejších zistení považujem výsledok ohľadom miery podceňovania rizík spojených s konzumáciou návykových

látok. Mladí ľudia si v týchto skupinách predávajú „doporučenia“ zo stavov intoxikácie a vzájomne sa nabádajú k ďalšiemu požívaniu. Z tohoto dôvodu vnímam preventívne ladené akcie prinášajúce aj druhú stranu reality na týchto miestach za viac ako prospešné. O to viac, ak sú sprostredkované v duchu peer programu či insiderom a predstavujú tak akceptovateľnejšiu formu kontaktu. Z poznatkov uvedených v 2.kapitole tejto práce vyplýva, že sporadické experimentovanie je prvým krokom k vytvoreniu závislosti a preto považujem za závažný nedostatok financií vyhradených pre terénne programy a projekty špecializujúce sa na tento typ užívateľov a limitujúce obmedzenia ich činnosti.

Posledná kapitola práve prináša návrhy na zmenu doterajšej legislatívy. Hneď niekoľko návrhov poukazuje na okolnosť, že sa v praxi ukazuje, ako nejednotnosť právnych úprav susediacich štátov v oblasti OPL spôsobuje nemalé problémy a i pri dobre fungujúcich vnútroštátnych mechanizmoch dochádza v jej dôsledku k ich neefektívnosti. Z tohto dôvodu by bolo vhodné vytvoriť jednotnú medzinárodnú úpravu a nadnárodný aparát s možnosťami reálneho postihu štátov, ktorí záväzky z nej nebudú dodržiavať. Domnievam sa, že finančné prostriedky doposiaľ vynaložené na odstraňovanie negatívnych dopadov ďaleko prevyšujú tie, ktoré by boli potrebné na jeho fungovanie. V súvislosti s otázkou možnej zmeny protidrogovej politiky a jej smerovaniu k legalizácii s reguláciou musím vyjadriť obavy či je česká spoločnosť na takýto krok vôbec pripravená, pretože si je treba uvedomiť, že predsa len majú trendy zavádzané v západných zemiach iný dopad na obyvateľstvo strednej a východnej Európy. Nezatracovala by som preto teda úlohu represívnych mechanizmov.

Zbaviť spoločnosť drog kompletne je pri ich dostupnosti v dnešnej dobe utopickým prianím. Či už sú drogy legálne či nelegálne vždy sa totiž nájde skupina ľudí, ktorí ich budú chcieť nehľadiac na okolnosti požiť. K želanému stavu sa však dá postupne vhodnými opatreniami približovať, pričom ako som už v tejto práci naznačovala, tie represívne by podľa môjho názoru nemali stáť na prvom mieste. Považujem totiž za jednoduchšie vštepiť dieťaťu správne zvolenou formou skutočnosť, že návykové látky rozhodne nie sú niečím s čím sa oplatí experimentovať, skonkretizovať vágnosť spojenia „ drogy sú zlé“ a motivovať ho k životu bez nich, než sa snažiť užívajúceho s postupne vytvárajúcou sa závislosťou odstrašiť tým, čo mu hrozí ak sa bude na nelegálnom obchode z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov spolupodieľať.

Zoznam zdrojov a použitej literatúry
Monografie

DUŠEK, Karel;, JANÍK, Alojz. *Drogy a spoločnosť.* Bratislava: Vydavateľstvo Osveta, 1990, 135 s. ISBN 80-206-0095-7.

JELÍNEK,Jiří.a kol. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou.* Praha: Nakladatelství Leges. 2016, 1280 s. ISBN 978-80-7502-106-9.

JURÁKOVÁ, Iveta. *Trestněprávní postih toxikomanů*, Brno : Masarykova univerzita v Brně, 1999, 176 s. ISBN 80 -210 -2234 -5.

KALINA, Kamil. a kol. *Glosář z oblasti drog a drogových závislostí.* Praha : Úřad vlády České republiky, 2001, 100 s. ISBN 80-238-8014-4.

KALINA, Kamil a kol. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup 1*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003, 319 s. ISBN 80-86734-05-6.

KUCHTA,Josef; VÁLKOVÁ,Helena kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C.H.Beck, 2005. 544 s. ISBN 80-7179-813-4.

KUBU, Pavel; ŠKAŘUPOVÁ, Kateřina a Ladislav CSÉMY. *Výzkumná zpráva Tanec a drogy 2003.* Praha: Úrad vlády České republiky, 2006, 94 s. ISBN 80-86734-77-3.

LIETAVA, Ján. *Drogy v dejinách ľudstva.* Bratislava: Vydavateľstvo Uniapress National, 1997, 288 s. ISBN: 80-85313-38-3.

NOVOMESKÝ, František. *Drogy: História – Medicína –Právo.* Martin: Advent Orion, 1996. 120 s. ISBN 80-88719-49-6.

NOŽINA, Miroslav. *Svět drog v Čechách.* Praha : Koniasch Latin Press, 1997, 347 s. ISBN 80-85917-36-X.

NEŠPOR, Karel. *Návykové chování a závislost*. 2. upr. vyd. Praha : Portál, 2003, 163 s. ISBN 978-80-262-0189-2

NEŠPOR, Karel, CSÉMY, Ladislav. *Souvislosti mezi alkoholem a jinými návykovými látkami. Důsledky pro prevenci i léčbu.* Praha, 1993, 23 s. ISBN 978-808-7258-477.

PRESL, Jiří. *Drogová závislost: Muže být ohroženo i Vaše dítě?* Praha : Maxdorf, 1995, 88 s. ISBN 8-858000-25-X.

ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012, 3614 s. ISBN 978-80-7400-428-5.

ŠEJVL, Jaroslav. *Kokaín Regulace*. Praha: Centrum adiktologie, 2011, 142 s.

TRÁVNÍČKOVÁ,Ivana. *Možnosti trestní justice v protidrogové politice I.(vývojové aspekty).* Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2007, 122 s. ISBN 978-80-7338-059-5.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese: variabilita a patologie lidské psychiky*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2002, 444 s. ISBN 80-7178-678-0.

VETEŠNÍK, Pavel. *Ochrana před škodlivými vlivy tabáku, alkoholu a návykových látek: komentář*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2011, 332 s. ISBN 978-80-7400-399-8.

ZÁBRNSKÝ, Tomáš a kol. *Projekt analýzy dopadů novelizace drogové legislativy.* Praha: ResAd, 2001, 54 s. ISBN 80-86620-01—8.

ZEMAN,Petr; ŠTEFUNKOVÁ,Michaela, TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana. *Drogová kriminalita a trestní zákoník.* Praha: Inštitut pro kriminologii a sociálni prevenci, 2015, 224 s. ISBN 978-80-7338-151-6.

Odborné články

BADIN, Jaroslav. Strategie boje s drogovou kriminalitou na teritoriu krajského ředitelství PČR hl. m. Prahy. *Bulletin národní protidrogové centrály* [online]. 2015, číslo 1, s. 13-19 [cit.19.3.2016]. ISSN 1211-8834. Dostupné z:< http://www.policie.cz/clanek/bulletin.aspx>

CORMIER, Zoe. No link found between psychedelics and psychosis. *Nature.* [online]. Last modified 05/2015 [cit. 25.2.2016]. Dostupné z : <http://www.nature.com/news/no-link-found-between-psychedelics-and-psychosis-1.16968>

ČMIEL,Pavel. *Protidrogová politika ČR pohledem analýzy policy*. [online]. Brno, 2007 [cit. 3.3.2016]. Dostupné z : http://www.iips.cz/userfiles/file/wp_25_protidrogova_politika.pdf

HARNETT, Edmund. Drug Legalization: Why It Wouldn't Work in the United States. *The Police Chief.* [online]. vol. 72, no. 3[cit. 3.3.2016]. ISSN 0032-2571. Dostupné z : http://www.policechiefmagazine.org/magazine/index.cfm?fuseaction=display_arch&article_id=533&issue_id=32005

HRACHOVEC,Miroslav. Nová legislativa v oblasti prekursoru drog a návykových látek. *Bulletin národní protidrogové centrály* [online]. 2013, číslo 4, s. 6-8 [cit. 20.3.2016]. ISSN 1211-8834. Dostupné z: http://www.policie.cz/clanek/bulletin.aspx

HRACHOVEC,Miroslav; FRANĚK, Lukáš; KUCHAŘ, Martin. Nelegální výroba heorinu z přípravku Vendal retard. *Bulletin národní protidrogové centrály* [online]. 2015, číslo 3, s. 3-7 [cit.19.3.2016]. ISSN 1211-8834. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/bulletin.aspx>

HRONOVÁ, Zuzana. Extáze i marihuana se stále podceňují. *Bulletin národní protidrogové centrály* [online]. 2013, číslo 4, s. 13-18 [cit.18.3.2016]. ISSN 1211-8834. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/bulletin.aspx>

KAPROVÁ,Natálie; VANEČEK, Miloš. Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách (ESPAD). *Bulletin národní protidrogové centrály* [online]. 2013, číslo 1, s. 15-18 [cit.19.3.2016]. ISSN 1211-8834. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/bulletin.aspx >

KOMOROUS, Jiří. Argumenty aneb ne drogové liberalizační lobby v ČR. *Bulletin Národní protidrogové centrály* [online]. 2000, číslo 1, s. 2-9 [cit.2 5.3.2016]. ISSN 1211-8834. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/bulletin.aspx >

KUCHAŘ, Martin. Nové syntetické drogy –review. *Bulletin národní protidrogové centrály* [online]. 2012, číslo 4, s. 25-29 [cit.19.3.2016]. ISSN 1211-8834. Dostupné z: http://www.policie.cz/clanek/bulletin.aspx

JUNGWIRTOVÁ, Jana. Komunikace s užívatelem omamných a psychotropných látek. *Bulletin národní protidrogové centrály* [online]. 2013, číslo 2, s. 29-34 [cit.18.3.2016]. ISSN 1211-8834. Dostupné z http://www.policie.cz/clanek/bulletin.aspx>

MOKRES, František. Historické počátky péče o mravně narušenou mládež. *Bulletin národní protidrogové centrály* [online]. 1998, číslo 1, s. 22-25 [cit.19.3.2016]. ISSN 1211-8834. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/bulletin.aspx>

PRAGEN, Mirka, VOSTÁRKOVÁ, Jitka. Mezinárodní spolupráce v oblasti protidrogové politiky. *Zaostřeno na drogy* [online] 2005, č. 4 [cit. 28.2.2016]. ISSN 1214-1089. Dostupné z: http://www.drogy-info.cz/data/obj_files/4624/595/Zaostreno%20200504.pdf

Redakční rada. Česká republika= středoevropský mezičlánek na mezinárodních tranzitních trasách. *Bulletin národní protidrogové centrály*. [online]. 1996, číslo 1, s. 6-7 [cit.19.3.2016]. ISSN 1211-8834. Dostupné z: http://www.policie.cz/clanek/bulletin.aspx

SABERŽANOVOVÁ, Petra; VANEC, Jaroslav. Adiktologické služby v prostředí zábavy. Preventivní a harm reduction programy pro rekreační uživatele drog. *Zaostřeno na drogy* [online] 2011, č. 2 [cit. 8.3.2016]. ISSN 1214-1089. Dostupné z:. http://www.drogy-info.cz/data/obj_files/4577/558/Zaostreno_201102_adiktologicke_sluzby_v_prostredi_zabavy.pdf

STIMSON, C. Why Legalizing Pot Is a Bad Idea. *The Daily Signal.* [online]. Publikované 2014 [cit. 25.3.2016]. Dostupné z : http://dailysignal.com/2014/11/30/why-legalizing-pot-is-a-bad-idea/

Úřad vlády České republiky. Nové psychoaktivní látky v Europě. *Zaostřeno na drogy* [online]. 2015, číslo 1 [cit. 25.2.2016]. ISSN 1214-1089. Dostupné z http://www.drogy-info.cz/data/obj_files/11951/672/2015-01_psychoaktivni-latky.PDF

VANEČEK, Miloš. Před 77 lety byl přijat opiový zákon. *Bulletin národní protidrogové centrály* [online]. 2015, číslo 1, s. 34-47 [cit.19.3.2016]. ISSN 1211-8834. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/bulletin.aspx >

VANĚČEK, Miloš; ŠUBRTOVÁ, Lenka. Pohled do historie. *Bulletin národní protidrogové centrály* [online]. 1997, číslo 1, s. 16-27 [cit.19.3.2016] ISSN 1211-8834. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/bulletin.>

VANEČEK, Miloš. Historie metamfetaminu-pervitinu. *Bulletin národní protidrogové centrály* [online]. 2012, číslo 3, s. 28-31 [cit.19.3.2016]. ISSN 1211-8834. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/bulletin.aspx>

VICHEREK, Radim. Množství větší než malé, aneb kolik je možné držet omamných a psychotropních látek pro vlastní potřebu. *Epravo.cz* [online].2014 [cit. 5.3.2016]. Dostupné z : < http://www.epravo.cz/top/clanky/mnozstvi-vetsi-nez-male-aneb-kolik-jemozne-drzet-omamnych-a-psychotropnich-latek-pro-vlastni-potrebu-94705.html >

ZEMAN,Petr. Nový trestnní zákoník. *Zaostřeno na drogy* [online] 2010, č. 1 [cit. 8.3.2016]. ISSN 1214-1089. Dostupné z: http://www.drogy-info.cz/data/obj_files/4584/564/Zaostreno_na_drogy_201001_trestni_zakonik.pdf

Právne predpisy

Zákon č. 117/1852 Sb. o zločinoch, prečinoch a priestupkoch, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 128/1923 Sb., o provádění mezinárodní opiové konvence, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 200/1990 Sb., o priestupkoch , ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 175/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 303/1993 Sb., o zrušení státního tabákového monopolu a o opatřeních s tím souvisejících, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 378/2007 Sb., o léčivech a o změnách některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog, ve znění pozdějších předpisů.

Judikatúra

Nález Ústavného súdu zo dňa 23. 7. 2013 sp. zn. Pl. ÚS 13/12 (N 126/70 SbNU 147; 259/2013 Sb.)

Nález Ústavného súdu z dňa 20. 2. 2014, sp. zn. III. ÚS 934/13

Internetové zdroje

http://accendo.cz/
http://cvvm.soc.cas.cz
http://www.emcdda.europa.eu/
http://www.drogy-info.cz/
https://www.drugabuse.gov
http://www.druglibrary.org/
http://europa.eu/
http://followers.thcnet.cz/
http://www.infodrogy.sk/
http://www.informacezbrna.cz/
http://www.kr-jihomoravsky.cz/
http://www.legalizace.cz/
http://www.mzv.cz/

http://www.hardandsmart.podaneruce.cz/
http://www.policie.cz/
http://www.spiegel.de/
http://www.theguardian.com/
http://www.uzis.cz/
http://www.victorianweb.org/
http://www.vlada.cz/